

2012. AASTA MAJANDUSÜLEVAADE

Sisukord

Makromajanduslik olukord	3
Väliskaubandus	6
Töötlev tööstus	10
Toiduainete ja jookide tootmine	12
Tekstiilitootmine	15
Rõivatootmine	17
Puidutöötlemine	19
Paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	21
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	23
Kummi- ja plasttoodete tootmine	25
Metalli ja metalltoodete tootmine	27
Masinate ja seadmete tootmine	29
Elektroonika- ja elektriseadmete tootmine	31
Transpordivahendite tootmine	33
Mööblitootmine	35
Ehitussektor	37
Sisekaubandus	40
Turism	43
Info ja side	47
Transport	50
Lisad	54

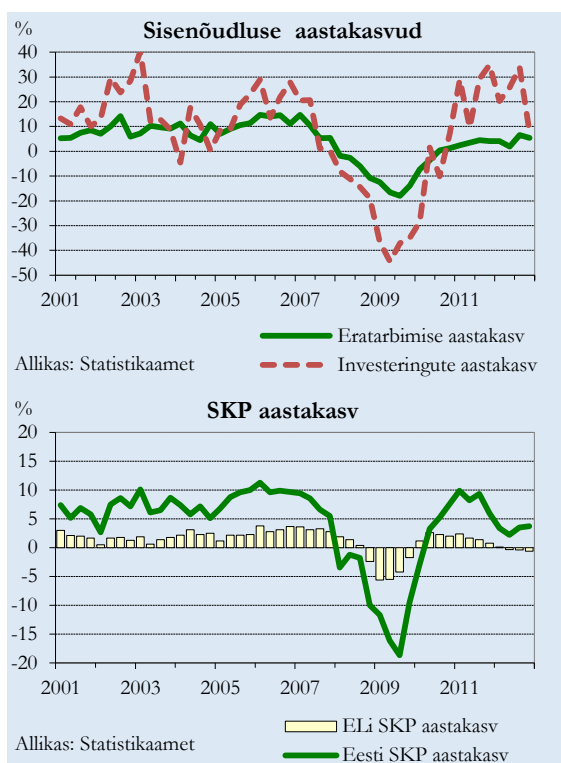
Tekstis kasutatavad lühendid:

* – kiirstatistika, esialgsed näitajad

vea – võrreldes eelmise aastaga

p.s. – parem skaala

2012. aasta oli Eesti majandusele mitmete näitajate osas edukas. **Majanduskasv** oli ELis üks kiiremaid, inflatsioon kahanes, töötus jätkas vähenemist, tööhõive kasvas ning reaalpalka kasv kiirenes. Majanduskasv aeglustus eelneva aastaga võrreldes 3,2%ni. Kasvu pidurdas enim välisnõudlusest sõltuv töötlev tööstus, kus lisandväärtus vähenes 3,5%. SKP kasvu toetasid valdavalt sisenõudlusele suunatud majandussektorid, eelkõige ehitus ning info ja side valdkond, mis panustasid kasvu 1,4 protsendipunkti. Oluline mõju oli veel veonduse ja laonduse, haldus- ja abitegevuse ning kaubanduse lisandväärtuse suurenemisel. Eesti kogutoodangu maht jäi mullu oma 2007. aasta tippasemele vaid 4% alla.

Sisenõudluse kasv jätkus tugevana ka 2012. aastal, kuigi selle kasvutempo aeglustus eelneva aastaga võrreldes 10%lt 7,6%le. Nõudluse kasvu panustasid enim investeeringud. Lisaks 2011. aastal kiirelt kasvama hakanud ettevõtlussektori investeeringutele kujunes 2012. aastal valitsussektori investeeringute kasvuks koguni 40%. See oli seotud CO₂ kvoodimüügitalude kasutamisega energiatõhusust parandavates ehitus- ja transpordiprojektides ning ELi struktuurivahendite kasutamise kulmineerumisega seoses eelarveperioodi lõpu lähenemisega. Ettevõtete 18%list investeeringute kasvu toetasid võrdsetl nii hoonete ja rajatiste ehitamine kui kapitalimahutus masinatesse ja seadmetesse. Elanike investeeringud eluruumidesse kasvasid 16%, kuid varasemast oluliselt suurema osakaalu moodustas eramajade ehitus. Korteralamute ehitus veel kasvu ei näidanud ning ruutmeetrite järgi valmis neid 2012. aastal veel viis korda vähem kui

Makromajanduslik olukord

ehitusbuumi tipus viis aastat tagasi. Vaatamata suhteliselt kiirele kasvule jääb eluasemeinvesteeringute tase oma eelnevast tipust veel pea 40% madalamaks ning ettevõtete investeeringud hoonetesse ja rajatistesse moodustasid eelmisest kõrgtasemest vaid poole. Samas ületasid ettevõtete investeeringud masinatesse ja seadmetesse ning arvutustehnikasse juba selgelt kriisieelset taset. Eratarbimise kasvuks kujunes 2012. aastal 4,5% ning erinevalt eelnevast aastast oli kasv mõnevõrra laiapõhjalisem. Kulukaupade ja teenuste tarbimise kasvutempo kiirenes ning püsikaupade oma aeglustus, kuigi see ületas endiselt tarbimise keskmist kasvu märkimisväärselt. Aasta jooksul kiirenes näiteks nii toiduainete kui vaba ajaga seotud kaupade ja teenuste tarbimise kasvutempo. Kui keskmiselt jäi eratarbimine veel 15% buumiaegsele tasemele alla, siis püsikaupade osas saavutati juba peaaegu eelnev tipp, samas kui poolpüsikaupu osteti 2012. aastal siiski veel 25% eelmise tipuga võrreldes väiksemas mahu. Tarbimise ja investeeringute kiire kasvu jätkumise tõttu tõusis sisenõudluse tase 2012. aastal 99%ni SKPst.

Väliskeskonna arengud muutusid möödunud aastal keerulisemaks globaalse majandusolukorra nõrgenemise ning Euroopa võlakriisi jätkumise tõttu. Eurotsooni majandus pöördus langusesse ning peamiste kaubanduspartnerite nõudluse kasv aeglustus oluliselt. See piiras Eesti tööstusettevõtete kasvuvõimalusi ning tõi 2012. aastal kaasa kaupade ja teenuste **ekspordi** kasvu pidurdumise 5,6%ni. Eesti eksport näitas välisnõudlusega võrreldes kiiremat kasvu, mis viitab meie ekspordi turuosa jätkuvale suurenemisele sihtturgudel. Kaubagrupidest vedasid kasvu masinad ja seadmed, mis andsid ligi poole kaupade ekspordi kasvust. Samuti oli tugev toidukaupade ja keemiatoodete väljavedu. Samas pöördusid nõrgeneva välisnõudluse tõttu ekspordimahud mõnes kaubagrupid (nt metallid) möödunud aasta jooksul langusesse. Kõrge investeerimisaktiivsuse tõttu ületas impordi kasv 2012. aastal ekspordi ning tõi kaasa välistasakaalu halvenemise. Sellele viitab kapitalikaupade sissevedu, mis suurenes möödunud aastal kaks korda kiiremini kui kogu import.

2012. aastal mõjutas välistasakaalu ekspordi piirav nõrgenev väliskeskond ning teiselt poolt tugev sisenõudlus, mida toetas aktiivne investeerimistegevus. Kokkuvõttes tõi see kaasa **jooksevkonto** pöördumise defitsiiti (-1,2% SKPst). Lisaks soodustas jooksevkonto puudujäägi suurenemist veo- ja ehitusteenuste impordi kiire kasv, mistõttu teenuste ülejääk vähenes.

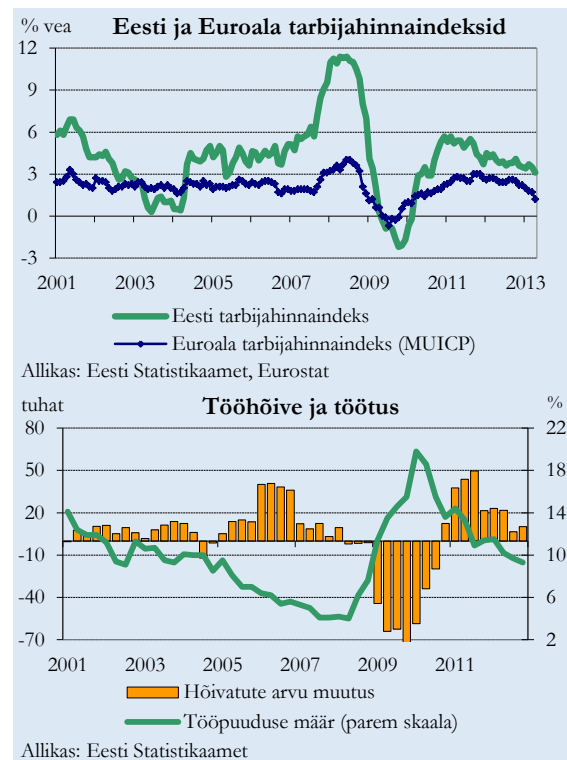
Inflatsioon aeglustus 2011. aasta 5%lt 2012. aastal 3,9%ni. 2012. aastal mõjutasid hindu kõrgete toorainehindade ning nõrgenenud euro tõttu enam välistegurid. Eluasemekulutused kallinesid 9%, millest ligi poole moodustas soojuste hinnatõus seoses

kõrgete kütusehindadega välisturgudel. Teine peamine mõjutaja oli toit, mis seoses toidutoorme hinnatõusu pidurdumisega välisturgudel kallines aastatagusega võrreldes süüsi tagasihoidlikumas ulatuses. Toidu hinnatõusu taga oli aasta teisel poolel alanud aiasaaduste kallinemine, mis oli iseloomulik kogu euroalale. Kuigi eelmise aasta lõpus aeglustus kütuse hinnatõus 2%ni, kallines aasta kokkuvõttes kütus 9%, panustades samuti inflatsioonile. Kodumaiste tegurite mõju kajastav baasinflatsioon mõnevõrra kiirenes (2,8%ni), kuid oli vaatamata laiapõhjalisele palgakasvule endiselt vaoshoitud. Vaatamata 2013. aasta alguses toimunud elektriturul avanemisele, inflatsioon jaanuaris ei kiirenenud. Kuigi elektri kallinemise mõju inflatsioonile oli märkimisväärne (0,9%), tasakaalustasid selle mõju hooajalised allahindlused ning osade teenuste odavnemine.

Keskmine **tööpuuduse määr** alanes 2012. aastal 10,2%ni ehk töötuid oli ligikaudu 71 tuhat, mis oli üle 16 tuhande võrra vähem kui aasta varem. Võrreldes 2011. aastaga tööpuuduse vähenemise tempo aeglustus – töötuse vähenemist piiras nii madal nõudlus kui üha enam ka kvalifitseeritud tööjõu puudus.

2012. aastal jätkus tempokas **hõive** kasv, kuigi aasta lõpu poole positiivsed arengud aeglustusid. Hõivatute arv kasvas 2012. aastal võrreldes eelneva aastaga 15 tuhande inimese võrra (kokku oli hõivatuid 624,4 tuhat inimest) ehk koguhõive kasv aeglustus 2,5%ni (2011. aastal oli kasv 6,7%). Kiirema hõive kasvuga tegevusaladeks olid haldus ja abitegevused ning info ja side, samas enim lisandus hõivatuid hariduses. Enim vähenes hõive mäetööstuses ning töötlevas tööstuses. Töötleva tööstuse hõive vähenemise tingis eksportellimuste taandumine aasta teises pooles. Eesti tööealine rahvastik vanuses 15–74 on vähenenud 2007. aastast alates, kuid tänu tööturul osalemise huvi pidevale kasvule viimase kümne aasta jooksul ei ole tööjõud ehk hõivatute ja töötute arv kokku seni vähenenud. Eelmisel aastal pidurdus tööturul osalemise määra kasv, kuid hõivemäär ehk hõivatute osakaal tööjõus jätkas suurenemist. See on toonud kaasa ka tööpuuduse vähenemise. Töövõime kasv jätkas 2012. aastal aeglustumist, aasta kokkuvõttes jäi kasv 0,7% juurde. Keskmine **brutokuupalga** kasv kiirenes 2012. aastal 5,9%ni ning tegevusalade loikes oli kasv varasemast ühtlasem. Reaalpalga kasv kiirenes võrreldes eelneva aastaga tänu inflatsiooni aeglustumisele, jõudes aasta kokkuvõttes 1,9%ni. Palgakasv oli kiireim ehituses, kus kiire hõive kasv toimus juba eelneval aastal, kuid palgasurve avaldus see mõnevõrra hiljem. Keskmisest oluliselt kiiremini kasvasid palgad ka kunsti- ja meelelahutuse tegevusalal, energeetikas ja töötlevas tööstuses, kuid juba teist aastat järjest jäi

tiheda konkurentsi tõttu palgakasv vaid ühe protsendi lähedale veonduses ja laonduses.

Valitsussektori eelarvepositsioon oli 2012. aastal puudujäägis, defitsiit ulatus 46,3 mln euro ehk 0,3%ni SKPst. Keskvalitsus lõpetas aasta puudujäägis 0,7% SKPst, puudujäägis olid ka kohalikud omavalitused 0,2% SKPst. Sotsiaalkindlustusfondid olid ülejäägis 0,7% SKPst. Eelarvepuudujääki tekitasid muuhulgas rahvusvaheliste heitmekvootide investeringutega kaasnevad kulud.

Maksutulused laekus 2012. aasta jooksul riigieelarvesse 4,8 mld eurot ning **maksukoormuseks** kujunes 33,3% SKPst. Suurima osatähtsusega olid tööjõumaksud (16,9% SKPst), järgnesid tarbimismaksud (14,0% SKPst) ja kapitalimaksud (2,4% SKPst).

Valitsussektori võlakoormus ulatus 2012. aasta lõpu seisuga 10,1%ni SKPst, olles aastaga suurenenud 3,9 protsendipunkti võrra. Võlakoormuse suurenemise põhjusteks olid eelkõige Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi (EFSF) poolt väljastatud laenude mahu kasv ning Euroopa Investeeringupanga krediidilimiidi kasutamine struktuurivahendite kaasfinantseerimiseks. 1 724 mln euro suurusest koguvõlast moodustas keskvalitsuse võlg koos EFSFi mõjuga 1 159 mln eurot ehk 67% (sh EFSFi mõju 355 mln eurot), kohalike omavalitsuste osa ulatus 564 mln euroni, mis oli 25 mln euro võrra enam kui 2011. aastal. Võrreldes teiste EL liikmesriikidega on Eesti võlatase jätkuvalt madalaim.

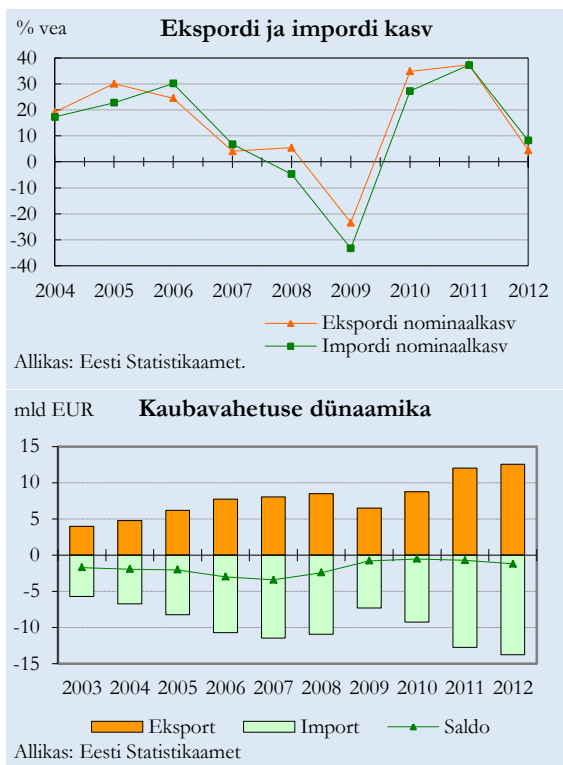
Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos

%	2012	2013*	2014*	2015*	2016*	2017*
1. SKP reaalkasv	3,2	3,0	3,6	3,5	3,5	3,5
2. SKP nominaalkasv	6,6	6,6	6,8	6,6	6,5	6,4
2a. SKP jooksevhindades (mld €)	17,0	18,1	19,4	20,6	22,0	23,4
5. Tarbijahinnaindeksi muutus	3,9	3,4	2,8	2,8	2,8	2,7
7. Tööhõive (15–74-aastased, tuhat)	624	626	629	629	629	629
8. Tööhõive kasv	2,5	0,3	0,4	0,0	0,0	0,0
10. Töötuse määr	10,2	8,9	8,3	7,8	7,4	6,8
11. Keskmine palk (€)	884	937	997	1059	1122	1189
12. Palga reaalkasv	1,9	2,5	3,5	3,3	3,1	3,2
12a. Palga nominaalkasv	5,9	6,0	6,4	6,2	6,0	6,0
15. Jooksevkonto (% SKPst)	-1,2	-1,2	-1,3	-2,1	-2,9	-3,1

Pärast 2011. aasta kiiret kasvu oli aastal 2012 kaubavahetuses mõõdukas areng. Eksport kasvas aastaga 4,5 protsendi ja import 8,2 protsendi võrra, saavutades absoluutmahtudel taas rekordilised tulemused. Impordi ennakasvust tingituna tõusis kaubavahetuse bilansi puudujääk 1,2 miljardi euroni.

Eesti majandus on suurel määral sõltuv ekspordi käekäigust, mida mõjutab eelkõige meie peamiste kaubanduspartnerite majanduse areng. Nii globaalse majandusaktiivsuse aeglustumine kui ka kokkuhoi-meetmetest räsitud euroala majanduslangus viisid Eesti ekspordi oluliste sihtturgude majandused 2012. aastal madalseisu, mistõttu välisnõudlus nõrgenes oluliselt. Meie lähinaabrite Läti, Leedu ja Venemaa impordinõudlus püsis veel tugevana ning Eesti eksportöörid suutsid oma kaupade müüki nendele turgudele märkimisväärselt suurendada.

Ekspordinõudluse vähenemine aeglustas 2012. aastal oluliselt ka impordi kasvu, sest Eesti riigi väiksuse tõttu tuuakse suur osa eksportkaupade valmistamiseks vajalikke pooltooteid ja materjale sisse. Samal ajal püsis endiselt tugevana sisenõudlus, mis toetus eelkõige kõrgele investeerimisaktiivsusele, kasvatades kapitalikaupade sissevedu. Tööpuuduse langus ja palkade tõus aitasid kaasa ka eratarbimise kasvule, suurendades tarbekaupade importi.

Aastal 2012 oli kaubavahetuse käive 26,3 miljardit eurot, mis oli eelmisest aastast 6,4% võrra suurem. Eksportimaht oli 12,5 miljardit ja impordimaht 13,8 miljardit eurot. Impordi kiirema kasvu tõttu

Väliskaubandus

langes ekspordi osatähtsus kaubavahetuse kogukäibes ühe protsendipunkti võrra 48%-ni.

2012. aastal pidurdus oluliselt ka ekspordi- ja impordihindade kasv, mille tingis nii nõudluse vähenemine välisurgudel kui ka toormehindade langus. Ekspordihinnad tõusid keskmiselt aastaga 1,8% ja impordihinnad 4,1%, langetades ekspordi reaalkasvu 2,6%-le ja impordi reaalkasvu 4,0%-ni.

Nõrga välisnõudluse ja küllaltki tugeva sisenõudluse tingimustes püsis kaubavahetuse bilansi puudujääk 2012. aastal mõõdukal tasemel, ent varasema aastaga võrreldes tõusis siiski ligi kaks korda. Defitsiidi kasvu vedasid enam transpordivahendid (-0,64 mld eurot), keemiatooted (-0,48 mld eurot) ning masinad ja seadmed (-0,33 mld eurot). Suurema ülejäägiga kaubeldi jätkuvalt puidu ja puittoodete (0,61 mld eurot) ning mööbli, patjade, tekkide ja puitmajadega (0,55 mld eurot). Olulisematest kaubanduspartneritest oli Eestil positiivne bilanss Rootsi ja Venemaaga, võrdselt 0,6 miljardit eurot. Suuremad puudujäägid olid kaubavahetuses Saksamaa (-0,8 mld eurot) ja Poolaga (-0,7 mld eurot).

Aastal 2013 võib prognooside kohaselt oodata kaubavahetuse bilansi puudujäägi mõningast tõusu, sest jätkub impordi ennakasv ekspordi ees. Pooled Eesti Konjunktuuriinstituudi (EKI) ekspertidest ootasid 2013. aasta märtsis kaubandusbilansi jäämist kuue kuu pärast umbes samaks, kolmandik prognoosis puudujäägi suurenemist ja viiendik arvas, et bilanss paraneb.

Ekspord

Vaatamata väga kõrgele võrdlusbaasile ja olukorra jätkuval halvenemisele välisurgudel, suutsid Eesti eksportöörid 2012. aastal oma ekspordimahtusid suurendada. Kui esimeses kvartalis kasvas eksport veel 10% piires, siis teises kvartalis toimus mõningane tagasimine. Järgnevatel kvartalitel pöördus eksport taas kasvujoonele, vastavalt 8% ja 4%-ga, ent sellele aitas osaliselt kaasa juba madalam aastatagune võrdlusbaas.

2012. aastal kasvas eksport enamike kaubagruppide loikes, vaid mineraalsete toodete ning kivimitest, keraamikast ja klaasist toodete väljavedu kahanes mõnevõrra. Endiselt andsid suurima panuse ekspordi kasvu masinad ja seadmed, mille väljavedu suurenes aastaga 9% võrra ning osatähtsus koguekspordis tõusis 29%-ni. Selle kaubagrupi olulisemad eksporditartiklid olid mobiilsideseadmed, isoleeritud elektri juhtmed ja voolujaotusseadmed, mis olid enamjaolt Eestis toodetud. Samas moodustas masinate ja seadmete väljaveost ligikaudu kolmandiku reeksport.

Teise suurema osatähtsusega kaubagrupi, mineraalsete toodete eksport kahanes aastaga ligi kümnendiku võrra. Selle taga oli suuresti töötlemiseks sisseveetud kütuste väljaveo langus. Samas ka elektri eksport

vähenes, mille põhjuseks oli müügi oluline langus Soome, tärned Läti ja Leetu aga aastaga suurenesid.

Ekspordi kasvu vedas alla ka mahult kolmandal kohal olev metallide ja metalltoodete kaubagrupp, mille väljavedu suurenes aastaga minimaalselt (1%). Selle grupi tähtsamad eksportkaubad olid endiselt mustmetallide jäätmed ja jäägid, metallkonstruktsioonid ning töödeldud teras. Kui kahe esimesena nimetatud toote väljavedu kasvas aastaga märgatavalt, siis terase eksport kahanes enam kui kolmandiku võrra, põhjustatuna välisnõudluse langusest.

2011. aastal metalligrupile taas oma kolmanda koha loovutanud puidu ja puittoodete eksport jäi 2012. aastal eelneva aastaga samale tasemele. Väikese kasvuga oli nii saematerjalide kui ka ehitusdetailide väljavedu, töötlemata puidu müük välisriikidele aga kahanes.

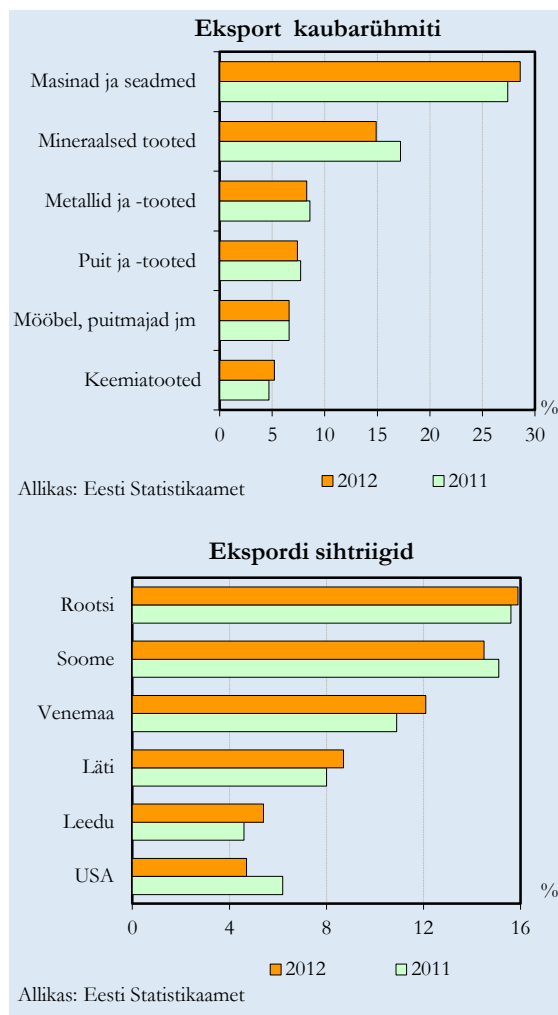
Muude tööstuskaupade eksport suurenes koguekspordiga samas tempos. Mööblitööstuse ettevõtted ning patjade ja tekkide tootjad ei suutnud oma eksporti kasvatada, tingituna ebapiisavast nõudlusest. Samas puitmajade väljavedu näitas veel suhteliselt tugevat 12%-list kasvu, sest nende peamiseks turule Norrasse suurenes müük ligi poole võrra, tänu sealse majandusseisu paranemisele. Mahult teisele turule Saksamaale kasvas puitmajade eksport sama palju kui kogu nende müük välisriikidele.

2012. aastal püsis Euroopa Liidu osatähtsus Eesti koguekspordis eelmise aastaga samal tasemel, ulatudes 66%-ni. Kaupade müük EL-i siseturule kasvas aastaga vaid 4%, tingituna eelkõige Lõuna-Euroopa finantskriisi laienemisest ning Eesti olulisemate ekspordipartnerite Rootsi ja Soome majandusolukorra märgatavast halvenemisest. Samas kasvas eksport SRÜ riikidesse veel 15% võrra, tõstes nende osatähtsuse koguekspordis samuti 15%-ni. Seda toetas eelkõige impordinõudluse püsimine Eesti kaupadele Venemaal, kuhu läks 83% SRÜ-sse suunatud toodetest. Hüppeliselt, 1,8 korda, suurenes eksport Kasahstani ja 12% Ukrainasse. Ainsana kahanes eksport NAFTA riikidesse, kuhu müüdi 5% vähem kaupu kui aasta varem. Selle taga oli enam kui viiendiku suurune väljaveo langus Ameerika Ühendriikidesse, põhjustatuna kütuste ja mobiilsideseadmete müügi vähenemisest. Samal ajal suurenes eksport Kanadasse ligi poole võrra, ent kasv tulenes ainult töödeldud naftasaadustest.

2011. aastal esikoha hõivanud Rootsi püsis ka aastal 2012 Eesti ekspordi suurima sihtturuna, kuhu läks sarnaselt eelneva aastaga 16% koguekspordist. Ekspordi kasv Rootsi pidurdus 7%-le, mis oli oluliselt aeglasem varasemast aastast. Rootsi-suunalises müügis moodustasid endiselt enam kui poole masinad ja seadmed, ent nende eksport kasvas aastaga vaid 2%. Kasvu pidurdumise taga olid eelkõige suurima osatähtsusega mobiilsideseadmed.

Globaalsest majandussurumisest tingituna ei toimunud enam nii edukalt kui eelmisel aastal Rootsi kaudu liikuv mobiilsideseadmete ekspordiahel. Hüppeliselt

(1,6 korda) kasvas aga mineraalsete toodete väljavedu, põhjustatuna kütteõli müügi olulisest suurenemisest. Kolmanda suurema osatähtsusega kaubagrupi, puidu ja puittoodete eksport oli kerges languses. Aastaga kahanes töötlemata puidu ja ehitusdetailide väljavedu, kasvas aga puitpelletite müük Rootsi turule.

Kui Rootsi näitas eksport 2012. aastal veel mõningast kasvu, siis Soome jäi väljavedu eelmise aasta tasemele. Euroopa finantskriisi mõju Soome majandusele oli märgatavalt sügavam, mistõttu nõudlus Eesti kaupadele langes. Suurima osatähtsusega masinad ja seadmeid eksporditi sama palju kui eelmisel aastal, metalle ja metalltooteid ning mööblit ja valgusteid müüdi aga 4–5% enam. Need kolm kaubagruppi kokku moodustasid poole koguekspordist Soome.

Ekspordi kasv Venemaale aeglustus aastal 2012 samuti oluliselt, ent püsis siiski suhteliselt tugeva 16% piires. See tõstis Venemaa osatähtsuse Eesti koguekspordis 12%-ni. Ekspordi kasvu aitasid ülal hoida eelkõige masinad ja seadmed (osatähtsus 39%), nende müük suurenes aastaga ligi veerandi võrra. Samas moodustas antud kaubagrupi väljaveost enamuse reeksport, millest suurima osatähtsusega olid endiselt Suurbritannias valmistatud pinnasetöötlemehhanismid. Keemiatooted moodustasid ekspordist Venemaale 17% ning põllumajandussaadused, toidu-

kaubad ja joogid kokku 15%. Kui keemiatoodete ja toidukaupade-jookide müük kasvas võrdset ligikaudu veerandi, siis loomsete toodete väljavedu kahanes viiendiku võrra. Viimase taga oli elussigade sisseveo keelustamine Venemaa poolt 2012. aasta aprillist.

Ka Läti-suunaline eksport näitas aastal 2012 tugevat 15%-list kasvu, mida vedasid põllumajandussaadused ja toidukaubad ning transpordivahendid, moodustades kokku kolmandiku kogueksportidest. Aasta varem jõulist kasvu näidanud masinate ja seadmete väljavedu oluliselt ei suurenenud. Tänu veelgi kiiremale ekspordile kasvule (23%) tõusis viiendale kohale Leedu, tõugates endast tahapoole nii Ameerika Ühendriigid kui ka Saksamaa. Tugevat väljaveo kasvu Leetu toetasid mineraalsed kütused (elekter) ning masinad ja seadmed.

Prognooside kohaselt jääb 2013. aasta esimesel poolel välisnõudlus nõrgemaks kui aasta varem, mida näitasid ka väliskaubanduse esimese kvartali tulemused. Eksport kasvas vaid jaanuaris ja kahel järgneval kuul oli juba väikeses languses. Aasta teisel poolel võib oodata ekspordile elavnemist, seda toetab teiste Balti riikide ja Põhjamaade majanduse parem seis. Eesti Konjunktuuriinstituudi ekspertidel olid samuti 2013. aasta märtsis ekspordile edasise arengu suhtes ootused juba paremad kui eelmise aasta lõpus. Kolmveerand ekspertidest prognoosis kuue kuu pärast ekspordile mahu kasvu ja ligi viiendiku arvates jääb maht samaks.

Import

Import püsis 2012. aasta kõigi kvartalite jooksul kasvujoonel, kuigi teises kvartalis langes kasvutempo 3 protsendile, ülejäänute osas oli aga 9–11 protsendiline kasv. Impordile kiirema kasvu ekspordile ees põhjustas eelkõige kõrge investeerimisaktiivsuse jätkumine. Samas hoogustus ka eratarbimine, mis väljendus jaekaubanduse heades näitajates. Välisnõudluse nõrgenemine vähendas aga tooraine ja pooltoodete sissevedu.

Aastal 2012 suurenes enamike kaubagruppide import, vaid metallide ja metalltoodete, mineraalsete kütuste ning taimsete toodete sissevedu oli mõningas languses. Impordile kasvu panustasid teistest enam masinad ja seadmed ning transpordivahendid. Viimased näitasidki olulisematest kaubagrupidest kiireimat, 23%-list kasvu. Kuigi transpordivahendite sisseveost moodustasid suurima osa autod ja nende tarvikud, siis kasvu aitas kiirendada raudteevagunite impordile järsk tõus.

Masinate ja seadmete osatähtsus kaupade impordis oli sarnaselt ekspordiga 29% ning nende sissevedu kasvas aastaga 12% võrra. Selle kaubagrupi suurima osatähtsusega kaubaartiklidsid olid mobiilsideseadmed. Teised suurema sisseveomahuga kaubad olid integraallülitused, mitmesugused elektrijuhtmed ja kaablid ning kopplaadurid.

Mineraalsete kütuste import kahanes 2012. aastal eelmise aastaga võrreldes 6%. Languse põhjustas töötlemiseks sisetoodud naftasaaduste vähenemine. Samal ajal osteti vabasse ringlusse sisse enam kütuseid kui aasta varem ning elektri import kasvas isegi ligi poole võrra.

Keemiatooted näitasid olulisematest kaubagrupidest transpordivahendite järel teist suuremat impordikasvu (17%), mis tõstis nad pingereas neljandale kohale. Kasvu toetasid eelkõige mitmesugused orgaanilised kemikaalid, mis moodustasid keemiatoodete sisseveost ligi veerandi. Teise veerandi ulatuses toodi sisse ravimeid ning kümnendiku moodustasid värvid ja lakid.

Metallide ja metalltoodete import oli aastal 2012 väikeses languses (-4%). Vähenes töötlemata terase sissevedu, samas mustmetallist toodete ja värviliste metallide import suurenes mõnevõrra. Aasta-aastalt on kasvanud toidukaupade ja jookide sissevedu, mullune kasv oli kümnendiku suurune. Sellest grupist suurima osatähtsusega olid joogid, nendest põhilise osa andsid kange alkohol ja veinid.

2012. aastal tõusis Euroopa Liidu osatähtsus Eesti koguimpordis 80%-ni ning kaupade sissevedu EL-i liikmesriikidest kasvas aastaga 10%, mis oli 6 protsendipunkti võrra kõrgem ekspordile kasvust. Sellest tingituna suurenes kaubavahetuse puudujääk EL-iga kolmandiku võrra 2,7 miljardi euron. SRÜ riikide osatähtsus püsis 10% piires, ka nende impordile maht 2011. aastaga võrreldes ei kasvanud. Suur, ligi 40%-line langus toimus aga impordis NAFTA riikidest. Põhjuseks oli sisseveo 7-kordne vähenemine Kanadast, mille taga oli aasta varem toimunud lennukite sisseost.

Eesti suurima impordipartneri Soome osatähtsus tõusis 2012. aastal 14%-ni. Kaupade sissevedu Soomest kasvas aastaga 24% võrra, mis oli kõrgeim kasv võrreldes teiste Eesti peamiste impordile saatjariikidega. Kasvu toetasid enam mineraalsed kütused ja transpordivahendid, mille sissevedu suurenes aastaga vastavalt 1,9 ja 2,4 korda. Kütuste grupist suurima osa moodustasid naftasaadused, ent kiiremini (3 korda) kasvas elektri import. Transpordivahendite kõrge kasvu taga oli lennukite sisseost. Endiselt suurima osatähtsusega olid masinad ja seadmed, kuid see langes aastaga 5 protsendipunkti võrra 23%-le. Nende impordile maht jäi eelmise aasta tasemele.

Aastal 2012 taastas Saksamaa riikide pingereas impordile järgi oma tavapärase teise koha, kuigi import seal kasvas aastaga oluliselt aeglasemalt kui Soomest, ulatudes 8%-ni. Samas sissevedu Rootsist oli veel väiksema, 5%-lise kasvuga ja import Lätist kahanes 4%, mistõttu taganes Rootsi kolmandale ja Läti neljandale kohale. Ka Leedu ja Venemaa vahetasid kohad, mille taga oli osaliselt töötlemiseks sisetoodavate kütuste tarneahela muutus.

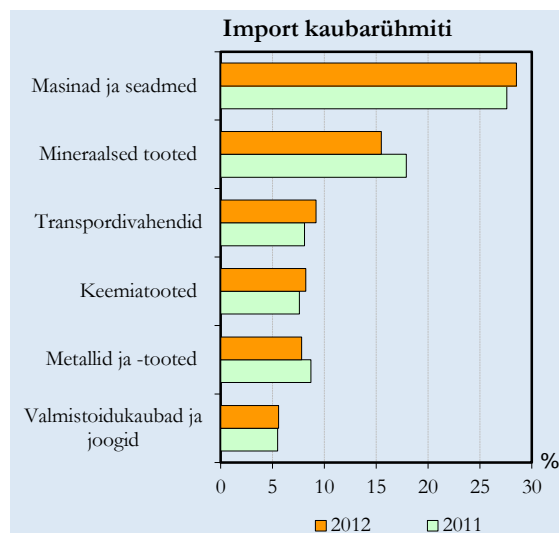
Saksamaalt imporditi endiselt kõige enam masinad ja seadmeid (osatähtsus 28%), ent nende sissevedu aastaga ei suurenenud. Olulisematest kaubagrupidest

olid kiireima kasvuga keemiatooted, mida imporditi kolmandiku võrra rohkem. Nende nomenklatuur on laiapõhine, kuid kiiremini kasvas orgaaniliste kemikaalide sissevedu. Kogu impordiga samal tasemel suurenes ka autode sissevedu, metalle ja metalltooteid osteti aga sisse kümnendiku võrra vähem.

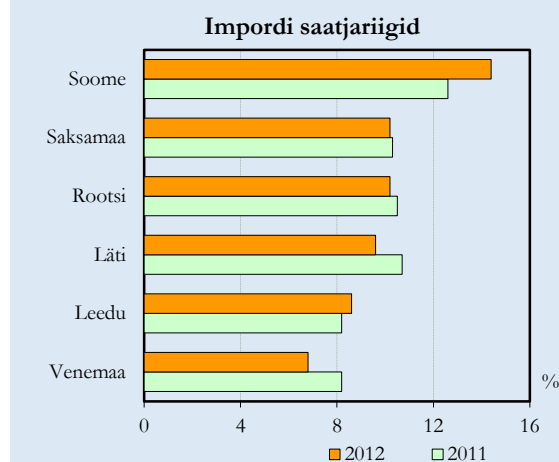
Rootsist pärit impordis olid kolm suurema osatähtsusega kaubagrüppi samad, mis Saksamaalt, ent masinate ja seadmete osakaal ulatus pooleni. Nendest suuremamahulisemad kaubaartiklid olid integraallülitused ja mobiilsideseadmed. Autod moodustasid 15% koguimpordist ja neid toodi sisse kümnendiku enam kui eelmisel aastal. Metallide ja metalltoode import aastaga ei suurenenud.

Läti languse taga oli eelkõige poole väiksem mineraalsete kütuste import, samas ka keemiatoodete sissevedu kahanes ligi viiendiku võrra. Suurema osatähtsusega, võrdselt 19%, olid impordis põllumajandussaadused ja toidukaubad ning masinad ja seadmed, nende sissevedu kasvas aastaga vastavalt 15% ja ligi 40%.

2013. aastal jääb prognooside kohaselt impordi kasv sarnaselt ekspordiga madalalale tasemele, sest nõrga ekspordinõudluse tõttu ei ole vaja nii palju toorainet ja pooltooteid sisse osta. Samas võib import kasvada mõnevõrra kiiremini kui eksport, mida toetab ettevõtete investeeringute suurenemine masinatesse ja seadmetesse. Impordi mahu kasvu kuue kuu pärast prognoosisid märtsis samuti kolmveerand Eesti Konjunktuuriinstituudi ekspertidest, võrdselt 13% nendest ootas mahu jäämist samaks või selle vähenemist. Statistikaameti esialgsetel andmetel kasvas import I kvartalis vaid 2%, mis oli poole madalam kasv kui ekspordil.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

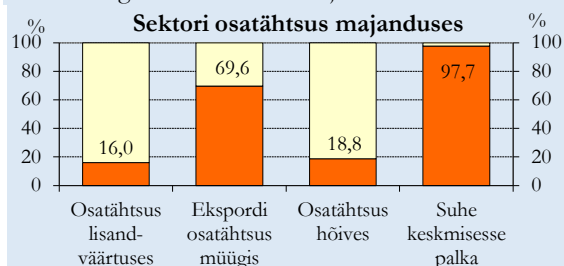
Töötlev tööstus

Eesti töötlevas tööstuses tegutseb üle 5500 ettevõtte, enamus neist on väikese ja keskmise suurusega. Vähemalt 100 töötajaga ettevõtteid on üle 200, kuid neis on hõivatud pooled tööstussektori töötajatest. Suuremate ettevõtete hulka kuuluvad näiteks mobiilside võrguseadmete tootja Ericsson Eesti AS, elektriseadmete tootja ABB AS, juhtmekoidiste valmistaja PKC Eesti AS, laevaehitus- ja metallitöötlemiskontsern BLRT Grupp AS, puidutöötleva Stora Enso Eesti AS, autoohutusüsteemide (turvavööde) valmistaja AS Norma ning AS Rakvere Lihakombinaat.

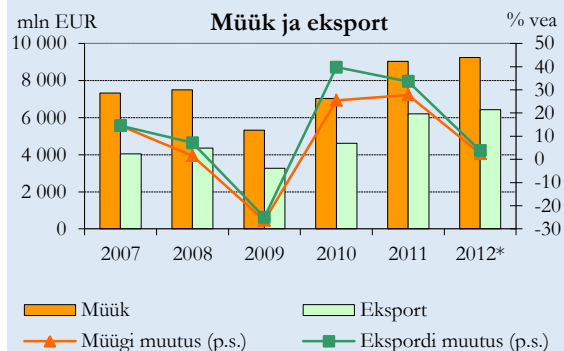
Eestis on tööstussektori osatähtsus majanduses mõnevõrra kõrgem kui Euroopa Liidus keskmiselt. Eestis luuakse töötlevas tööstuses umbes sama suur osa kogu lisandväärtusest kui näiteks Soomes või Rootsis (ca 16%). Töötlevas tööstuses hõivatute osatähtsus on Eestis aga ELi riikide seas üks kõrgemaid (umbes viiendik), mis näitab, et mujal suudetakse üldiselt sama arvu töötajate juures luua rohkem lisandväärtust.

Töötlev tööstus tervikuna on Eestis suurimaks tööandjaks, peaaegu iga viies tööga hõivatud inimene töötab selles valdkonnas. Viimase kümne aastaga on töötajate arv siiski vähenenud ning tootmise kasvu on toonud tootlikkuse suurenemine. Töökohti on juurde loodud metallitööstuses ja elektriseadmete tootmises, tootmismahudelt on enim kasvanud elektroonikatööstus. Töötajate arvult suuremad tööstusharud on puidutööstus, metallitööstus ning toiduainete tootmine. Majanduskriis tõi kaasa töökohtade vähenemise, kuid töötlev tööstus oli ka üks esimesi, kus olukord paranes ning loodi taas täiendavaid töökohti. Olulist rolli taastumisel mängis eksport. Sektor on tugevasti sõltuv välisurgudest, kuhu müüakse 70% toodangust. Peamised eksporditurud on Soome ja Rootsi, kust on tulnud ka suurem osa (üle 60%) Eesti töötlevasse tööstusesse tehtud välisinvesteeringutest.

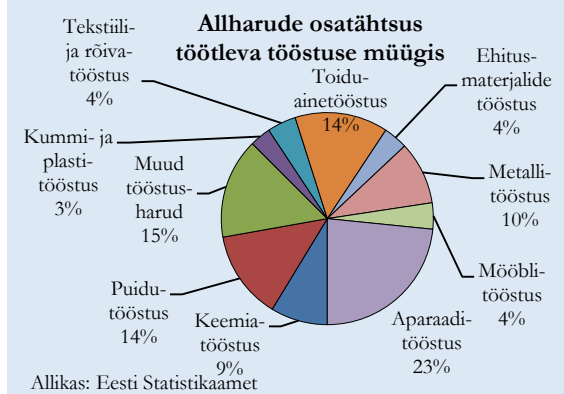
Töötajate arv töötlevas tööstuses järgnevatel aastatel prognoosi kohaselt oluliselt ei muutu, kuid tööjõumahukamates harudes on oodata jätkuvat hõive langust. Töökohti lisandub eeldatavalt kõrgemat lisandväärtust loovates valdkondades (elektroonika). Konkurentsivõime aluseks jääb siiski tootlikkuse kasvatamine, mis eeldab jätkuvaid investeeringuid nii masinatesse ja seadmetesse kui inimestesse ning toodete arendamist ja töökorralduse parandamist.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Töötleva tööstuse tootmismahud püsisid 2012. aastal eelneva aasta rekordilisel tasemel. Ka töötajate arvus ei toimunud suuri muutusi, küll aga tõusid palgad üsna kiires tempos. Ettevõtted olid ettevaatlikumad investeeringute tegemisel. Tulevikuhinnangute kohaselt on sektoris oodata ka 2013. aastal pigem tagasihoidlikku arengut.

Pärast kiiret kasvu 2011. aastal jäi töötleva tööstuse tootmismahud 2012. aastal peaaegu muutumatuks, aastaga kasvas tootmine 0,5%. Ka Euroopa Liidus tervikuna ei toimunud tootmismahudes edasimineku, vaid mõned riigid suutsid tootmismahutu aastaga 5% või rohkem kasvatada (Slovakkia, Läti, Leedu). Müügitulu suurenes Eesti töötleva tööstuse ettevõtetes aastaga 2,5%, seda tänu ekspordi kasvule. Siseturu müük püsis aastatagusel tasemel.

Üldist nõudluse paigalseisu tunnetati paljudes tööstusharudes. Kiiremini kasvasid joogitootmine (tootmismahud suurenes aastaga 12%) ning kütteõlide tootmine (10%). Teisalt vähenes metalltoodete tootmine 8% ning transpordivahendite tootmine 7%, kuid üldiselt püüdisid tootmismahu muutused tööstusharudes mõne protsendiga. Suuremad positiivsed ja negatiivsed muutused olid seotud eelkõige arengutega eksporditurudel.

Tööjõu-uuringu andmetel, mis kajastab ka välismaal töötamist, vähenes 2012. aastal töötlevas tööstuses hõivatud inimeste arv ligi 3%. Langus iseloomustas eelkõige aasta teist poolt, mil hakkasid süvenema taas probleemid väheneva nõudlusega. Samas ettevõtete andmete põhjal lisandus ka 2012. aastal töötlevas tööstuses täiendavaid töökohti, hõivatute arv suurenes kiirstatistika kohaselt umbes 3%. Hõivatute arvu kasvu panustasid eelkõige puidutööstus, keemia-

ja õlitööstus, metallitööstus, elektriseadmete tootmine ning masinatööstus. Hõivatute arvu langus jätkus tekstiilitööstuses.

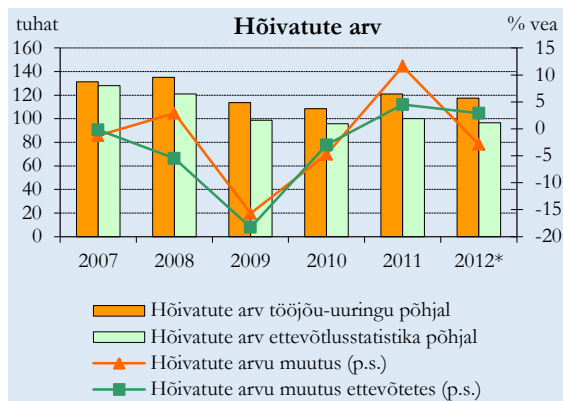
Keskmine palk töötlevas tööstuses kasvas aastaga 7,9% ehk Eesti keskmisest mõnevõrra kiiremini. Samas suurusjärgus kasvasid ettevõtete töjõukulud. Kogukulude kasv oli tagasihoidlikum, kuid ületas siiski tulude suurenemist. See tõi kaasa kasumi mõneprotsendilise languse. Ka tootlikkuse näitajad jäid üldiselt veidi alla 2011. aasta omadele.

Töötleva tööstuse tootjahinnad kasvasid aastaga 2% ehk sisuliselt sama palju kui ELi riikides keskmiselt. Kiirem hinnatõus iseloomustas nii nagu aasta varemgi toiduainetööstust (5,8%) ning keemiatööstust (7%).

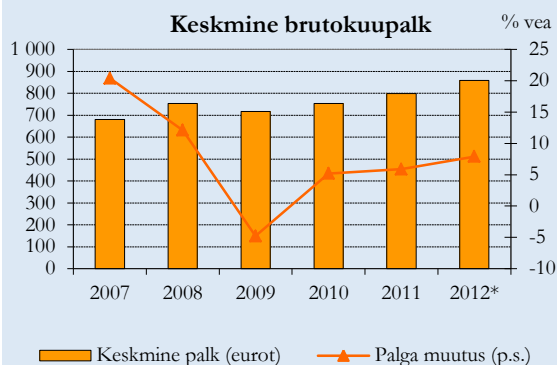
Töötleva tööstuse ettevõtete investeeringud materiaalsesse põhivarasse olid enam kui kümnendiku võrra väiksemad kui aasta varem. Kapitalimahutused põhivarasse langesid mitmetes tööstusharudes (rahaliselt rohkem suuremates harudes, nagu puidutööstus ja elektroonikatööstus), positiivsemad olid arengud toiduainetööstuses ning õlitööstuses. Umbes 70% investeeringutest suunati masinatesse ja seadmetesse. Teiseks olulisemaks investeerimisobjektiks olid hooned ja rajatised ning neisse investeeriti rohkem kui aasta varem. Samuti soetati rohkem transpordivahendeid.

Ettevõtte hinnangud majandusolukorrale olid veidi nõrgemad kui 2011. aastal. Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringu kohaselt halvenes töötlevas tööstuses ettevõtete kindlustunne aasta lõpus. 2013. aasta alguses olukord küll paranes, kuid tegemist on tavalise sesoonse muutusega. Tellimusi oli tavapärasest vähem, tellimused tagasid töö lühemaks perioodiks kui aasta varem, ettevõtjad töid järjest enam välja probleemina ebapiisavat nõudlust. Sellele vaatamata mainiti ka töjõupuudust, millele viitas enam kui kümnendik küsitletutest. Positiivselt poolelt paranes ettevõtjate hinnangul konkurentsivõime nii Eestis kui välisurgudel.

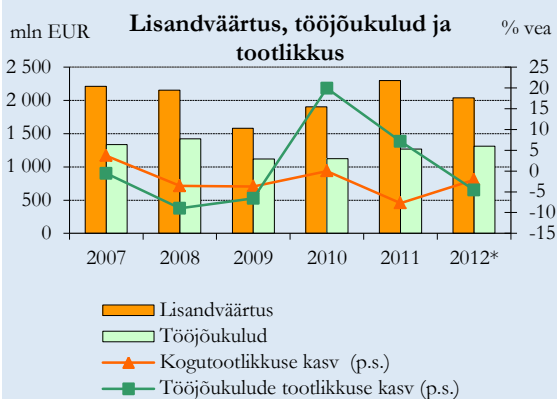
2013. aasta alguses tõusid mitmete ELi riikide konjunktuuriindikaatorid, eelkõige tulevikku vaatavad näitajad, samas realselt olukord veel ei paranenud. Seega võib oodata, et ka Eestis jääb töötleva tööstuse kasv tagasihoidlikuks, kuid tänu tootmisvõimsuste suurenemisele võib mõnes harus oodata ka positiivsemaid arenguid.

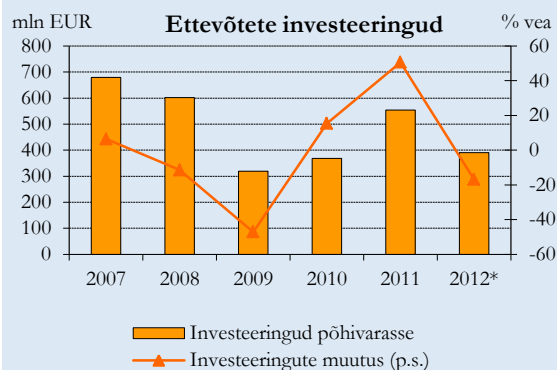
Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

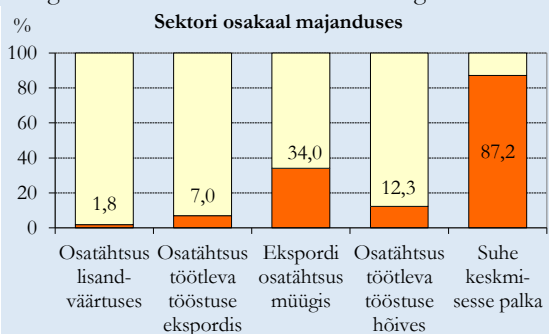
Allikas: Eesti Statistikaamet

Toiduainete ja jookide tootmine

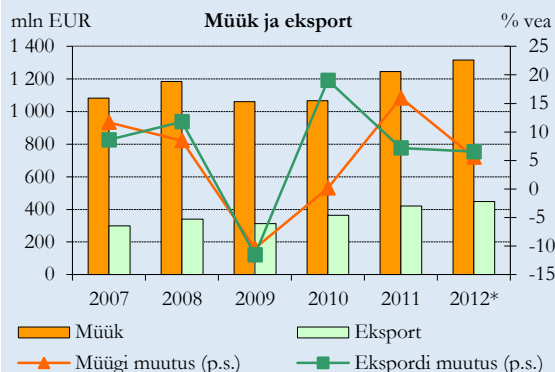
Toiduainetööstus on enam kui 1,6 miljardi eurose käibega tootmismahult Eesti üks suurimaid tööstusharusid, mis on põhitegevusalaks enam kui 400 ettevõttele. Koos konkurentsivõime kasvuga on ekspordi osakaal sektoris jõudnud enam kui kolmandikuni käibest. Kokku leiab toiduainete ja jookide tootmises rakendust 14 500 inimest.

Toiduainetööstuse ettevõtted paiknevad üle Eesti suhteliselt ühtlaselt. Kõigi Eesti regioonide suuremate ettevõtete hulgas on ka toiduaineid tootvaid ettevõtteid. Suurimaks ettevõtteks tööstusharus on lihatööstustest AS Rakvere Lihakombinaat Lääne-Virumaal, veidi väiksemad on Atria kontsern Lõuna-Eestis ning linnuliha tootja AS Tallegg. Suuremad pagaritööstusettevõtted on Fazer Eesti AS, AS Eesti Pagar ja AS Leibur. Suuremate toiduainetööstuse ettevõtete hulka kuuluvad ka jookide tootjad AS Saku Õlletehas Harjumaal ja AS A. Le Coq Tartumaal, piimatööstustest Valio Eesti AS ja TERE AS. Suurim kalatöötaja on AS Paljassaare Kalatööstus, mis tegutseb Harjumaal ning suurim magusatootja on AS KALEV.

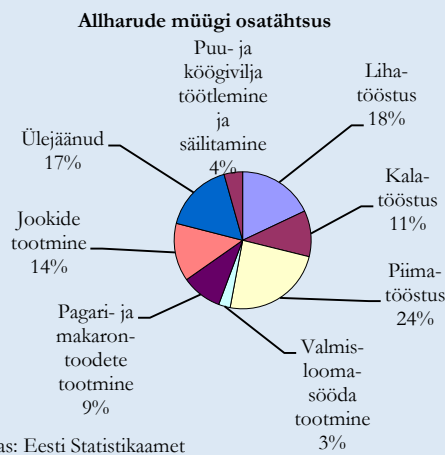
Toiduainete ja jookide tootmine on Eestis võrdlemisi konkurentsitihe, mis on ettevõtete arengule pigem kasuks tulnud. Koduturu kitsus on paljud ettevõtted suunanud välisurgudele vaatama ning see on ekspordi osakaalu müügitulust tõstnud viimase 20 aasta kõrgeimale tasemele. Edasine laienemine toimub suuresti välisurgude arvelt.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

2012. aasta oli toiduainete ja jookide tootmises küllaltki edukas. Müük välisurgudel läks hästi ning sektori müük kokku kasvas keskmisest enam kui kaks korda rohkem.

Toiduainetööstus koosneb kahest suuremast sektorist: toiduainete tootmisest ja jookide tootmisest. Varasemalt tagasihoidlikku kasvu näidanud jookide tootmine kasvas mullu oluliselt kiirenenud ekspordi toel toiduainetest kiiremini, kuid jäi siiski alla kriisielsetele tasemetele. Kasvu pidurdab peamiselt nõrk siseturg, kuhu võrreldes aasta varasemaga, müüdi mullu 3,4% rohkem.

Kui 2011. aastal kimbutas sektorit sisendite hinnatõus, siis mullune aasta oli selle poolest sektorile kergem. Piima kokkuostuhind langes aastaga üle 7%. Samal ajal veise- ja sealiha kokkuostuhinnad kerkisid vastavalt 14% ja 8%. Kuigi saagikus oli viimaste aastate parim, suurenesid teravilja kokkuostuhinnad tugeva välisnõudluse toel 13%. Nii tooraine kui ka tööjõu kallinemine tõi toiduainete tootmises kaasa 5,8% tootjahindade kasvu. Samal ajal jookide tootmises on tihedam konkurents sundinud ettevõtteid rohkem pingutama ning seal langesid tootjahinnad aastaga 2,4%.

Toiduainete tootmises eksporditakse ca 36% toodangust ning see protsent on aasta-aastalt kasvanud. Peale 1997. aasta Vene kriisi ekspordi osakaal küll mõnevõrra langes, kuid nüüdseks ollakse madalseisust väljas ning isegi toonased tiptasemed on ületatud. 2012. aastal kasvas Eestis valmistatud toiduainete ja jookide eksport 11%, ulatudes 529 miljoni euroni. Suurima osakaaluga on sektori ekspordis piimatooted, mis andsid 27% kogu sektori ekspordist. Suurimaks ekspordipartneriks oli eelmisel aastal Soome, kuhu müüdi enam kui viiendik toodangust. Samas suuremate kaubanduspartneritest suurenes eksport kõige rohkem Läti suunal, kus müügiimahud kasvasid aastaga 30%. Peamine Läti suunaline kasv tuli kondiitritoodete, piima- ja kalatööstustoodangu müügist. See aeglustas ka tootjahindade kasvu, mis suurenesid mullu 1,4% võrra.

Toiduainetööstuses suurima osatähtsusega piimatootmist iseloomustas 2012. aastal toodangumahu vähenemine. Müüginahud kahanesid aastaga 4% ning püsivhindades arvestatud toodangumahud veidi üle 5%. Kaubagrupidest vähenes või tootmine 38% ja joogipiima tootmine ligi 4%. Samas juustutootmine suurenes 2,2 tuhande tonni ehk 5,4% võrra. Kuigi toodangumahud vähenesid, siis sektori efektiivsus kasvas. Aastaga suurenes sektori kogukasum 2-3 korda ning tööviljakus hõivatute kohta kasvas üle 40%, ületades Eesti keskmist taset. Samal ajal ettevõtete arv vähenes 2 võrra ning hõivatute arv rohkem kui 6%. Piimatööstuse ekspordist enam kui 40% moodustab juust ning selle eksport kasvas aastaga 6%. Samal ajal on oluliselt suurenenud piima ja röösa koore eksport. Antud kaubagrupi müük suurenes välisturgudel aastaga 27% ning osakaal koguekspordis kasvas 38%ni. Kiirele kasvule aitas põhiliselt kaasa müügikasv Läti. Piimatööstuse suurimaks ekspordi sihtriigiks oli 2012. aastal Leedu, kust saadi veidi enam kui veerand oma ekspordi müügitulust. Üldjoontes suurenes mullu eksport Balti riikidesse, stabiilseks jäi Skandinaavia suunal ning vähenes Lääne-Euroopas.

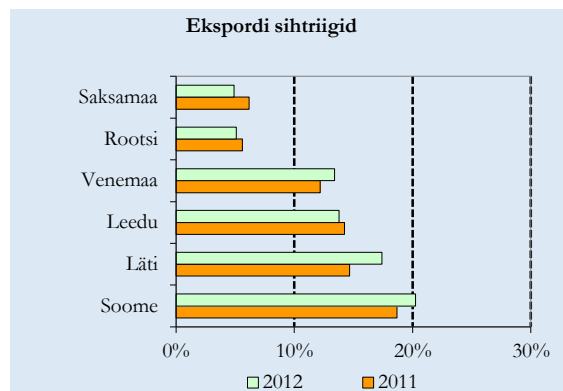
Lihatööstusele osutus 2012. aasta suhteliselt vaikseks. Tootmismahud langesid aastaga mõne protsendi võrra, kuid müük jäi pea samaks. Samas toimus sarnaselt piimatööstusele ka lihatööstuses oluline tööviljakuse kasv. Tootlikkus hõivatute kohta kasvas aastaga pea kolmandiku ning jõudis ca kolmveerandini Eesti keskmisest. Samal ajal lihatööstuste kogukasum suurenes pea 4 korda. Hõivatute arv langes sektoris aastaga mõne protsendi võrra. Lihatööstuse suurimateks eksporditurgudeks on Läti, Soome ja Venemaa ning põhilisteks ekspordi kaubagrupid on erinevad vorstid ja konserve ning värsked või jahutatud sealihad.

Joogitööstuse kasv kiirenes 2012. aastal märgatavalt. Suuresti tänu enam kui veerandi võrra kasvanud ekspordile suurenes sektori kogumüük veidi enam kui 8%. Samas müük koduturule suurenes vaid mõne protsendi võrra. Kokku eksporditi joogitööstuses enam kui 40 miljoni euro eest ning suurimaks sihtturuks oli Läti, kuhu müük suurenes aastaga ligi kümnendiku võrra. Samas on kolmandaks sihtturuks kerkinud Poola, kuhu müük suurenes aastaga enam kui 9 korda ning seda tänu linnaseõlu tootmisele. Kogu sektori ekspordikasv tuligi peamiselt lahja alkoholi arvelt, sest välisturgudel kasvas tugevalt nii õlle kui siidri müük. Õlle osakaal kogu sektori ekspordis jõudis pea 50%ni. Vaatamata joogitootmise edust välisturgudel, kahanes ettevõtete kogukasum aastaga 8%. Samas tööjõukulud kerkisid ligi 7% ning tööviljakus hõivatute kohta vähenes sektoris aastaga 6%.

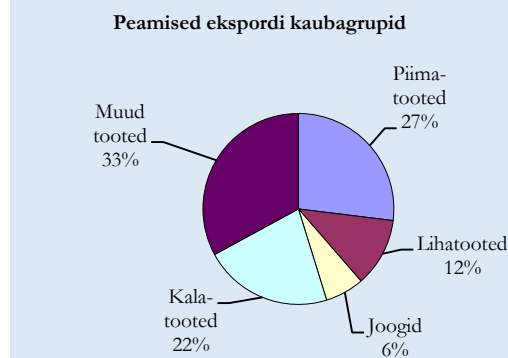
Pagari- ja makarontoodete valmistajatele osutus 2012. aasta küllaltki edukaks. Enam kui kolmandiku võrra kasvanud ekspordi toel suurenes kogumüük ligi 9%. Seejuures müük koduturule kasvas peaaegu poole aeglasemas tempos. Hõive sektoris mõnevõrra

vähenes ning koos sellega kasvas tööviljakus hõivatute kohta ca kümnendiku võrra. Samal ajal sektori kogukasum suurenes enam kui veerandi jagu.

Kalatööstuse müük suurenes 2012. aastal enam kui kümnendiku. Erinevalt eelnevast aastast kasvas müük koduturule ekspordist oluliselt kiiremini. Sellegipoolest moodustab müük välisturgudel kolmveerandi sektori müügist. Suuremad ekspordi kaubagrupid olid 2012. aastal külmutatud kala ja krevetid, mille peamisteks sihtturgudeks olid Saksamaa ja Venemaa. Kalatooteid eksporditi rohkem Ukrainasse ja Soome.

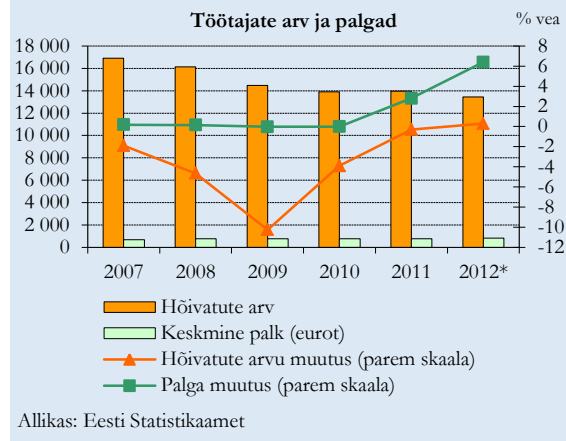

Allikas: Eesti Statistikaamet

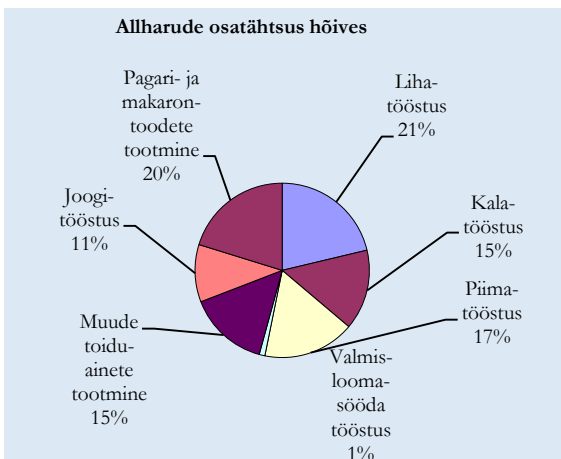

Eesti päritolu kaubad

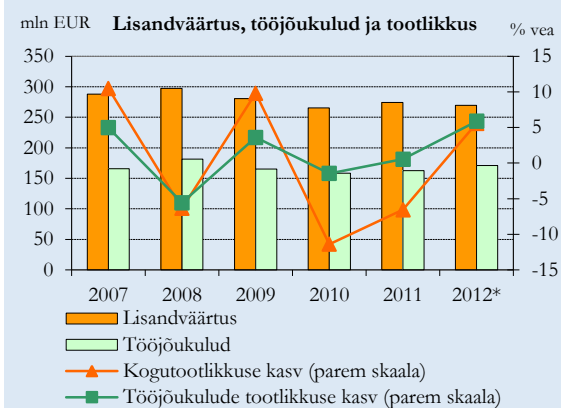
Allikas: Eesti Statistikaamet

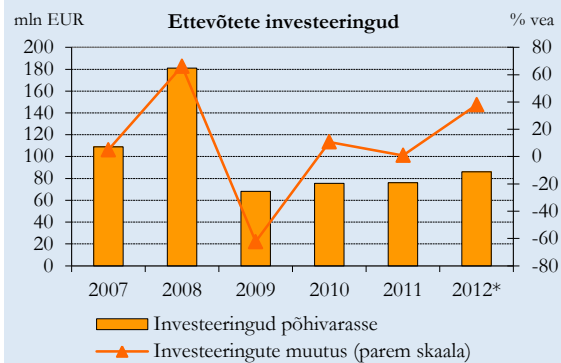
Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Hõive toiduainete ja jookide tootmises jäi mullu võrreldes 2011. aastaga samale tasemele. Suurematest alamsektoritest kasvas hõive kõige kiiremini kalatööstuses (+7%) ning kahanes pagari ja makarontoodete tootmises (-5%). Keskmise palga kasv oli toiduainetööstuses Eesti keskmisega võrreldes veidi kiirem, kuid kokkuvõttes jääb palk siiski Eesti keskmisest madalamaks.

Toiduainete ja jookide toojad suurendasid 2012. aastal investeeringuid pea 40% protsendi võrra, millest enam kui pool tehti masinatesse ja seadmetesse. Investeeringutest ligi veerandi tegid pagari ja makarontoodete toojad, kelle investeeringud kasvasid aastaga enam kui kaks korda.

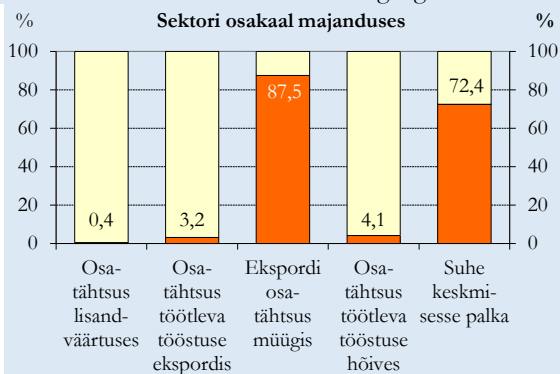
Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitatud ettevõtted suhtusid 2013. aasta keskel tulevikuväljavaadetesse positiivselt, kuigi kindlustunne oli madalam kui samal ajal aasta tagasi. Nii jookide kui ka toiduainete tootmises jäi tootmisvõimsuste rakendatuse tase aasta varasemale alla ning tootmist takistava tegurina toodi välja ebapiisav nõudlus.

Tekstiilitootmine

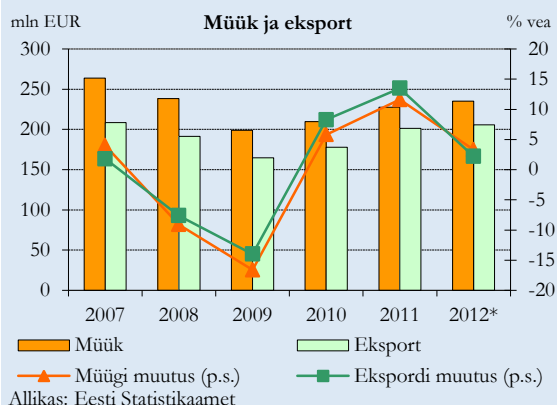
Eesti tekstiilitööstus on peamiselt ekspordile suunatud tööstusharu, mis hõlmab enam kui 200 ettevõtet. Viimastel aastatel on sektori struktuur teinud läbi tugeva muutuse ning see on aidanud tööviljakusel tõusta väga madalalt tasemelt juba üsna lähedale Eesti keskmisele.

Suuri tekstiilitööstuse ettevõtteid on mitmel pool Eestis. Suurim valmistekstiiltootja on AS Wendre Pärnumaal. Kodutekstiiltootjatest on suurimad AS Mivar-Viva ja AS Toom Tekstiil Viljandimaal ja Hilding Anders Baltic AS Harjumaal, vaipu ja vaipkatteid toodab Harjumaal AS Mistra-Autex. Suurim tekstiili viimistleja on Qualitex AS Pärnumaal.

Eesti tekstiilitööstuse kese on viimastel aastatel liikunud Narvast Kesk- ja Lääne-Eestisse. Samuti on muutunud toodete valik ning põhirõhk on kandunud tekkide ja patjade tootmisele. Järgnevatel perioodidel tõenäoliselt jätkub sektoris hõive kokkutõmbumine ning liigutakse efektiivsema ning vähem tööjõumahuka tootmise poole.

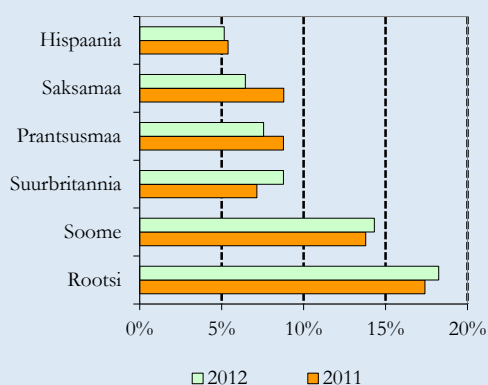

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Ekspordi sihtriigid

Allikas: Eesti Statistikaamet

Tekstiilitööstuse tootmismahu kasv 2012. aastal peatus. Müük küll suurenes mõne protsendi võrra, kuid tootmismahut püsivhindades jäi aasta varasemaga võrreldes peaaegu muutumatuks.

Eesti tekstiilitööstuse areng on peamiselt sõltunud konkurentsivõimest välisurgudel. Ekspordi osatähtsus tekstiilitööstuse toodangu müügis on olnud kõrge ning 2012. aastal ulatus see 87,5%ni. Samas on tootmine tugevalt kontsentreeritud ning ligi pool sektori käibest tuleb ühe firma käest.

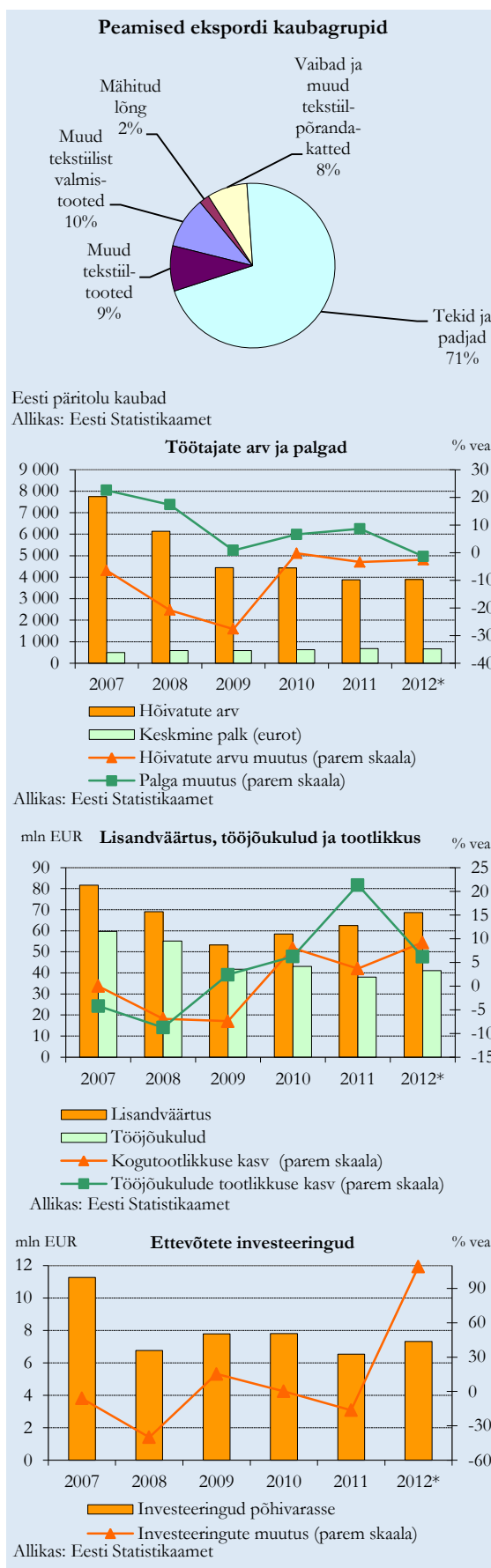
Tekstiilitööstuse ekspordigeograafia on püsitud viimastel aastatel küllaltki muutumatuks. Ligi kolmandik ekspordist läheb Soome ja Rootsi, kolmandaks turuks on kerkinud Suurbritannia. Tekstiilitööstuse peamiseks ekspordiaritikiks on tekid ja padjad, mis moodustavad sektori ekspordist üle 70% ning mille osakaal on iga aastaga kasvanud. Suurematest sihtturgudest on müük kerkinud nii Soomes kui ka Rootsis. Lisaks on suudetud ekspordit Ameerika Ühendriikidesse kahekordistada. Teistest suurematest kaubagrupidest kasvas vaipade ekspord veidi enam kui kümnendiku võrra.

Töötajate arvu langus jätkus tekstiilitööstuses ka 2012. aastal. Hõivatute arv vähenes 3%, kuid sellegi poolest moodustab antud sektor koguhõivest oluliselt suurema osa kui näiteks Põhjamaades. Samal ajal oli tekstiilitööstus ainuke töötleva tööstuse alamsektor, kus mullu palk langes, vähenedes 72,4%ni Eesti keskmisest. Kulude kontrolli all hoidmine aitas sektoril kogukasumit kasvatada veidi enam kui viiendiku võrra ning tööviljakus hõivatute kohta suurenes enam kui kümnendiku.

Investeeringute maht tekstiilitööstuses suurenes mullu esialgsel andmetel hüppeliselt, kerkides enam kui kaks korda. Seejuures suurem osa kasvust tuli masinatest ja seadmetest, mis moodustasid koguinvesteeringutest ligi kaks kolmandikku.

Tekstiilitööstuse ettevõtete hinnangud olid 2013. aasta kevadel eelnevate kuude suhtes küllaltki negatiivsed, kuid tulevikku vaadati juba positiivsemalt. Samas tõi enam kui veerand sektori ettevõtetest tootmise piiranguna välja tööjõupuuduse. Tööstuses keskmiselt oli selliste ettevõtete arv kümnendiku juures. Seega on selgelt näha, et keskmisest madalam palgatase pärsib tugevalt uute töötajate leidmist ning koos sellega ka sektori arengut. Tootmisvõimsuste

rakendatuse tase oli samas veidi kõrgem kui mullu samal ajal.

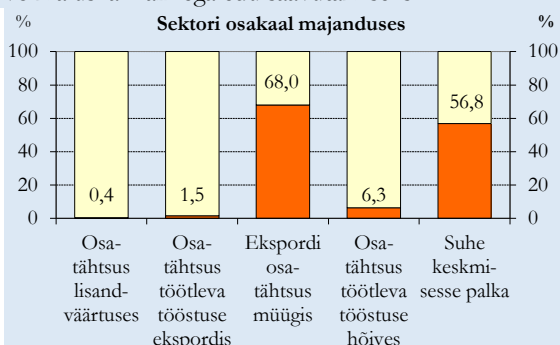

Rõivatootmine

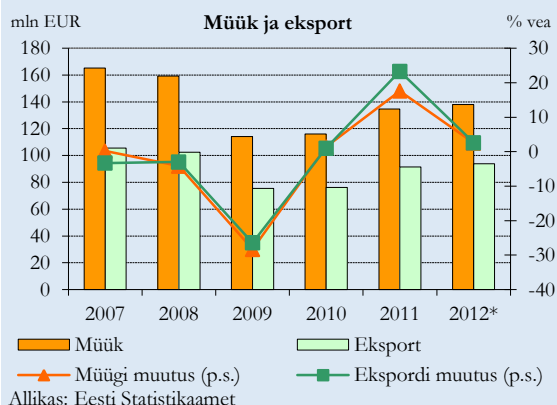
Rõivatööstuses tegutseb Eestis rohkem kui 400 ettevõtet ning sektor pakub tööd ca 6000 inimesele. Viimastel aastatel on sektoris toimunud mitmeid muutusi, vähem kui kümne aastaga on hõivatute arv langenud enam kui kaks korda ning toodangus on hakanud järjest rohkem esile kerkima tööriivaste tootmine. Peamiseks sihtturuks sektorile on välisriigid.

Suuremad rõivatööstuse ettevõtted on tööriivaste tootja OÜ PVMP-Ex Haapsalus, AS Baltika ja lasteriivaste tootja OÜ Lenne Tallinnas ning Tartu ettevõtted AS Sangar ja AS Ilves-Extra.

Seni on rõivatööstus panustanud suuresti odavale tööjõule, kuid mida aeg edasi, seda väiksemaks antud konkurentsieelis muutub. Seega tuleb väärtusahelas liikuda lihtsa käsitöö pealt disaini ja müügi tasemetele. Sellisteks muudatusteks sunnib hetkel kõige rohkem turg ise. Üksikud positiivsed näited on hakanud ka juba tekkima, kus disain tuleb eestlastelt ning seda toodangut suudetakse edukalt piiri taga müüa. Samas on ka mõistetav, et korraliku kaubamärgi loomine võtab aega ning lisaks tugevale tööle on vaja ka andekaid inimesi. Järgmistel aastatel saadabki tõenäoliselt edu pigem neid ettevõtteid, mis panustavad rohkem oma toodete arendamisse, kuid kindlasti jääb ka häid võimalusi allhankega edu saavutamiseks.

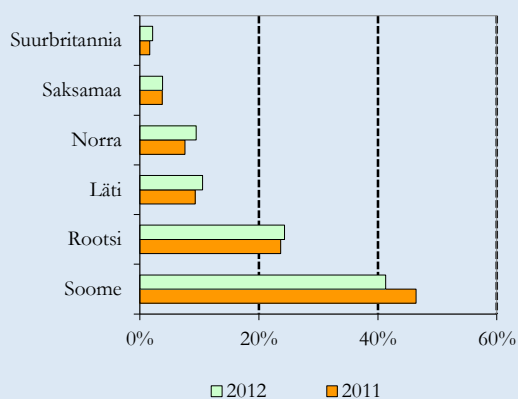

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Ekspordi sihtriigid

Allikas: Eesti Statistikaamet

2012. aasta osutus rõivatööstusele stabiliseerumise aastaks. Peale tunamullust hüpet kasvasid nii müük kui ka eksport eelmisel aastal paari protsendi jagu.

Pärast suhteliselt keerulisi kriisiaastaid on rõivatööstuse müük küll viimastel aastatel tõusu näidanud, kuid vanadest tippasemetest jäädakse veel kaugele. Mullu moodustas tekstiilitööstuse toodangumaht vähem kui kolmveerandi 2007. aasta mahtudest.

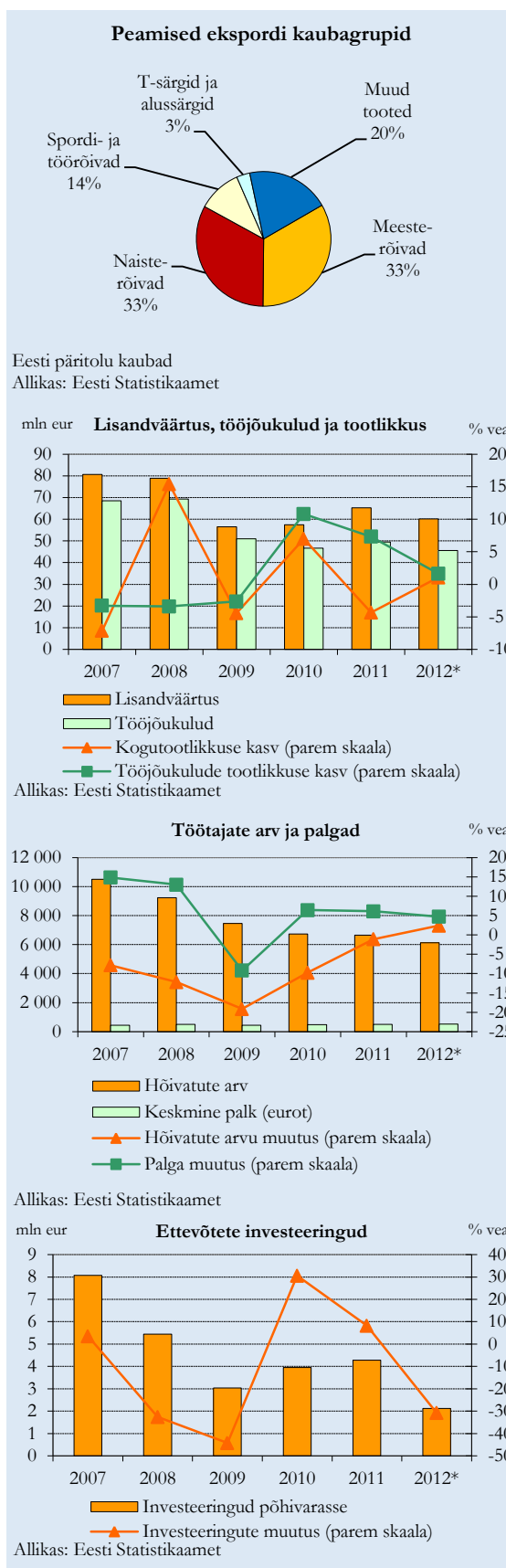
2012. aastal kasvasid nii eksport kui ka siseturg enamvähem võrdse tempoga. Rõivatööstuse toodang on suunatud peamiselt välisriikidele, kuhu müüakse enam kui kaks kolmandikku toodetest. Suurematest sihtturudest langes eksport nii Soome kui ka Rootsi suunal. Seejuures Soome eksporditi ligi viiendiku võrra vähem kui aasta tagasi. Samas suurusjärgus kasvas eksport Suurbritanniasse. Suurematest kaubagrupidest langes aastaga tööriivaste eksport veerandi võrra, kuid oli nõrgemapoolne ka meeste- ja naisteriivaste müük.

Hõivatute arv jäi rõivatööstuses 2012. aastal muutumatuks. Samas keskmine palk jätkas tõusu, suurenedes aastaga 5%. Sellest hoolimata jääb sektori keskmine palk riigi keskmisele veel tugevasti alla ning töötajate leidmine on seetõttu raskendatud. Samuti ei tõusnud sektoris lisandväärtus hõivatute kohta, mis mullu moodustas vähem kui poole Eesti keskmisest, ning olematu kasvu tõttu vahe suurenemine jätkus. Lisaks aeglustus ka sektori kasumi kasv, mis suurenes aastaga vähem kui kümnendiku.

Investeeringud põhivarasse langesid rõivatööstuses aastaga pea kolmandiku võrra. Languse põhjutas investeeringute vähenemine nii hoonete ja rajatiste ehitamisse ning rekonstrueerimisse kui ka masinatesse ja seadmetesse. Suurima osakaaluga olid endiselt investeeringud masinatesse ja seadmetesse, andes koguinvesteeringutest kaks kolmandikku.

Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitatud rõivatööstuse ettevõtete hinnangud olid 2013. aasta kevadel lähituleviku suhtes küllaltki positiivsed. Ligi pooled vastanutest ootasid toodangumahu kasvu ning töötajate arvu suhtes oodati pigem stabiliseerumist.

Olemasolevad tellimused tagasid tootmise kolmeks kuuks, mis oli mõnevõrra kõrgem kui aasta tagasi samal ajal.

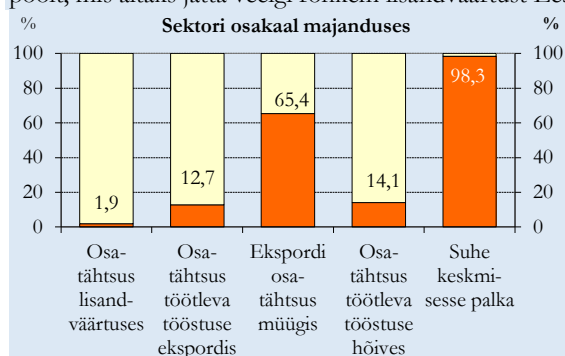

Puidutöötlemine

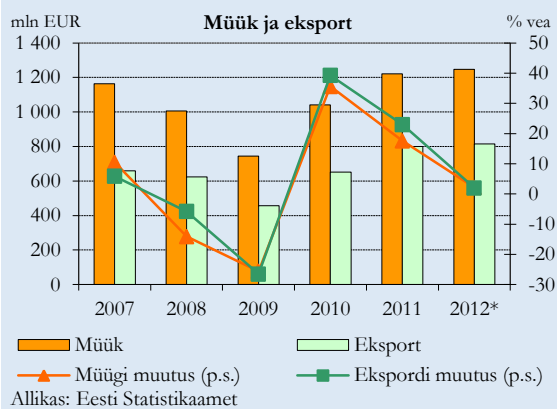
Puit on põlevkivi kõrval üheks olulisemaks loodusressursiks Eestis ning annab olulise panuse väliskaubandusbilansi tasakaalustamiseks. Puidutööstus on üks Eesti suuremaid tööstusharusid. Puidutöötlemise ja puittoodete tootmisega tegeleb ligi tuhat ettevõtet, kus on hõivatud enam kui 14 000 inimest. Peale kriisi toimunud kiire kasv on peatunud, kuid sellegipoolest ollakse jõudnud küllaltki lähedale buumiaasta mahtudele.

Puidutööstuse toodete valik on lai, alustades saematerjali tootmisest ja töötlemisest ning lõpetades puitmajade, akende ja uste valmistamisega. Enim töötajaid on hõivatud puidust uksi ja aknaid tootvas JELD-WEN Eesti AS-is, sae- ja hõövelmaterjali ning liimpuittalasi tootvas Stora Enso AS-is ning parketti, pakendeid ja kaablitrümleid tootvas AS-is Technomar & Adrem. Teiste suuremate ettevõtetenä võib veel välja tuua puidust uste, akende, aknaluukide ja nende raamide tootmisega tegeleva AS-i Viljandi Aken ja Uks ning spooni- ja vineeritootjad UPM-Kymmene Otepää AS ja Balti Spoon AS. Puitlaastplaati toodab Repo Vabrikud AS ja puitkiudplaati Skano Group AS.

Puidutööstus on viimastel aastatel hästi arenenud ning toodete sortiment on muutunud mitmekülgsemaks. Statistika näitab ekspordistruktuuri muutumist palgilt ja toorpuidult kõrgema väärtusega toodete suunas. Samas on nendes kaubagruppides arenguroumi veel küllaga ning tooteid on võimalik arendada nii disaini kui ka muude omaduste poolt, mis aitaks jätkuvalt veelgi rohkem lisandväärtust Eestisse.

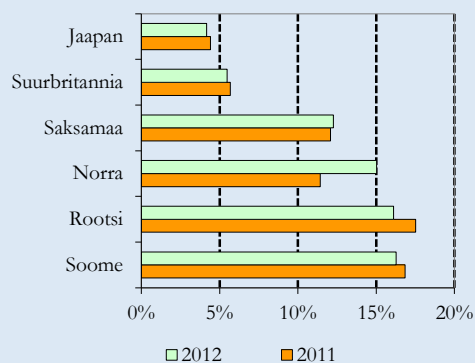

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Ekspordi sihtriigid

Allikas: Eesti Statistikaamet

Puidutööstuses toimus 2012. aastal stabiliseerumine. Võrreldes aasta varasemaga, aeglustus tootmiskahtude kasv veelgi, seejuures koduturg kasvas veidi kiiremini kui eksport.

Kui 2011. aastal vedas sektori kasvu veel eksport, siis mullu oli koduturg tugevam. Globaalne majandus püsis nõrgemapoolsena ning see andis tunda ka ekspordimahtudes. Samal ajal püsis Eestis Euroopa keskmisest kiirem majanduskasv ning kinnisvaraturu taastumine, mis tõi kaasa kodumaise nõudluse kasvu sektori toodetele. Kokku kasvas aastaga sektori müük 2,2% ning müük koduturule 2,6%. Seejuures püsivhindades arvestatud toodangu maht kasvas aastaga 1,8% ning seda peamiselt tänu tugevale esimesele poolaastale.

Eelnevaid aastaid iseloomustanud toorme kallinemine peatus ning Rügimetsa Majandamise Keskuse vahelao hinnastatistika järgi langesid mullu puiduhinnad 7,1%. Põhiline hinnalangus tuli erinevate paberipuu liikide arvelt. Nii männi-, kuuse- kui ka kasepaberipuit odavnesid aastaga 17-18%. Ainsana kallines mõne protsendi võrra paberipuu liikidest kodumaal töödeldav haavapaberipuu. Kiireima hinnakasvuga oli kasepalk, mis kallines aastaga ligi 9%. Männi- ja kuusepalgi hinnatõus jäi mõne protsendi juurde. Üheks hinnalanguse põhjuseks oli kütteks kasutatava puiduhinna langus nõudluse vähenemise tõttu Narva jaamades, kuna seal kasutati osaliselt ära ka paberipuiduks sobiv puit. Seejuures just kütteks kasutatav puiduhake odavnes aastaga ligi viiendiku võrra. Samas ülejäänud sisendid pigem kallinesid. Kokku kasvasid aastaga sektori tootjahinnad 0,6% jagu.

2012. aastal kiirenes palgakasv puidutööstuses oluliselt, ületades Eesti keskmist. Kokku kasvasid palgad sektoris aasta varasemast ligi kaks korda kiiremini ehk pea 7%. Samas hõivatute arvu kasv sektoris mõnevõrra aeglustus ning aastaga kasvas hõive 4%. Seejuures kasvas ka töökoormus, kui töötajate töötatud tundide arv suurenes 4,6%. Vaatamata suuremast töökoormusest tunnitootlikkus hoopis veidi vähenes. Samuti kahanes sektori

ärikasum, mis tõi omakorda kaasa lisandväärtuse kasvu peatumise ning paari protsendilise lisandväärtuse languse töötaja kohta. Lisaks vähenes tunamullusega võrreldes nii tunni- kui ka töökulude tootlikkus. Kogurentaablus langes enam kui kümnendiku võrra.

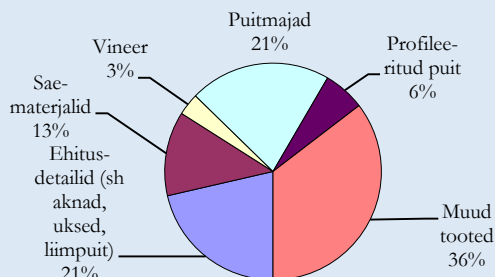
Eesti puidutööstuse jaoks on kogu aeg olulisel kohal olnud eksport, mis moodustab enam kui kaks kolmandikku müügist. Peamisteks ekspordipartneriteks olid 2012. aastal Soome ja Rootsi, kuhu läks peaaegu kolmandik koguekspordist, kuid seejuures kogumaht vähenes mõlema riigi lõikes. Suurem langus tabas Rootsi eksporti ning seetõttu tõusis sektori suurimaks sihtriigiks jälle Soome. Kiirelt kasvas müük Norrasse, kuhu müüdi aasta varasemaga võrreldes kolmandiku võrra rohkem ehk ligi 135 miljoni euro eest. Teiseks tugevaks kasvuturuks oli Läti, kuhu müüdi 28 miljoni euro eest toodangut, mida oli 36% rohkem kui aasta varem.

Suurematest kaubagrupidest jätkas jõudsat kasvu puitmajade segment, kus eksport kasvas aastaga 11% ning mille peamiseks sihtturuks on endiselt Norra. Kokku kasvas majade eksport Norrasse enam kui 20 miljoni euro võrra ning ulatus mullu juba 72 miljoni euroni. Samas tunamullu kiirelt kasvanud Taani turg tegi läbi järsu languse ning eksport sinna kukkus 14 miljoni pealt 1,5 miljoni. Puitmajadega samas mahus ekspordib Eesti ehitusdetalle (aknad, ukseid, liimpuit jne) ning nende eksport jäi aasta tagusega võrreldes pea muutumatuks. Suuremateks sihtturgudeks on antud kaubagrupid Skandinaaviamaad ning Jaapan, kuhu müüakse peamiselt liimpuitu.

Peale kriisi kiiret kasvu näidanud investeeringud kukkusid 2012. aastal ligi veerandi võrra. Kuigi maad osteti kaks korda suurema summa eest kui aasta varem, toimus ülejäänud investimisliikide osas tagasimine. Rohkem kui pool investeeringutest tehti masinatesse ja seadmetesse, vähenedes veidi enam kui viiendiku võrra. Hooneid ja rajatise soetati lausa 79% väiksema summa eest kui aasta varem. Seejuures tootmisvõimsuste rakendatuse tase püsis mullusega samal tasemel 80% juures, mis on kõrgem Eesti keskmisest ning viitab pigem võimalusele, et järgnevatel aastatel investeeringud jälle suurenevad.

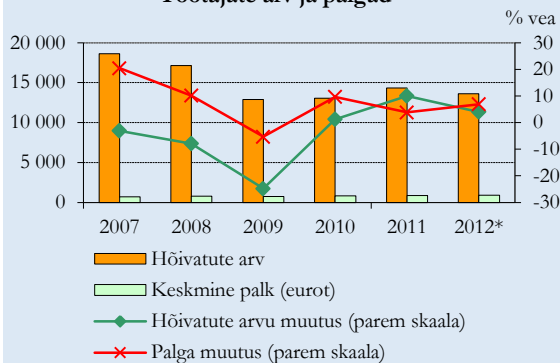
Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitlused ettevõtjate ootused olid 2013. aasta kevadel veidi negatiivsemad võrreldes aasta varasemaga. Suhteliselt tugevaks hinnati müüki viimastel kuudel, kuid nõrkus tuli tellimustest. Ligi viiendik küsitlused ettevõtetest plaanis ka töötajate arvu vähendamist järgnevatel kuudel.

Peamised ekspordi kaubagrupid

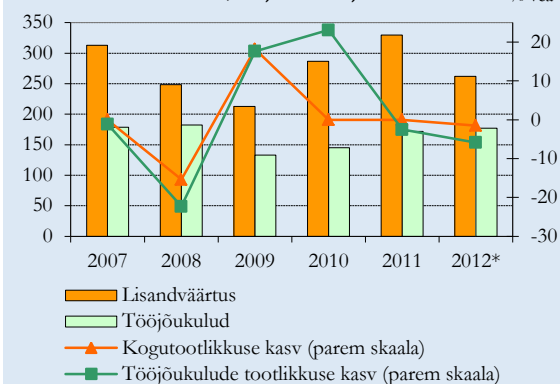
Eesti päritolu kaubad
Allikas: Eesti Statistikaamet

Töötajate arv ja palgad

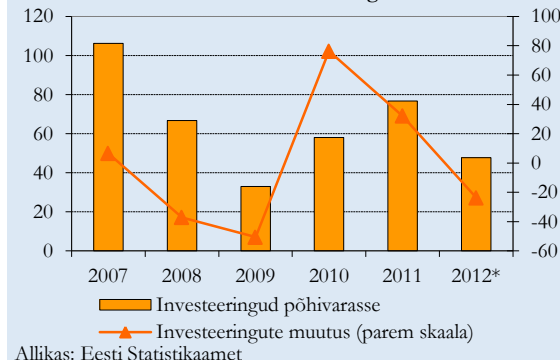
Allikas: Eesti Statistikaamet

Lisandväärtus, tööjõukulud ja tootlikkus

Allikas: Eesti Statistikaamet

Ettevõtete investeeringud

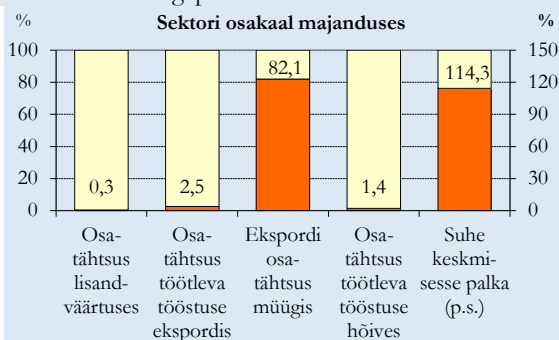

Allikas: Eesti Statistikaamet

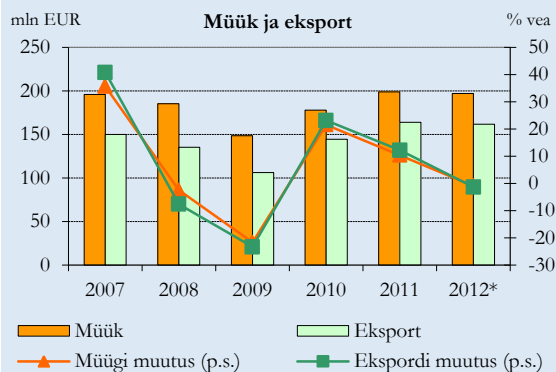
Paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine

Paberitööstus on Eesti majanduses pikkade traditsioonidega ning suhteliselt konsolideeritud tööstusharu. Eestis on ligi 60 paberi, tselluloosi või paberist toodete tootmisega tegelevat ettevõtet, mis annavad tööd ca 1400 inimesele. Sektori peamiseks väljundiks on eksporditurud, kuhu müüakse enam kui 82% toodangust, koduturu osatähtsus on aasta-aastalt vähenenud.

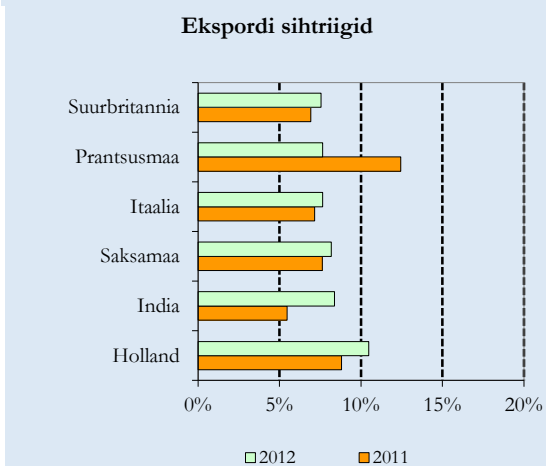
Sektori selgroo moodustavad Eestis kaks ettevõtet: ligi 67 miljoni eurose käibega puitmassi tootja AS Estonian Cell ja samasse suurusjärku jääva käibega paberi ja papi valmistaja Horizon Tselluloosi ning Paberi AS. Kokku annavad nad üle kahe kolmandiku sektori müügitulust. Mõlema suurettevõtte ning sellega koos ka kogu sektori konkurentsivõime laiemalt sõltub suuresti välisurgudest. Seni on ettevõtte olnud küllaltki edukad ning ka majanduskriis on neid puudutanud vähem. Samas tulevikus mõjutavad sektorit rohkem globaalsed trendid, nagu paberi nõudluse vähenemine ning paberitootmise liikumine odavamale energiaga riikidesse, kus ka keskkonnanormid on lõdvemad.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

2012. aastal paberitööstuses müügiimahtude kasv peatus ning müük kukkus protsendi võrra. Nõrkust näitasid suuresti välisurud, kuid koduturg jäi stabiilseks.

Kuigi 2012. aastal paberituru müük langes, suurenesid püsivhindades mõõdetavad tootmismahud paari protsendi võrra. Seejuures kukkusid tootjahinnad samas suurusjärgus, mis näitab, et turg on küllaltki tundlik ning enda kulude kasvu ei saa kohe lühikoheselt lõpphindadesse üle kanda. Efektiivsuse kasvatamine iseloomustas mullu sektori mõlemat suurettevõtet, mis jätkasid juba eelnevalt alustatud küllaltki mahukate rekonstrueerimisplaanide elluviimist.

Sektori ühe suurema ettevõtte Estonian Cell'i käekäik sarnanes sektori keskmisele - toodangumaht küll suurenes, kuid müügitulu jäi aasta varasemaga samale tasemele. Samal ajal pidas ettevõtte probleemiks ligi veerandi võrra kerkinud energiahindasid, mille mõju üritatakse protsessinnoovatsiooniga vähendada. Pidev tehnoloogia uuendamine ongi üks põhjustest, miks oma konkurentsivõime on säilitatud. Üldiselt oli Euroopas aasta sektori jaoks pigem kehvamapoolne.

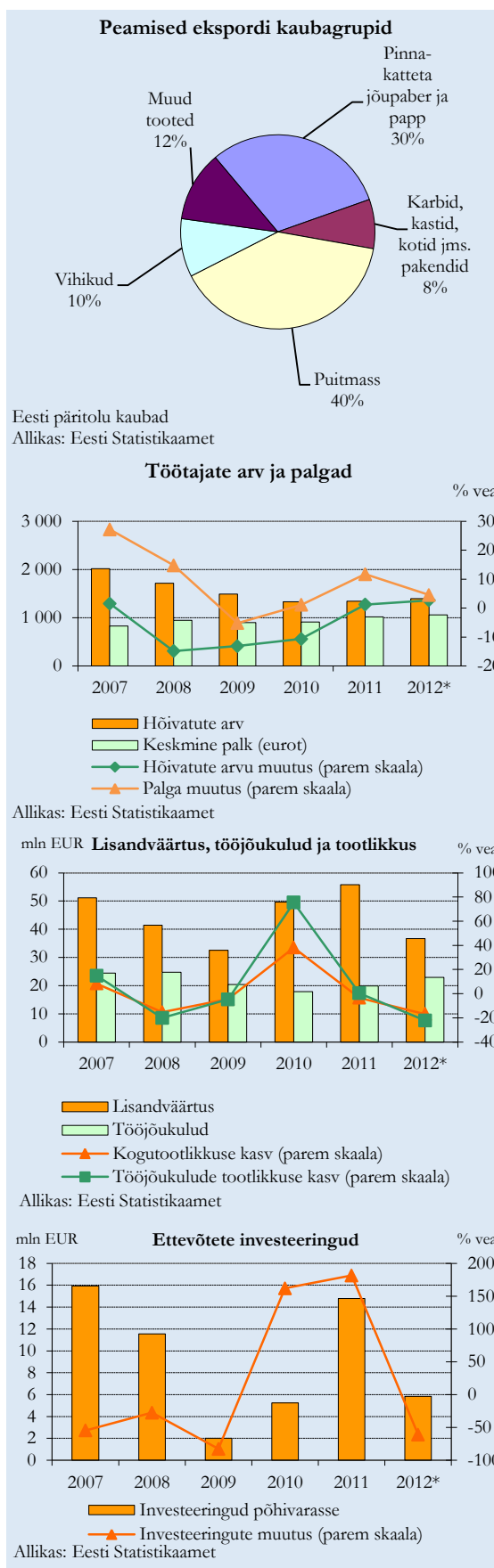
Paberitööstuse toodangust läheb 82% ekspordiks. Suurimad ekspordi sihtriigid sõltuvad paljuski Estonian Cell'i tegutsemisest, kuna ettevõtte ekspord moodustab ca 40% kogu haru ekspordist. Puitmassi müük Prantsusmaale kukkus aastaga 43%, kuid kasvas Indiasse üle 50% ning seetõttu tõusis India kogu sektori tähtsusele teiseks sihtriigiks. Ligi kolmandiku paberitööstuse väljaveost moodustas peamiselt Horizon Tselluloosi ja Paberi AS-i toodetav pinnakatteta jõupaber ja papp, mille ekspord kahanes aastaga 7% ning peamiseks sihtturuks on endiselt Egiptus.

2011. aasta langusele järgnes mullu paberitööstuses mõneprotsendiline hõive kasv. Samas palga kasv aeglustus 4,5%ni, mis jäi Eesti keskmisest veidi madalamaks. Sellegipoolest jäi sektori keskmine palk töötleva tööstuse allharude seas üheks kõrgemaks. Hõivatute arvu kasvuga ei kaasnenud aga piisav kasumi kasv ning tootlikkuse näitajad langesid. Töövõljalikus hõivatute kohta langes 15% ning töökulude tootlikkus enam kui viiendiku võrra.

Investeeringud põhivarasse langesid mullu enam kui 60% ning seda peamiselt masinate ja seadmete arvelt.

Samas hooneid ja rajatisi soetati aasta varasemaga võrreldes ligi kolm korda suurema summa eest. Vaadates sektori suurettevõtete plaane, võib 2013. aastal oodata jälle pigem investeerimismahude kasvu.

2013. aasta kevadel Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt küsitatud paberitööstuse ettevõtted olid tuleviku suhtes positiivsemalt meelestatud kui aasta varem. Samuti oli mullusest kõrgem tootmisvõimsuste rakendatuse tase, mis näitab, et tööd jätkub ning 2013. aasta võib tulla parem kui eelmine.

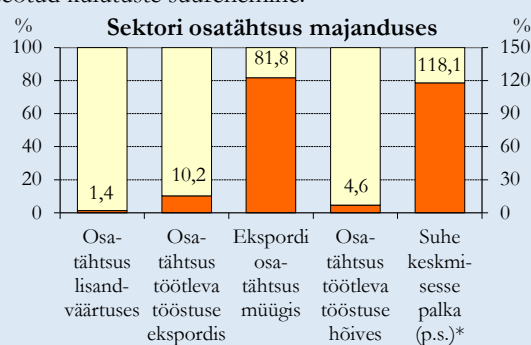

Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine

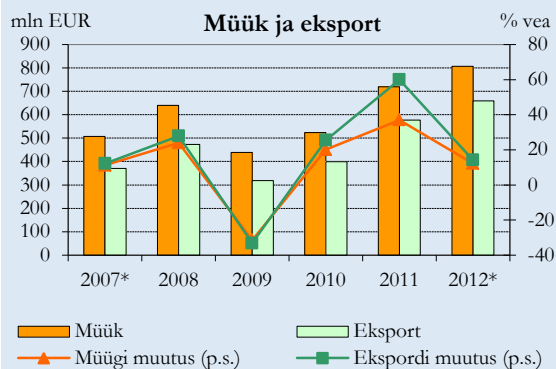
Eesti keemiatööstuse ainulaadseks osaks on põlevkivil põhinev tööstus, suurema osa sektorist moodustavad siiski teised allharud, näiteks ehitus- või tarbekeemia. Keemiatööstus on kapitalimahukas tegevusala, tootmismahude kasv pole kaasa toonud olulist töökohtade arvu suurenemist. Vaatamata tootlikkuse paranemisele on mahajäämus arenenud riikidest siiski veel märkimisväärne.

Eestis tegutseb sadakond keemiatööstuse ettevõtet. Keemiatööstusest üle poole asub Ida-Virumaal, ligi kolmandik töötajaid töötab Tallinnas ja Harjumaal. Suuremateks keemiatööstuse ettevõteteks on VKG Oil AS, Kiviõli Keemiatööstuse OÜ ja Eesti Energia Õlitööstus AS (põlevkiviõli tootmine), Akzo Nobel Baltics AS, AS Tikkurila ja AS Eskaro (värvid ja lakid), Molycorp Silmet AS (haruldased metallid), AS Novotrade Invest (naftaproduktide ümbertöötlemine), OÜ Krimelte ja Henkel Makroflex AS (montaažvahud), Eastman Specialties AS (bensoehape, naatriumbensoaat, plastifikaatorid), AS Nitrofert (mineraalväetised, ammoniaak ja karbamiid), Orica Eesti OÜ (lõhkeaine) ja AS Takeda Pharma (ravimid).

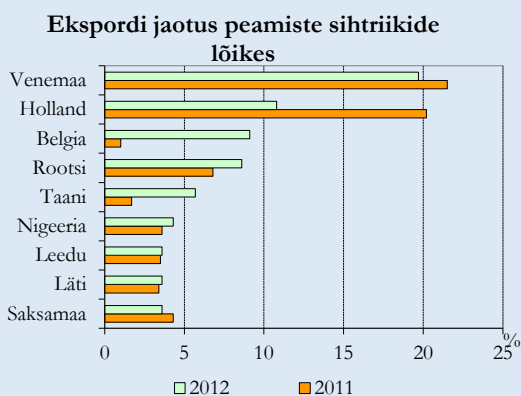
Suured investeeringud õlitööstusesse loovad uusi töökohti, kuid üldises plaanis olulist hõive kasvu sektoris pole oodata. Tootmismahude kasv tugineb ka tulevikus pigem tootlikkuse suurendamisele. Vajadus efektiivsuse tõstmiseks tuleneb tootmissisendite kallinemisest, samuti mängib keemiatööstuses olulist rolli keskkonnanahoiuga seotud kulutuste suurenemine.

* Keemiatoodete tootmine
Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Keemiatööstuses¹ näitas 2012. aastal suhteliselt kiiret tootmise kasvu õlitööstus, teistes alamvaldkondades toimus kerge tagasimine. Müügitulu aitas suurendada hinnatõus. Sektoris loodi täiendavaid töökohti, investeeringud püsisid kõrgel tasemel. 2013. aastal võib oodata sektori tootmismahude kasvu.

Õlitootmine kasvas 2012. aastal ligi kümnendiku võrra. Aasta lõpus valmis Eesti Energia uus õlithetas, kuid selle käivitusprotsess võtab veel aega. VKG viimasele õlithetasele oli 2012. aasta esimeseks täisvõimsusega töötamise aastaks. Tänu kõrgematele hindadele kasvas õlitööstuse müügitulu viiendiku, eksport aga enam kui veerandi võrra.

Nii keemiatoodete kui farmaatsiatoodete tootmismahud olid mõne protsendi võrra aastatagusest madalamad. Samas ka neis harudes suurenes müügitulu hinnatõusu tõttu. Keemiatoodete tootjahinnad kasvasid aastaga 7%. Sarnaselt õlitööstusele vedas teistes keemiatööstuse allharudes müüki peamiselt eksport.

Suurema panuse ekspordi kasvu andsid põlevkiviõlid, kuid seda tänu kõrgemale hinnale, ning mastiksid. Aastaga vähenes rahaliselt rohkem haruldaste muldmetallide ja bensoehappe väljavedu. Põlevkiviõli suunati Hollandi asemel rohkem Belgiasse, mis muutis tugevasti nende riikide positsioone ekspordistatistikas, samuti mõjutas õli tarneahelate muutus ekspordi Venemaa ja Taani suunal. Teiste keemiatoodete osas oli eksport stabiilsem.

Keemiatööstuses hõivatud töötajate arv kasvas aastaga 7%. Töötajate arvu kasvu panustasid suuremad allharud, õlitööstus ja keemiatoodete tootmine. Õlitööstuses kasvas töökohtade arv seoses

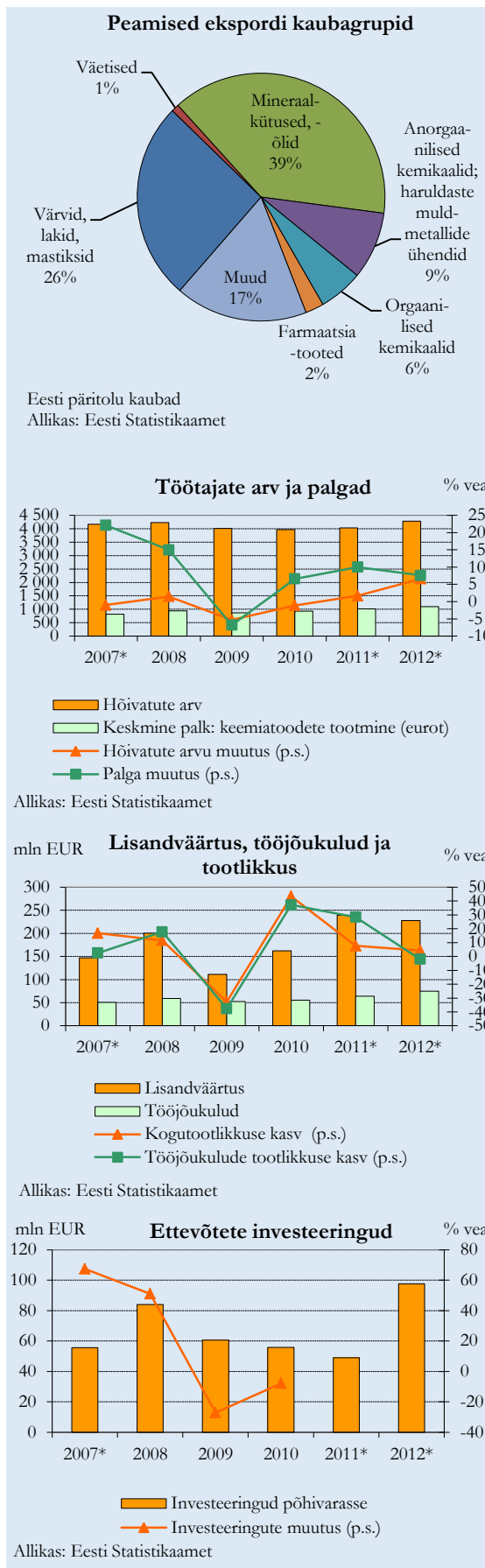
¹ Antud sektori all käsitletakse lisaks kemikaalide ja keemiatoodete tootmisele (EMTAK 20) ka kütteõlide tootmist (EMTAK 19) ning põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmist (EMTAK 21).

lisandunud tootmisvõimsustega. Mõnevõrra kasvas ka töökoormus (töötundide arv hõivatu kohta). Töötajate arvu ning palgakasvu tõttu suurenesid ettevõtete tööjõukulud ligi viiendiku võrra. Suurim kasv toimus õlitööstuses, kus tööjõukulu suurenes veerandi jagu. Ettevõtete kogukulude suurenemine oli tagasihoidlikum ning see vastas rohkem müügitulude muutusele. Nii õlitööstuses kui farmaatsiatööstuses suurenes ettevõtete kasum, kuid keemiatoodete tootmises ületas tootmiskulude kasv müügitulude suurenemist. Õlitööstuse kasumlikkuse määra püsis jätkuvalt kõrgel tasemel.

Tootlikkuse näitajad paranesid üldiselt kõigis allharudes, välja arvatud tööjõukulude tootlikkuse näitajad. Samas moodustavad tööjõukulud kogukuludest vaid umbes kümnendiku. Lisandväärtuse põhjal paranes kõige enam ravimitööstuse tootlikkus, keemiatoodete tootmises toimus sarnaselt kasumi langusega tagasimeinik võrreldes eelmise aasta näitajatega. Lisandväärtuselt töötaja ning kogukulude kohta on kõrgeim näitaja siiski õlitööstuses.

Keemiatoodete tootmises kasvasid investeeringud 2012. aastal üle 15%. Põhiline osa suunati masinatesse ja seadmetesse ning ehitistesse ja rajatistesse. Suurimad investeeringud keemiatööstuses tehti jätkuvalt õlitootmisse. Aasta lõpus lõppesid Eest Energia uue õlitechase ehitustööd, VKG alustas augustis järgmise tehase ehitust. Kuna antud valdkonnas tegutseb vähe ettevõtteid, siis ei ole avaldatud täielikke statistilisi andmeid. Kolme kvartali investeeringud õlitööstuses ületasid keemiatoodete tootmise ettevõtete kogu aasta investeeringuid peaaegu kolmekordselt. Ka farmaatsiatööstuse andmed on lünklikud, kuid avaldatud numbrite põhjal võib eeldada, et 2012. aastal olid investeeringud tunduvalt tagasihoidlikumad kui aasta varem.

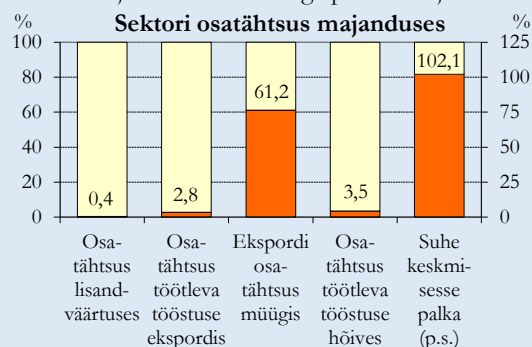
Keemiatoodete tootjate hinnangud 2012. aasta majandusolukorrale olid Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitluse põhjal sarnased eelnevale aastale. Aasta lõpus hinnang nõudlusele paranes, tellimustega kaetud periood pikenes. 2013. aastal on oodata tootmismahtude kasvu eelkõige tänu kasvanud tootmisvõimsustele õlitööstuses ning varasemalt suurima keemiatööstuse ettevõtte Nitrofert taaskäivitamisele 2012. aasta lõpus, seda pärast kolmeaastast tootmisseisakut.

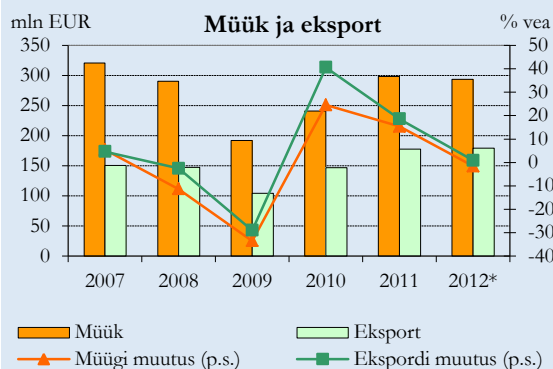
Kummi- ja plasttoodete tootmine

Kummi- ja plastitööstuse tooted on kasutusel paljudes valdkondades – alates toiduainetööstusest (pakendid) kuni autotööstuse või ehitusmaterjalideni. Eesti kummi- ja plastitööstuse moodustavad ligi 200 peamiselt väikese ja keskmise suurusega ettevõtet. Suuremateks ettevõteteks on Pipelife Eesti AS (plasttorud), AS Estiko-Plastar (kile ja kilekotid), AS Plasto (plastaknad), Promens AS, Talent Plastics Tallinn AS (plasttooted autotööstusele), Trelleborg Industrial Products Estonia OÜ (kummi- ja metalldetailid auto- ja masinatööstusele), Greiner Packaging AS (plastikpakendid), OÜ Merinvest (kummist o-rõngad, membraanid) ja AS Balteco (vannid). Suuremad ettevõtted asuvad Tallinnas ja Harjumaal (pool töötajaskonnast) ning Tartumaal (ca 15% töötajatest), kuid üsna palju töötajaid on ka Hiiumaal ja Saaremaal.

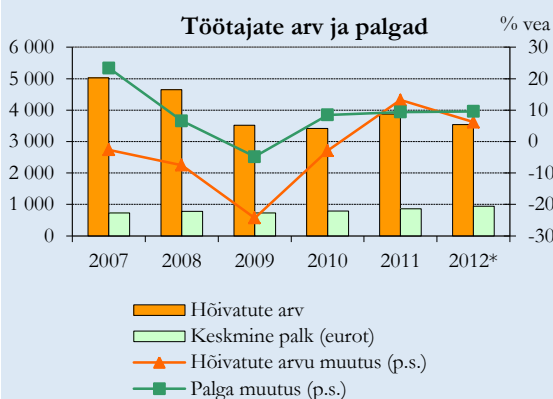
Tulevikus võib kummi- ja plastitööstuses oodata mõningast töökohtade arvu suurenemist. Tootmine muutub keerukamaks ning tööjõumahukamaid tegevusi asendatakse masinatega. Masstootmine on täna Eestist välja liikumas, paremad väljavaated on eelkõige paindlikel ja väiksematele partiidele keskendunud ettevõtetel.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Kummi- ja plastitööstuses oli olukord veidi kehvem kui 2011. aastal. Tootmismahud langesid mõnevõrra, ettevõtete majandustulemused olid nõrgemad ning ka ettevõtjate hinnangud olid tagasihoidlikumad kui aasta varem. Optimismi ei paistnud ka tulevikuhinnangutes.

Kummi- ja plasttoodete tootmises vähenes tootmismahud 2012. aastal 4%. Tootjahindade kasvu tõttu (3,4%) oli müügitulude langus mõnevõrra väiksem. Ekspordimaht püsis sisuliselt aastatagusel tasemel, kuid siseturule müüdi vähem toodangut kui eelneval aastal.

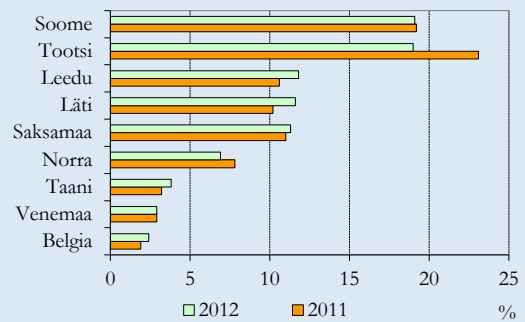
Peamistest sihtturgudest vähenes 2012. aastal müük oluliselt Rootsi (viieksik võrra) ja Norrasse ning mõningal määral Soome. Tugevasti vähenes kummist seibide jm tihendite eksport Rootsi. Positiivsemad oli arengud Läti (karbid ja kastid, õhkrehvid) ja Leedu suunal, kus eksporti toetasid lisaks eelnevalt mainitule veel plastist torud ja voolikud ning kotid ja pakendid.

Kiirstatistika kohaselt kasvas kummi- ja plastitööstuses hõivatud töötajate arv aastaga 6%. Kuna aasta varasemad andmed lõplike ja kiirstatistika näitajate vahel erinevad oluliselt, siis realselt võisid arengud olla hoopis tagasihoidlikumad. Sektoris jätkus suhteliselt kiire palgatõus, mis võib viidata töökohtade struktuuris toimuvatele muutustele – suureneb spetsialistide osatähtsus. Ettevõtete tööjõukulud kasvasid kogukuludega samas suurusjärgus (umbes kümnendiku võrra) ehk müügituludest mõnevõrra kiiremini. Seetõttu vähenes kasum 2011. aastaga võrreldes, kuid kasumlikkuse määr oli siiski üsna lähedal varasemate aastate keskmisele tasemele. Seoses kasumi langusega vähenes ka lisandväärtus, mistõttu halvenesid ka tootlikkuse näitajad.

Kummi- ja plastitööstuse investeeringud materiaalsesse põhivarasse vähenesid esialgsel andmetel enam kui kolmandiku võrra, lõplikud andmed võivad varasemate korrigeerimiste põhjal pilti üksjagu muuta. Kiirstatistika põhjal läks ligi 70% investeeringutest masinatele ja seadmetele. Suhteliselt kõige rohkem vähenesid kapitalipäigutused hoonetesse ja rajatistesse.

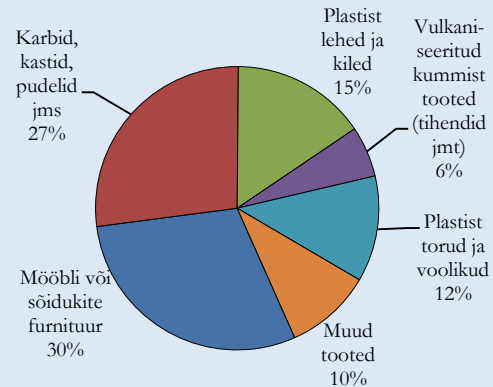
Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitluses osalenud ettevõtjate hinnangud peegeldasid majandusnäitajates kajastunud arenguid. Nõudlus oli tavapärasest madalam, seda eelkõige eksporttelliimuste osas. Ebapiisav nõudlus oli probleemiks neljale viiendikule ettevõtjatest. 2013. aasta alguses antud hinnangud viitasid veelgi kehvemale olukorrale.

Ekspordi jaotus peamiste sihtriikide lõikes

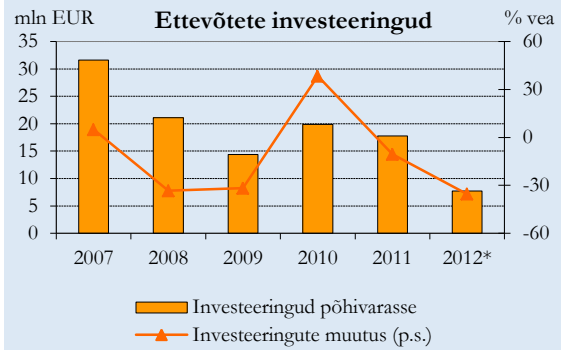
Allikas: Eesti Statistikaamet

Peamised ekspordi kaubagrupid

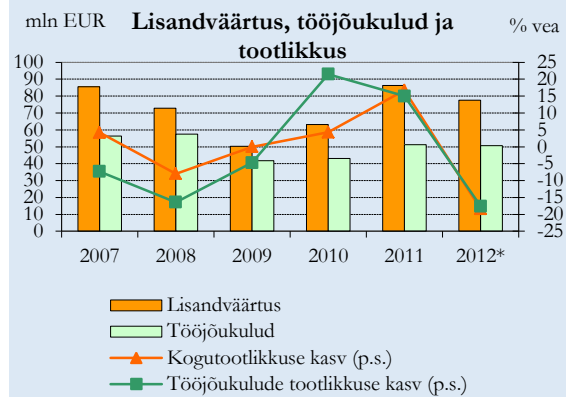

Eesti päritolu kaubad

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

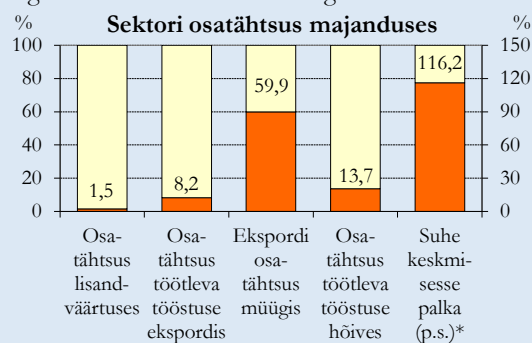

Allikas: Eesti Statistikaamet

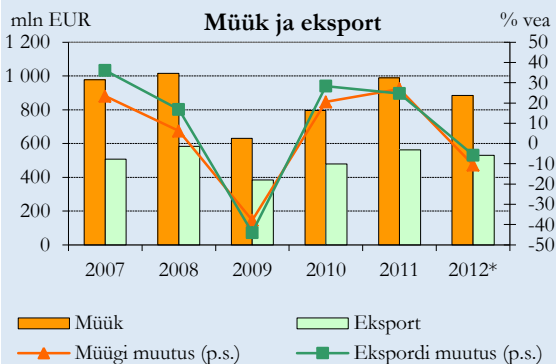
Metalli ja metalltoodete tootmine

Metallitööstus on seotud mitme valdkonnaga, näiteks masinate ja seadmete tootmine ning ehitus. Metallitööstuse ettevõtetes töötab Eestis üle 11 000 inimese, olles seega toiduainetööstuse ja puidutööstuse järel üks suuremaid tööstusharusid. Harus tegutseb ligi tuhat ettevõtet. Metallitööstus on kontsentreerunud Tallinna ja selle lähiumbrusse (üle poole töötajatest) ning Ida-Virumaale (ligi viiendik töötajaskonnast). Suuremad ettevõtted on AS Kohimo, Cargotec Estonia AS, OÜ BLRT Marketex, AS Remeksi Keskus, AS E-Profiil (metallkonstruktsioonid), ArcelorMittal Tallinn OÜ (galvaniseeritud teras), Ruukki Products AS, AS Saku Metall (ehituskonstruktsioonid), Eesti Energia Tehnoloogiatööstus AS (elektrijaamadele vajalike toodete tootmine ja nende teenindamine), AS Hanza Mechanics Tartu, AS Favor, AQ Lasertool OÜ, Metalliset Eesti AS (metallitöötlemine) ja Metaprint AS (metalltaara tootmine).

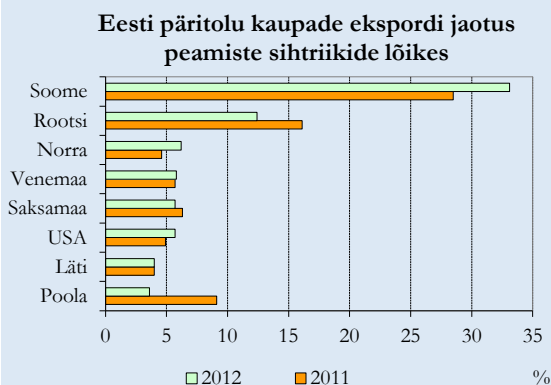
Metallitööstuses on oodata pikemas perspektiivis jätkuvat tootmiskaotuste kasvu, peamiseks veduriks saab olla eksport. Tootmiskaotuste kasv toob eeldatavalt kaasa ka töökohtade arvu suurenemise, kuid töötajate arv jääb prognoosi kohaselt alla buumiaegsele tasemele.

* Metalltoodete tootmine
Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

2012. aastal oli metallitööstus üks suurema tootmiskaotuse langusega tööstusharudest, samas kiirstatistika näitab töökohtade arvu kasvu. Ehitussektori kehvemad väljavaated mõjutavad ka metallitööstust, seetõttu otsitakse teisi väljundeid.

Metallitööstuses langes tootmiskaotus 2012. aastal 8%. Tootmine vähenes nii metallide kui metalltoodete tootmises. Suurem langus iseloomustas müüki koduturul, kuid ka eksport vähenes. Hinnad ei muutunud aastaga oluliselt, samas iga kvartaliga liikusid tootjahinnad tasapisi kõrgemale. Metallide impordihinnad püsisid aastatagusel tasemel, Eestisse toodud metalltoodet olid aga kallimad kui 2011. aastal.

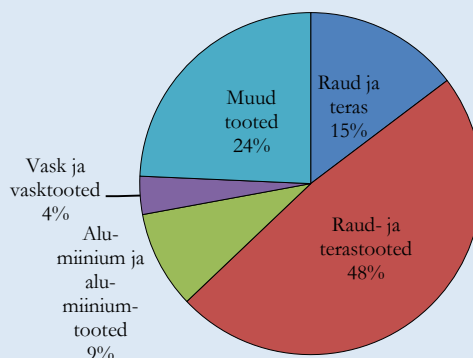
Eesti päritolu toodete ekspordis kukkus raua ja terase müük kaks korda, mille taga oli lahtvaltsterase müügi vähenemine. See mõjutas tugevasti müüginäitajaid Rootsi ja Poola suunal. Teiste peamiste ekspordipartnerite puhul püsis müük aastatagusel tasemel või langes. Peamiseks eksporditüübiks kerkisid lehtterase asemel metallkonstruktsioonid, mille müük suurenes mõningal määral.

Metallitööstuses hõivatud töötajate arv kasvas aastaga 6%, sektori suurusel tulenevalt oli metallitööstus suurim täiendavate töökohtade looja töötlevas tööstuses. Palgad kasvasid Eesti keskmisega samas suurusjärgus. Kuna tootmiskaotused vähenesid, siis vähenes ka töökoormus. Ettevõtete kogukulud langesid müügiga peaaegu samas tempos, kogukasum jäi siiski ligi viiendiku võrra 2011. aasta omale alla. Samuti langesid tootlikkuse näitajad, vaid lisandväärtuse suhe kogukuludes paranes.

Metalltoodete tootmises olid investeeringud veidi väiksemad kui aasta tagasi. Teises allharus, tunduvalt väiksemas metallitööstuses, ei saa puuduvate andmete tõttu täpset võrdlust teha, kuid olemasolevad andmed viitavad suuremale tagasiminekul selles valdkonnas. Metalltoodete tootjate kapitalipaigutused masinatesse ja seadmetesse püsisid aastatagusel tasemel, moodustades üle 70% kogu investeeringutest. Mõnevõrra langesid investeeringud hoonetesse ja rajatistesse.

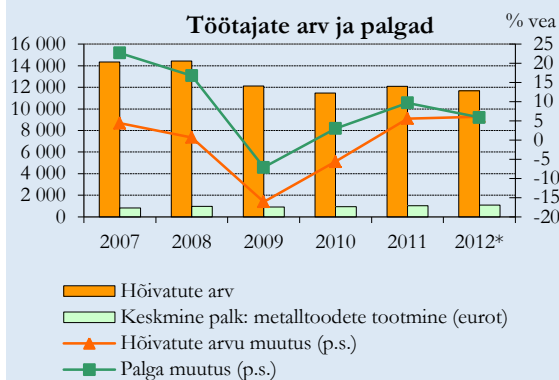
Ettevõtjate hinnangutele tuginev Eesti Konjunktuuriinstituudi koostatud kindlustunde indikaator oli metallitööstuses 2012. aastal madalam kui aasta varem. Aasta lõpus langesid tellimused alla tavapärase taseme, 2013. aasta esimestel kuudel olukord mõnevõrra paranes. Tõusid eelkõige ootused tuleviku osas (sh kasvas soov suurendada töötajate arvu), kuid hinnangud käesolevale olukorrale olid siiski suhteliselt pessimistlikud. Kuna ehitussektori väljavaated on tulenevalt nn CO₂ rahade vähenemise tõttu kehvemad, siis see mõjutab siseturule suunatud ehituslike metallkonstruktsioonide tootjaid. Sellest tulenevalt on ettevõtted panustamas pigem teistele valdkondadele (näiteks masinaehitus).

Peamised ekspordi kaubagrupid

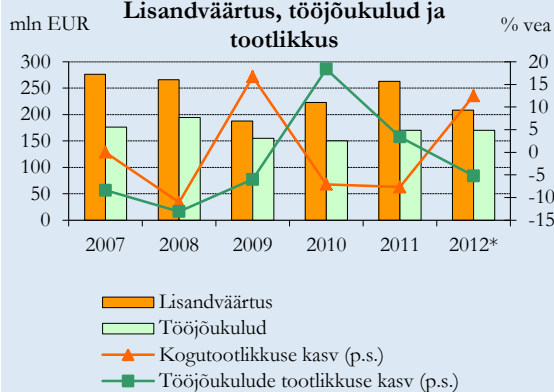
Eesti päritolu kaubad
Allikas: Eesti Statistikaamet

Töötajate arv ja palgad

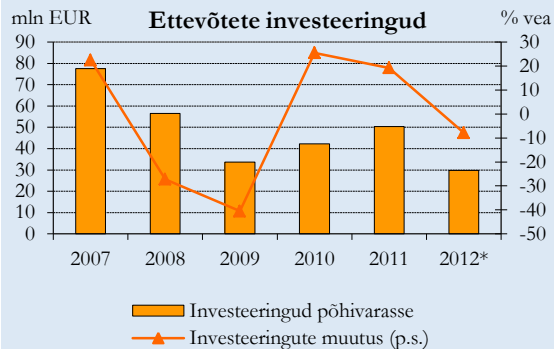
Allikas: Eesti Statistikaamet

Lisandväärtus, tööjõukulud ja tootlikkus

Allikas: Eesti Statistikaamet

Ettevõtete investeeringud

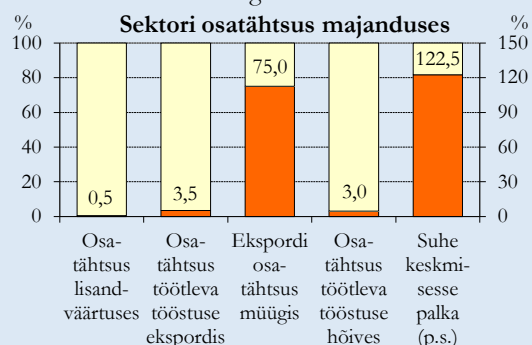
Allikas: Eesti Statistikaamet

Masinate ja seadmete tootmine

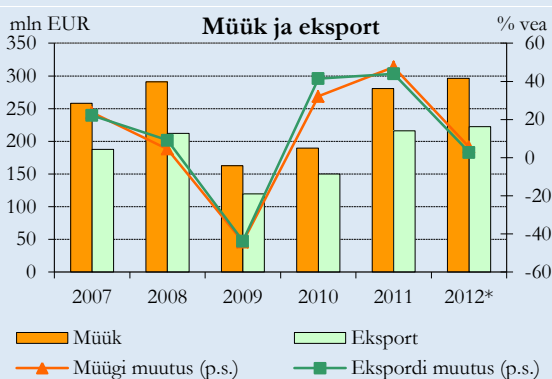
Masinatööstuse tootmismahud kasvasid enne ülemaailmset majanduskriisi kiires tempos, kuid koos kriisiga said tugevalt kannatada investeerimiskaupade tootjad, sh masinaehitus. Täna on sektor tootmismahu mõttes kriisist taastunud, kuid kasv on saavutatud väiksema arvu töötajatega. Masinatööstuse areng on mõjutatud peamiselt välisurgudest, suurem osa toodangust eksporditakse.

Eestis tegutseb umbes 150 väikese ja keskmise suurusega masinate ja seadmete tootjat. Suuremateks masinatööstuse ettevõteteks on AS Hekotek (puidutöötlemiseseadmed), AS Fors MW, OÜ Palmse Mehaanikakoda (metsaveo- haagised, palgitööstused), AS Sami (ehitustööstused, metsatööstused), AS Finmec, AS „Rauameister“ (teisaldus- ja töteseadmed ning nende osad), OÜ JOT Eesti (tootmisautomaatika), AS Paide Masinatehas (erinevad seadmed masinatööstusele) ja Metos AS (suurköögiseadmed). Sektoris domineerivad siiski väiksemad ettevõtted. Suuremad ettevõtted asuvad Tallinnas ja Harjumaal, ent masinatööstus on esindatud peaaegu igas Eesti piirkonnas.

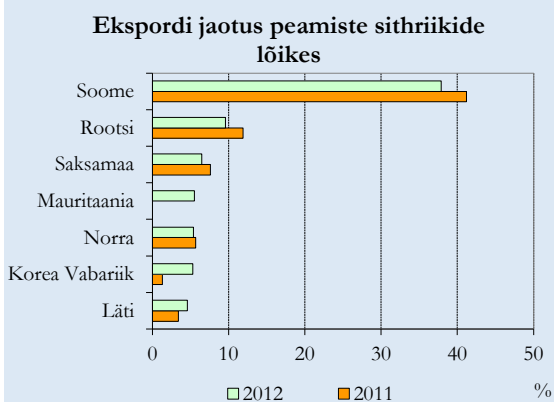
Prognooside kohaselt kasvab pikemas perspektiivis nii masinatööstuse eksport kui ka müük siseturule. Tootmismahude kasv tugineb suure osatähtsuse tõusul ning seetõttu töötajate arv sektoris oluliselt ei suurene.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Masinatööstuses jätkus tootmismahude kasv, suurenes töötajate arv ja kasvasid investeeringud. Aasta lõpus olukord mõnevõrra halvenes, mis kajastus ka tellimuste vähenemises.

Masinatööstuses toodeti 2012. aastal ligi 5% rohkem toodangut kui aasta varem, samas kasv tugines peamiselt aasta alguse heale tulemusele. Kuna tootjahinnad püsisid stabiilsena, siis ka müügiimaht suurenes tootmisega samas suurusjärgus. Koduturu müük kasvas ekspordist kiiremini, kuid põhiline osa läheb siiski välisurgudele.

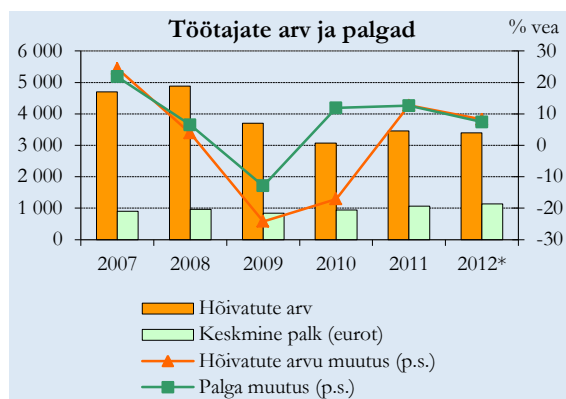
Peamiseks ekspordituruks on Soome, kuhu müüdi 2012. aastal rohkem toodangut kui eelneval aastal. Ka teiste peamiste sihtriikide osas müük valdavalt kasvas, mõningane tagasimineku toimus Rootsi ja Venemaa suunal. Masinatööstuse peamiseks tooteks on toast- ja teisaldusseadmed ning nende osad, antud kaubagrupid müük liikus tõusujoones.

Kiirstatistika kohaselt kasvas tööga hõivatute arv masinatööstuses kiires tempos. Samas aasta varasemate andmete korrigeerimise tõttu võib arvata, et tegelikud arengud olid tagasihoidlikumad ning rohkem kooskõlas tootmismahu muutusega. Palgatõus hoidis sektorit tööstusharude palga pingereas jätkuvalt ühel kõrgemal kohal, mis tuleneb oskustöölise üsna kõrgest palgatasemest.

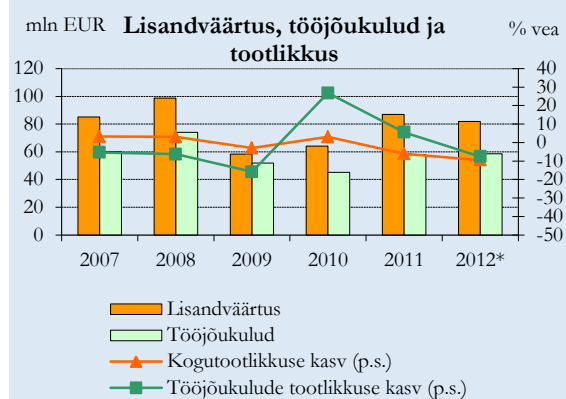
Kui aasta esimesel poolel kasvas töötundide arv töötajate arvust kiiremini, siis II poolaastal võis täheldada töökoormuse vähenemist. Tööjõukulud suurenesid müügituluga samas tempos, kuid kogukulude kasv oli kiirem ning ettevõtete kogukasum jäi mõnevõrra alla aastatagusele tulemusele. Ka tootlikkuse näitajad olid veidi madalamad kui aasta tagasi.

Ettevõtete investeeringud ületasid eelmise aasta taset ligi viiendiku võrra. Kasvu taga olid hoonete ja rajatiste ehitamine ja rekonstrueerimine (aasta varem suur kukkumine), samuti suunati varasemast oluliselt rohkem transpordivahenditesse, kuid seda võib pidada pigem erandlikuks nähtuseks. Investeeringud masinate ja seadmetesse langesid, kuid moodustasid kokkuvõttes siiski poole kõigest investeeringutest.

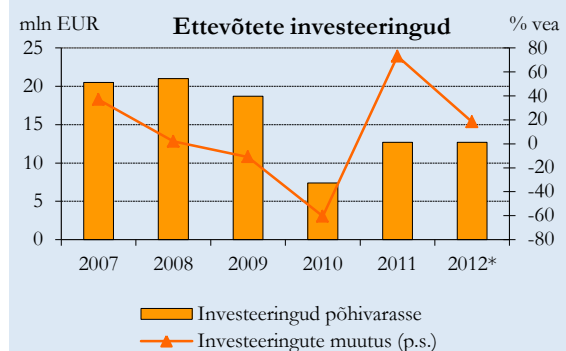
Masinatööstuse ettevõtete hinnangul oli majanduskonjunktuur suhteliselt hea, kuid aasta lõpus olukord halvenes. Eesti Konjunkturiinstituudi küsitluse põhjal vähenesid aasta lõpus tellimused ning tootmisvõimsuste kasutamise määr. 2013. aasta alguses olukord küll veidi paranes, kuid olulist pööret paremuse suunas ei saa sellest välja lugeda.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

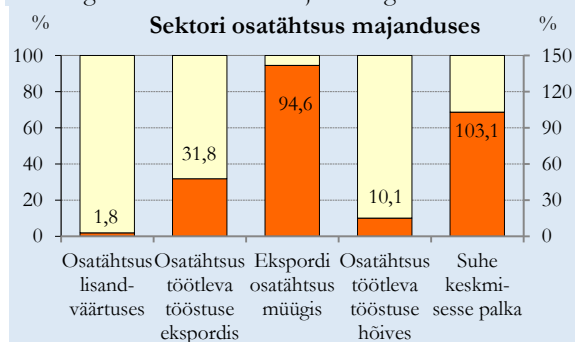
Elektronika- ja elektriseadmete tootmine

Elektronika- ja elektriseadmete tootmine on olnud üks kiiremini arenevaid tööstusharusid Eestis. Ettevõtete müüginahud kasvas ajavahemikul 2005–2012 neli ja pool korda. Tootmismahude kasv on saavutatud uute kõrgema lisandväärtusega toodete turule toomise ja tootlikkuse tõusu arvel. Hõive on aastate lõikes küll kõikunud, ent võrreldes 2012. aastat 2005. aastaga ei ole olulist muutust toimunud. Sektor on tugevalt orienteeritud välisurule, enamik suurematest ettevõtetest põhinevad väliskapitalil. Reaalselt tegutseb elektronika- ja elektriseadmete tootmises ligi 200 ettevõtet.

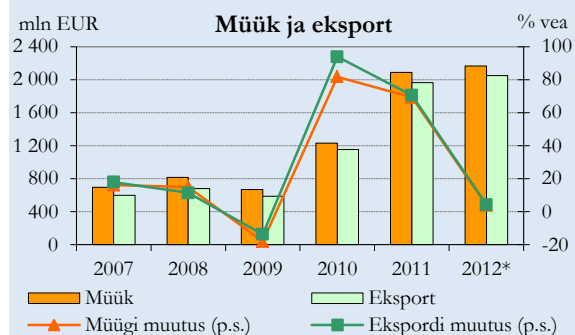
Elektronika- ja elektriseadmete tootmist iseloomustab geograafiline kontsentreeritus Tallinna ja selle lähiumbrusse, samas mõjutab ta ka oluliselt regionaalset arengut. Elektronikatööstus on olnud üheks suuremaks uute töökohtade loojaks Saaremaal, Pärnus, Sindis, Elvas ja Koerus.

Elektronika- ja elektriseadmete tootmine jaguneb kaheks allharuks. Arvutite, elektronika- ja optikaseadmete tootmises on suuremateks ettevõteteks Ericsson Eesti AS (valmistab mobiilsidevõrguseadmeid), Enics Eesti AS (elektronikaosad tööstus- ja meditsiiniseadmetele) ja Scanfil OÜ (telekommunikatsiooniseadmed) ning arvutite tootjaist on suurim AS Ordi. Erinevalt haru üldisest suunast on arvutite müük suunatud põhiliselt siseturule. Elektriseadmete tootmises on suurima müügituluga ettevõtteks ABB AS, mille põhitegevusalaks on elektrijaotusseadmete ja voolugeneraatorite tootmine. Teised suuremad ettevõtted on Ensto Ensek AS (elektrijaotusseadmed ja juhtaparatuur), AS Konesko (elektrimootorid ja -seadmed) ning AS Draka Keila Cables (kaablid).

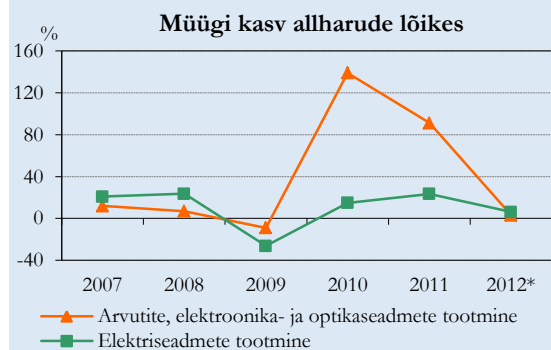
Aastatel 2010–2011 oli elektronika- ja elektriseadmete tootmises kiire tõusufaas. Majanduskliima halvenemine välisurgudel 2012. aastal mõjutas negatiivselt ka sektori arengut ja tootmismahude kasv pidurdus oluliselt.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Pärast kahte ülikiire arenguga aastat toimus 2012. aastal elektronika- ja elektriseadmete sektoris stabiliseerumine. Tootmismahud jäid eelmise aasta tasemele, müük ja eksport kasvasid aastaga 4 protsendi piires. Sellest tulenevalt ei muutunud oluliselt ka töötajate arv.

Kui aasta 2010 oli elektronika- ja elektriseadmete tootmises kriisist taastumise aasta ning 2011 kiire tõusufaasi aasta, siis 2012. aastal saavutati sektoris mõningane stabiilsus. Tootmine kasvas aastaga püsivhindades ühe protsendi võrra, müügi ja ekspordid kasvusid jooksevhindades ulatusid vastavalt 3,8% ja 4,2%-ni. Samas nii tootja- kui ka ekspordihinnad sektoris eelmise aastaga võrreldes ei tõusnud, vaid langesid mõnevõrra, seega kasv tulenes mahude suurenemisest. Elektronikaseadmete ekspordihinnad on püsivad langustrendil viimased kaks aastat, elektriseadmete hinnad on aga olnud stabiilsemad.

Elektronika- ja elektriseadmete sektori müügist andis 2012. aastal kolmveerandi arvutite, elektronika- ja optikaseadmete tootmine ning veerandi elektriseadmete tootmine. Esimese tööstusharu müük on suunatud peamiselt välisurule ja sõltub suuresti Eesti olulisemate kaubanduspartnerite majanduse seisust. Elektriseadmetest läheb ekspordiks ligikaudu 80%.

Elektronika- ja optikaseadmete haru eksport kasvas 2012. aastal 3,5% võrra, mis oli oluliselt aeglasem kasv kui aasta varem. Osaliselt oli selle taga ülikõrge aastatagune võrdlusbaas, samas nõrgenes ka välisnõudlus. 2011. aasta esimesel poolel suutis Ericsson Eesti kasvatada mobiilsideseadmete ekspordit hõppeliselt tänu Jaapanis toimunud looduskatastroofile, mil seal seiskusid paljud elektronikafirmad, aasta teisel poolel aga turgude jaotus stabiliseerus. 2012. aastal olid elektronikatööstuse ekspordis jätkuvalt suurima osatähtsusega mobiilsideseadmed, moodustades koguekspordist 85%.

Elektriseadmete tootmises aeglustus ekspordi kasv samuti, ent ületas üle kahe korra elektroonikatööstuse kasvu ja ulatus 7,4%-ni. Oluliselt madalama võrdlusbasisiga oli selles harus halveneva nõudluse tingimustes kergem kasvu saavutada. Elektriseadmete ekspordis olid suurema osatähtsusega tooted juhtme-komplektid autodele ja muud isoleeritud elektrijuhtmed, voolujaotusseadmed, staatilised muundurid ning vahelduvvoolumootorid ja –generaatorid.

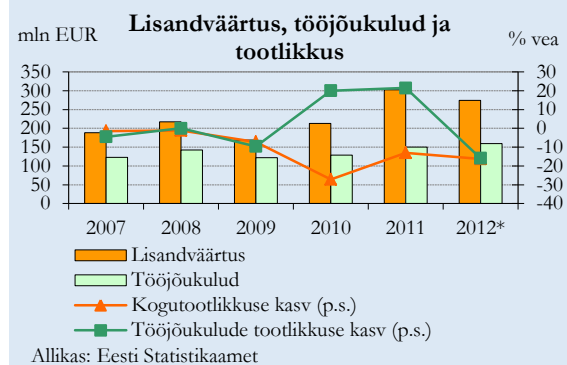
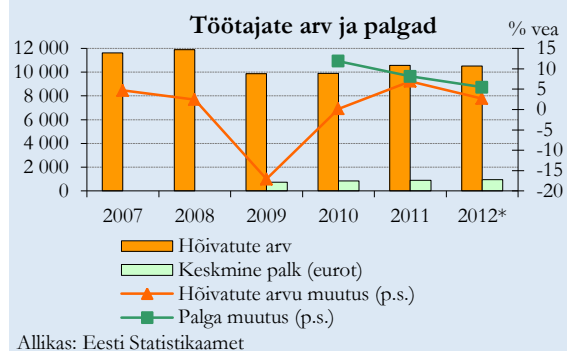
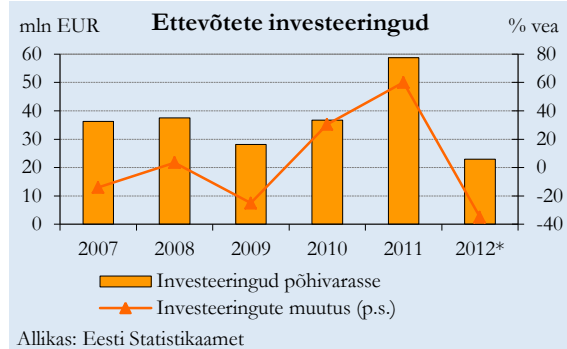
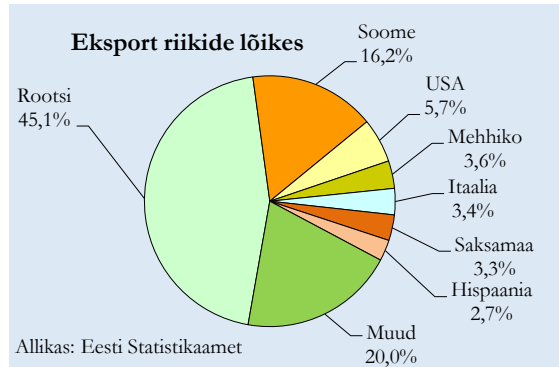
2012. aastal läks endiselt ligi pool elektroonika- ja elektriseadmete ekspordist Rootsi, ent kasv pidurdus järsult, jäädes vaid kolmele protsendile. Rootsi ekspordist moodustasid 80% mobiilsideseadmed, mille väljavedu kasvas aastaga 5%. Ka ülejäänud olulisemate ekspordikaupade nomenklatuur püsis samana: juhtmekomplektid autodele, telekommunikatsioonis kasutatavad isoleeritud elektrijuhtmed ja voolujaotusseadmed. Kiiremad arengud olid Soome-suunalisel ekspordil, mis kasvas ligi viiendiku võrra ning tõstis Soome osatähtsuse sektori koguekspordis 16%-ni. Soome müüdi enim elektriseadmeid, millest võib nimetada staatilisi muundureid, voolujaotusseadmeid, elektrimootorite ja -generaatorite osasid ning isoleeritud elektrijuhtmeid. 2011. aastal jõudsalt kasvanud ekspord Ameerika Ühendriikidesse tegi ligi kolmandiku suuruse tagasimineku, selle taga olid mobiilsideseadmed. Uue riigina tõusis sektori ekspordis etteotsa Mehhiko, kuhu kasvas hüppeliselt mobiilsideseadmete müük. USA turu taandumisega suutis Ericsson rohkem toodangut müüa naaberriiki.

Pärast kahte tugeva investeerimisaktiivsusega aastat toimus 2012. aastal elektroonika- ja elektriseadmete tootmises investeringute kolmandiku suurune langus. Jätakuvalt suurima, 80%-lise osatähtsusega olid investeringud masinatesse ja seadmetesse, ent nendesse suunati 40% vähem rahalisi vahendeid kui aasta varem. Hoonetesse ja rajatistesse läks 15% ning transpordivahendite, arvutite ja maa soetamise võrdselt 2% koguinvesteringutest. Allharude vahel jagunesid investeringud vastavalt 59% ja 41%, kusjuures elektroonikatootmises toimus ligi poole suurune tagasimineku ja elektriseadmete tootmises oli 8%-line kasv.

Halvenenud välisnõudluse tingimustes ei olnud elektroonika- ja elektriseadmete tootmise ettevõtetele võimalik oluliselt töötajate arvu tõsta ning sektori hõive suurenes aastaga ettevõtlusstatistika järgi vaid 2,7%. Tööjõu-uuringu andmetel aga töötajate arv sektoris vähenes 16%. Kuigi tööviljakus aastaga sektoris langes, siis palgasurve püsis ning keskmine palk tõusis 5,5% võrra 958 euroni, olles jätkuvalt kõrgem Eesti keskmisest palgast. Sellest tulenevalt kahanes sektoris ka tööjõukulude tootlikkus lisandväärtuse alusel.

2013. aasta esimeses kvartalis näitas elektroonika- ja elektriseadmete tootmiskaht kümnendiku suurust kasvu, ent see toetus vaid elektroonikatööstusele. Eesti Konjunktuuriinstituudi märtsi uuringus osalenud elektroonika- ja optikaseadmete ettevõtete kindlustunne oli paranenud, seda mõjutas oodatav

toodangu ja ekspordi mahtude kasv. Haru toodete müügihindades ja töötajate arvus muutusi ei prognoositud. Elektriseadmete tootmises oli kindlustunde indikaator märtsikuu kõrgeim, kuna järgmisel kolmel kuul ootas suur osa selle haru ettevõtetest toodangu mahu kasvu. Samas toodete müügihinnad jäävad samaks, ent töötajate arvu sooviti suurendada. Mõlema haru ettevõtjate arvamusel oli ebapiisav nõudlus ainsaks takistuseks tootmise arengule.

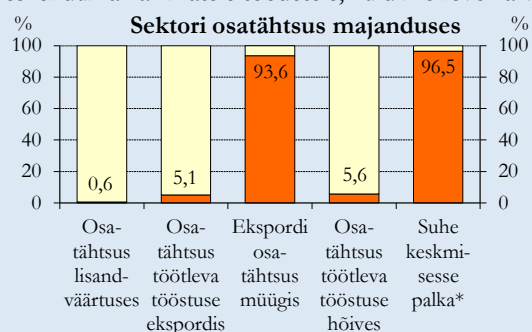

Transpordivahendite tootmine

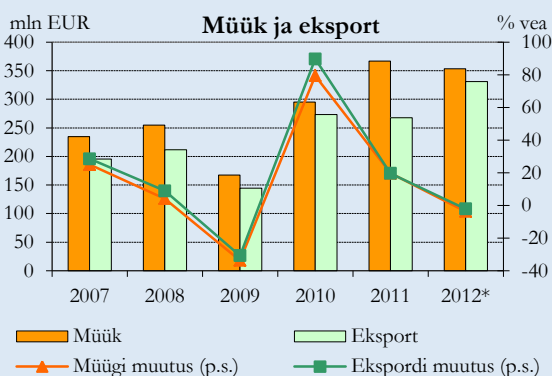
Transpordivahendite tootmine sõltub peamiselt välisnõudlusest, enamuse sektori müügist moodustab eksport. Majanduskriisi tagajärjel kukkus tugevasti nii müük siseturule kui ka eksport, kuid sellele järgnes ka kiire taastumine.

Transpordivahendite tootmise ettevõtteid on Eestis üle saja. Suuremateks on AS Norma (autoohutussüsteemid, turvavööd), PKC Eesti AS (juhtmekoidised autotööstusele), Stoneridge Electronics AS (elektroonikaseadmed autotööstusele), AS Respo Haagised ja AS Bestnet (haagised), OÜ Tarmetec (autode lisavarustus), Universal Industries OÜ (summutid), Baltic Workboats AS (alumiiniumist laevad), AS Luksusjaht (plastikjahid ja kaatrid), Loksa Laevatehase AS (laevad ja ujukonstruktsioonid). Paljud laevachitus- või remondiettevõtted kajastuvad masinate ja seadmete remondi tegevusala all, näiteks BLRT Grupp AS ja mitmed tema tütaretevõtted. Suuremad ettevõtted on koondunud peamiselt Tallinna ja Harjumaale (kolmveerand sektori töötajatest), lisaks tõusevad esile veel Tartumaa ja Saaremaa.

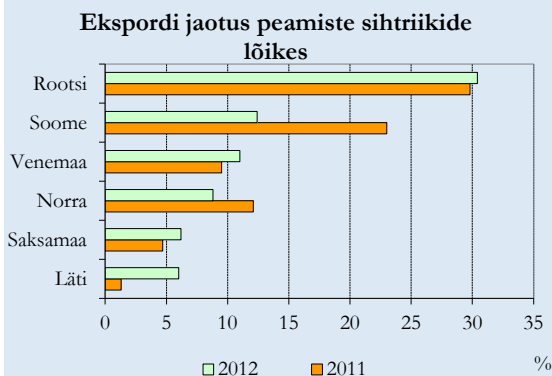
Pikaajaliste prognooside kohaselt veab tulevikus müügi mahtusid üles eksport, siseturu roll on tagasihoidlik. Tootmismahtude kasvu taga on tootlikkuse suurenemine, kuna kvalifitseeritud tööjõu nappus ning tööjõukulude kasv sunnib keskenduma kallimatele toodetele, kuid mõnevõrra võib kasvada ka hõivatute arv.

* Mootorsõidukite ja haagiste tootmine
Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

2012. aastal vähenes nõudlus transpordivahendite tootmises, kuid hõivatute arv püsis stabiilsena. Väljavaated 2013.aastaks, eelkõige autotööstusega seotud tegevuste osas, pole kuigi positiivsed.

Transpordivahendite tootmine vähenes aastaga 6-7%, langus iseloomustas nii mootorsõidukite kui muude transpordivahendite tootmist. Väliskaubandusstatistika näitab ettevõtete andmetest erinevaid ekspordiarenguid – mootorsõidukite ja nende osade puhul püsis Eesti päritolu kaupade müük välisturgudele üsna tugevana, muude transpordivahendite osas müük vähenes. Kuna andmed tuginevad erinevale lähenemisele, siis ei saa väliskaubandusstatistikat üheselt ettevõtete olukorra kirjeldamiseks üle kanda, ent olulisemad arengud peaksid siiski välja joonistuma.

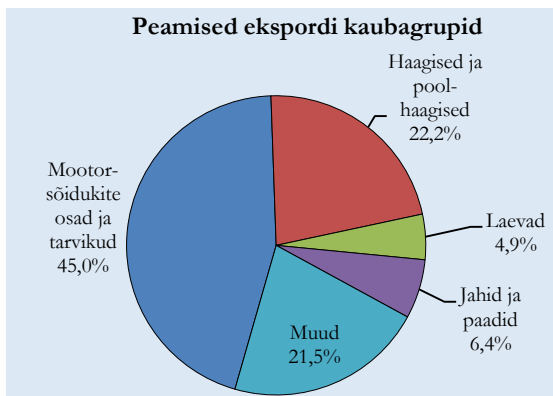
Ekspordistatistika kohaselt ei toimunud mootorsõidukite ja osade müügis peamiste kaubanduspartnerite lõikes suuri muutusi, küll aga vähenes muude transpordivahendite müük tugevasti Soome, Rootsi ning Norra. Suurimaks ekspordiaritiklikuks on turvavööd, mille müük jäi mõnevõrra alla aastatagusele mahule. Samas suurenes muude mootorsõiduki osade eksport, sh turvapatjade müük. Eelmisest aastast edukam oli ka haagiste eksport. Tugev müügi langus iseloomustas aga ujukonstruktsioone.

Tööga hõivatud inimeste arv püsis transpordivahendite tootmises muutumatuna. Mootorsõidukite allharus vähenes veidi töökohtade arv, kuid selle kompenseeris töökohtade loomine muude transpordivahendite tootmises. Samas võib kasv tuleneda asjaolust, et 2012. aastal oli statistikas hõlmatud suurem arv ettevõtteid kui aasta varem. Tööjõukulud suurenesid mõlemas allharus. Mootorsõidukite tootmises langesid kogukulud siiski vastavalt tootmismahule, kuid kasumis pidid ka mootorsõidukite tootjad veidi tagasi andma. Kasumlikkuse määr püsis siiski üsna kõrge tasemel. Seda ei saa aga öelda muude transpordivahendite tootjate kohta, kus kogukasum moodustas vaid paar protsenti müügitulust. Tootlikkuse näitajad vähenesid

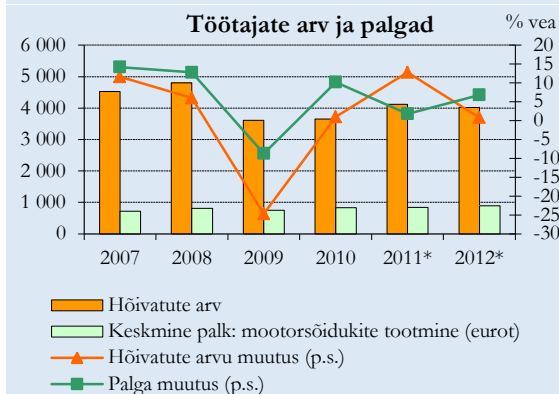
aastaga üldiselt vähesel määral, vaid tööjõukulude tootlikkus langes enam kui kümnendiku võrra.

Esialgsetel andmetel vähenesid mootorsõidukite tootmises investeeringud põhivarasse aastaga kolmandiku võrra. Muude transpordivahendite tootmises paigutati eeldatavalt rohkem vahendeid põhivarasse, kuid puudulike andmete tõttu on võrdlused ebatäpsed. Ligi 70% investeeringutest suunati masina- ja seadmeparki.

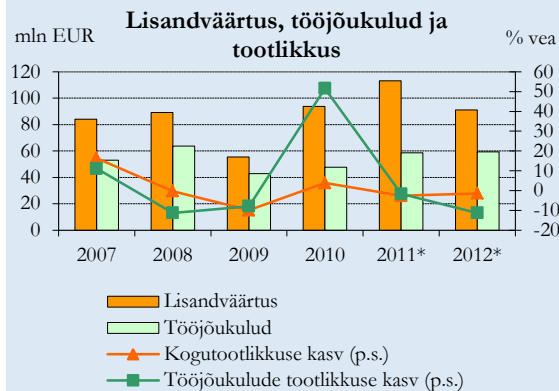
Euroopa autoturule ja autotööstusele algas 2013. aasta jätkuva langusega, teatud määral mõjutab see ka Eesti tööstust. Aprillis toimus küll teatud taastumine, kuid selle põhjal ei saa veel rääkida trendi muutumisest. Eesti transpordivahendite tootjate tootmismahud olid ka 2013. aasta alguses kerges miinuses. Üldine majanduskonjunktuur on suhteliselt kesine ning seetõttu võib oodata ka tervelt aastalt suhteliselt tagasihoidlikke tulemusi.

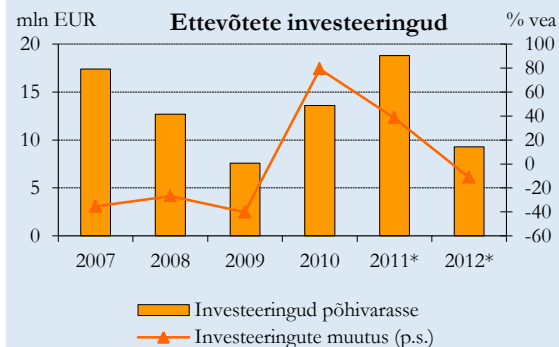
Eesti päritolu kaubad
Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

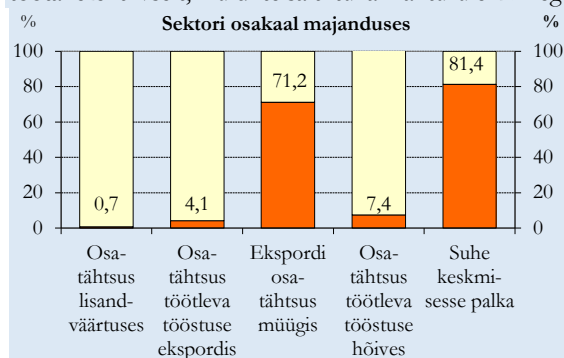
Allikas: Eesti Statistikaamet

Mööblitootmine

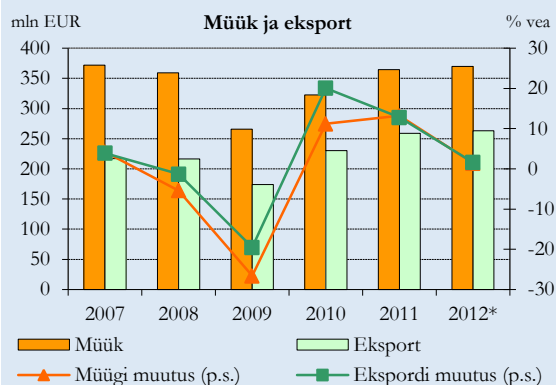
Mööblitootmisega tegeleb Eestis ligi 600 ettevõtet, mis annavad tööd enam kui 7000 inimesele. Mööblitööstus on Eestis pikkade traditsioonidega sektor, kus ettevõtete arv on viimasel kolmel aastal jätkanud kasvamist. Valdavalt on tegu mikroettevõtetega, mis on olulisteks tööandjateks maapiirkondades, kuid sektoris toimetab ka enam kui 250 töötajaga suurettevõtteid.

Töötajate arvu poolest suuremad mööblitööstusettevõtted asuvad peamiselt Harjumaa ja Kagu-Eestis. Suuremad mööblitootjad olid 2012. aastal pehmemööbli tootja AS Bellus Furniture, büroomööbli tootja AS Standard, mööblidetailide tootja Flexa Eesti AS ja puitmööbli valmistaja Valga Gomab Mööbel AS.

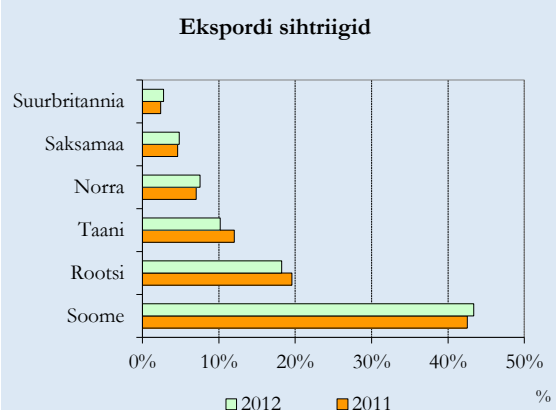
Mööblitööstuse tootmist on viimastel aastatel seostatud suuresti allhankega, kuid mida aasta edasi, seda enam arenevad ka oma kaubamärgid, mis aitavad teenida suuremat kasumit ning jätta Eestisse suurema osa toote väärtusahelas tekitatavast lisandväärtusest. Järgnevatel aastatel on edukamad need firmad, kes ühelt poolt suudavad toota efektiivselt, kuid teisalt tulla ka turule millegi uuega, mida odavamaga Aasia riikidest tuua ei saa.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Eelnevatel aastatel toimunud kiire kasv mööblitööstuses mullu pidurdus ning müügis kasv jäi paari protsendi piiridesse. Püsivhindades mõõdetud toodangumahud kukkusid seejuures paari protsendi võrra.

Kui 2012. aastal kasvas müük siseturule ekspordist kiiremini, siis mullu rollid vahetusid. Samuti viis mitmete sisendhindade tõus kasvule tootjahinnad, mis suurenesid 3,5% võrra. Hinnatõusu põhjusteks olid ühelt poolt energiahindade kasvamine, kuid teisalt ka suurenenud tööjõukulud.

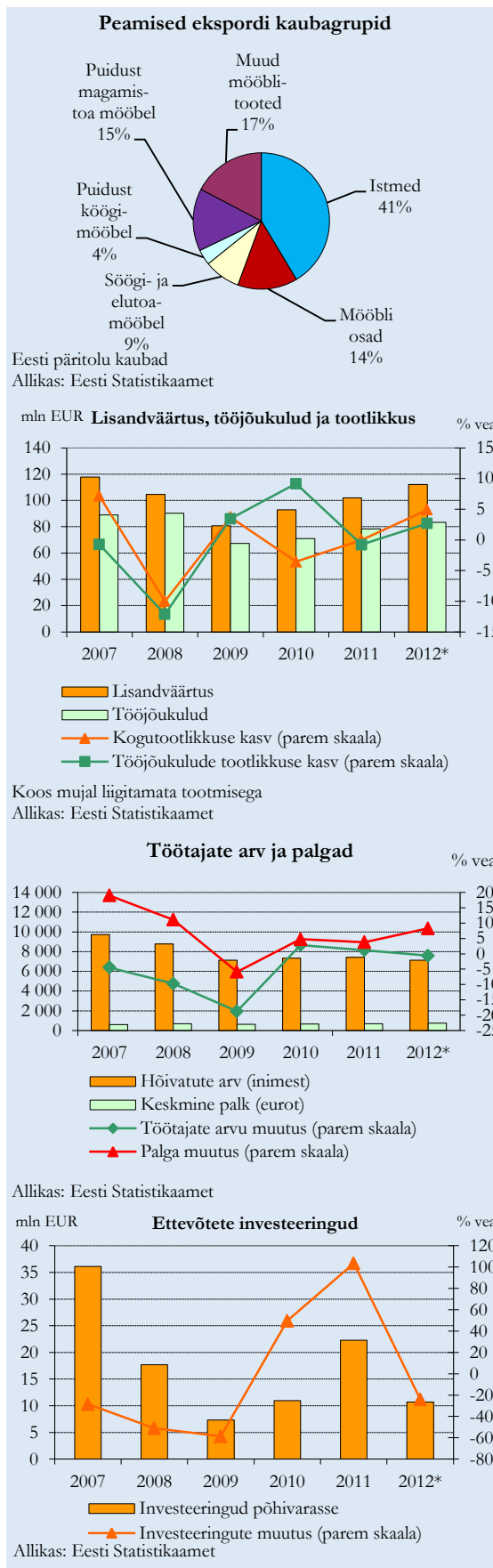
Mööblitöötlemises on olulisel kohal edukas konkureerimine välisurgudel. Ligi kolmveerand toodangust eksporditakse ning see on aasta-aastalt suurenenud. Kuna eestlane eelistab enamjaolt kodumaist mööblit, ületab antud sektoris eksport importi olulisel määral ning väliskaubandusbilans on positiivne. Põhilisteks sihtriikideks on Põhjamaad, kuhu 2012. aastal suundus üle 80% kogu sektori ekspordist. Kui Skandinaavia riikidesse eksport pigem vähenes, siis uus kasv tuli rohkem Ida-Euroopast. Korralikku kasvu näitasid seni väikese osakaaluga olnud Läti, Venemaa ja Ukraina, ehk siis suundunud on kiirema kasvuga turgudele.

2012. aastal mööblitööstuses hõive kasv pidurdus, kuid palga kasv oli kiirem kui Eestis keskmiselt. Tööjõukulude kasv tõi küll alla töökulude tootlikkuse, kuid kogulisandväärtus hõivatu kohta kasvas sellegi poolest sektoris ligi kümnendiku võrra. Samuti läks tõusule kogukasum, mis tõusis aastaga ligi viiendiku võrra. Üldise tootlikkuse kasvu kõrval on positiivne, et suudeti kasvatada ka tunnitootlikkust, mis Euroopa keskmisega võrreldes on Eesti tööstuses küllaltki madal.

Investeeringisaktiivsus mööblitööstuses langes 2012. aastal ligi veerandi võrra. Aasta varem olid investeeringud kiirelt kasvanud ning nüüd võeti riskide maandamiseks tempot maha. Ligi kaks kolmandikku investeeringutest tehti masinatesse ja seadmetesse ning need langesid enam kui veerandi võrra. Samas investeeriti aasta varasemaga võrreldes rohkem transpordivahenditesse, hoonete ja rajatiste ehitamisse ning rekonstrueerimisse.

Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringu tulemustest selgus, et 2013. aasta kevadel olid mööblitööstuse

ettevõtted mõneti ebakindlamad kui aasta varem samal ajal. Nii eksport kui ka kogutellimused olid tavapärasest madalamad ning toodangumahu kasvu lähiajal ei oodatud. Samuti oli tootmisvõimsuste rakendatuse tase aastaga langenud, mistõttu on võimalik, et tänava jäävad investeeringute mahud jätkuvalt tagasihoidlikuks.

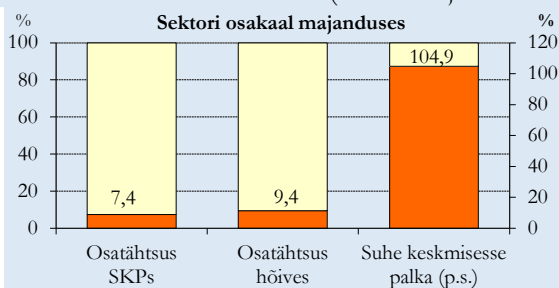
Ehitussektor

Eesti ehitussektor on suurel määral olnud orienteeritud siseturule ja seetõttu on see mõjutatud peamiselt Eesti üldisest majandusarengust. Majandussurutise aastatel on aktiveerunud ka ehitussektori eksport. Kuigi ehitussektor reageerib muutustele majanduses inertsiga, on usalduse ja seega ka turu taastumise kiirus oluliselt väiksem kui turu kokkutõmbumine ja muutused muudes majandusharudes, investeringuid kinnisvarasse lükatakse sageli ebakindlatel aegadel edasi. Headel aegadel kasvavad mahud kiiremini ning majanduskasvu aeglustumisel vähenevad ehitusmahud märgatavalt. Majanduskriis mõjutas väga jõuliselt ehitussektori ja sellest sõltuvate valdkondade, nagu ruumiline planeerimine, projekteerimine, kinnisvaraarendus jne majandustulemusi.

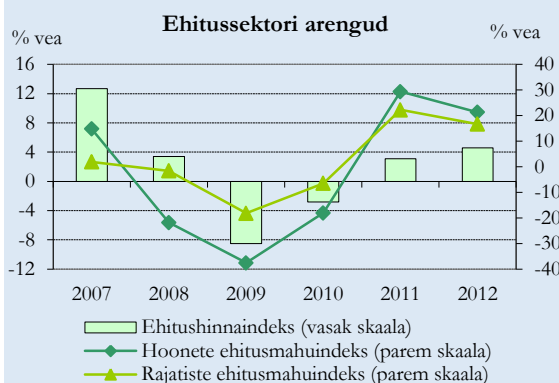
Kahel viimasel aastal kompenseeris oluliselt erasektoripoolse nõudluse langust heitkoguste (AAUde) müügi arvel finantseeritud ligi 500 avaliku hoone rekonstrueerimine energiatõhusamaks. Oma osa andsid ka erinevad toetusmeetmed elamute energiatõhusamaks rekonstrueerimiseks, mis julgustas elanikke oma kinnisvarasse investeerima. Avalike hoonete rekonstrueerimise projekt on tänaseks sisuliselt lõppenud ning korterelamute rekonstrueerimise toetamine jätkub oluliselt vähendatud mahus. Samuti on suures osas lõppemas tiheasustusalade vee- ja kanalisatsioonitrasside väljehitamise projekt ning Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt ellu viidav kaugküttekattlamajade ja -trasside projekt. Tõenäoliselt ei suuda lähiaastatel erasektori nõudluse kasv kompenseerida nimetatud meetmete lõppemisest või vähenemisest tingitud nõudluse langust.

Eestis oli 2011. aastal ehitusettevõtteid ligi 8 000, neist 90% olid vähem kui 10 töötajaga mikroettevõtted. Suuremad ehitiste üldehitustöid teostavad ettevõtted Eestis on Skanska AS, OÜ Astlanda Ehitus, AS YIT Ehitus ning AS Ehitusfirma Rand ja Tuulberg. Teedeehituses annavad suurema panuse AS MERKO EHITUS, Nordecon AS, AS Teede REV-2 ja Lemminkäinen Eesti AS.

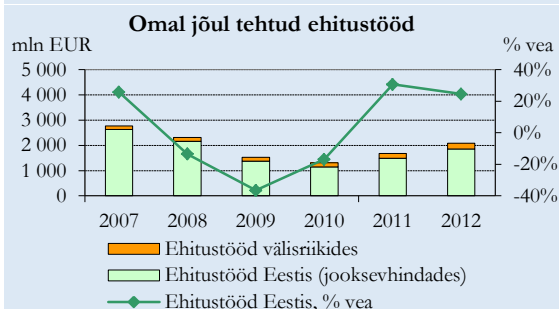
Prognosidele vastavalt algas ehitussektoris pärast mõõnaperioodi aeglane stabiliseerumine, mis aga ei too sektoris kaasa olulist hõive suurenemist (kasvab tööjõu tootlikkus).

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

2012. aastal oli ehitussektor võrreldes kriisieelsete aastatega endiselt madalseisus, kuid paranemise ilminguid oli näha enamikes näitajates, eelkõige hoonete- ja rajatiste ehitusmahuindeksites ning palgas ja tootlikkuses. Samas on paranemist suurel määral ergutanud erinevad riigipoolsed toetusmeetmed, mis on 2013. aastal lõppenud või kokku tõmbumas. Riigipoolsete tellimuste taastumist võib ehitussektoris oodata alles 2015. aastal, kui avanevad uue perioodi struktuurivahendid. Mõningal määral ilmestab ehitusturu aktiivsemaks muutumist ka eluhoonete ehitamiseks väljastatud ehituslubade arvu kasv. Mitteleluuonete ehitamiseks antud lubade arv on püsinud viimasel kolmel aastal samal tasemel. Ehitusturul tegutsevate ettevõtjate kindlustunde ja väljavaate hinnangud olid 2012. aastal positiivsemad kui 2011. aastal, ent aasta lõpu poole hakkasid need langema.

2012. aastal ehitasid Eesti ehitusettevõtted kokku 3,03 mld euro eest, mis oli võrreldes eelneva aastaga 20% enam. Eestis ehitati 2012. aastal kokku 2,77 mld euro eest ning välismaal teostati töid 2,08 mld euro eest, ülejäänud osas kasutati alltöövõttu. Eestis teostatud ehitustööde maht kasvas võrreldes 2011. aastaga 28,4% ja väljapoole tehtavate ehitustööde maht 3,7%.

2012. aastal tegutses ehitusturul kiirstatistika järgi kokku 6 842 ettevõtet, mis oli umbes 500 võrra enam kui aasta tagasi. Samas peegeldab see pigem ettevõtete ümberjagunemist väiksemateks ja rohkem spetsialiseeritumateks, mitte turu üldist kasvu. Ka ehitusettevõtete finantsnäitajad näitasid 2012. aastal juba paremaid tulemusi: kasumit teeniti kokku 257 mln eurot, mis oli 1,6 korda enam kui

2011. aastal; kogutootlikkus puhta lisandväärtuse alusel suurenes 11% ning töövõljalikus kasvas 21%. Sektori lisandväärtus tõusis aastaga isegi 36%.

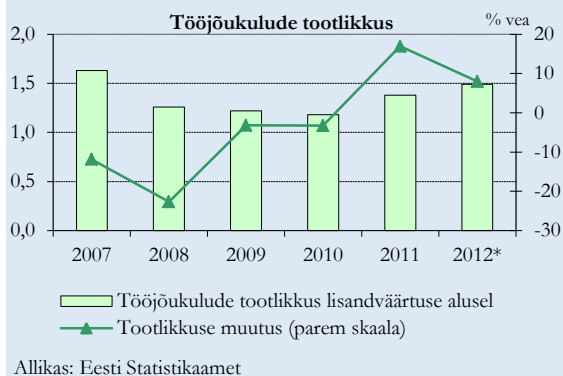
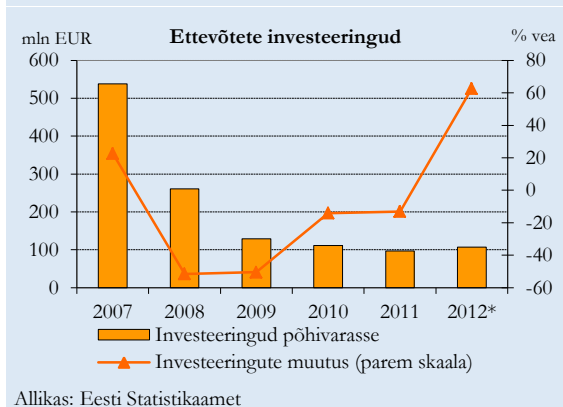
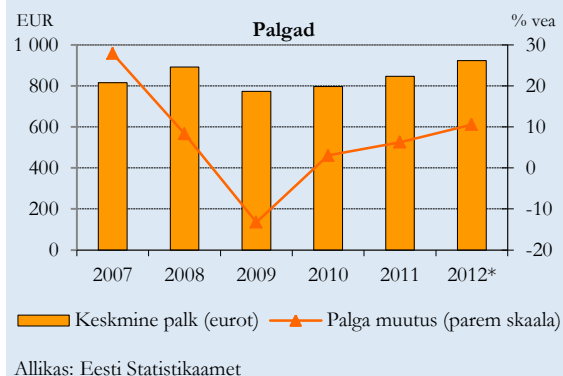
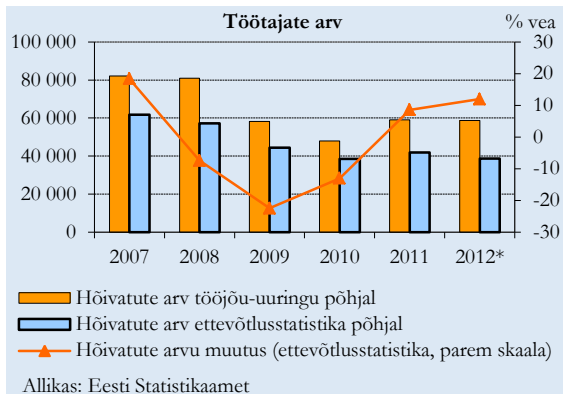
Investeeringustegevus aktiveerus 2012. aastal ehitusturul oluliselt, mida võis oodata pärast mitmeaastast madalseisu, samas oli osaliselt selle taga ka Riigi Kinnisvara AS-i meetmete raha. Investeeringud kasvasid ehitussektoris võrreldes 2011. aastaga kokku 1,6 korda. Veelgi kiirem kasv oli investeeringutel ehitiste soetamiseks, ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks, mis suurenesid aastaga 3,6 korda. Samuti kasvasid kiiresti ehitusettevõtete investeeringud transpordivahenditesse (1,9 korda). Masinate ja seadmete ostmiseks ning maa omandamiseks investeeringuid aga eriti ei suurendatud, kasvud olid vaid 6% ja 2%. Arvutisüsteeme täiendati või uuendati kolmandiku võrra vähem kui aasta varem.

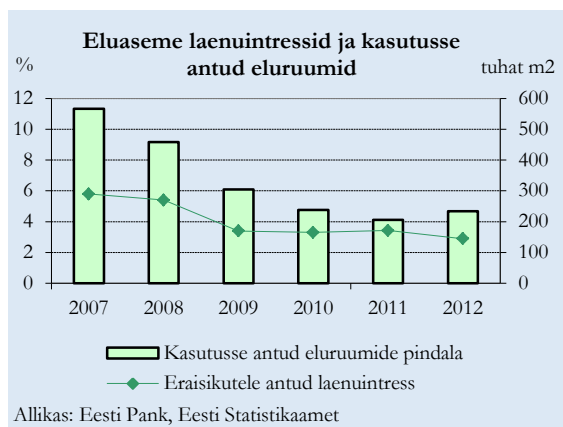
2012. aastal töötas töajõu-uuringu kohaselt ehitussektoris kokku 58,7 tuhat inimest, mis jäi samale tasemele eelneva aastaga, ent oli veel väiksem 2006. aastal ehitussektoris tööd leidnud isikute arvust. Ulatusliku töajõu äravoolu tõttu ehitussektorst majanduslanguse ajal jäi ehitusvaldkond 2012. aastal hõivatute arvult suuruselt kolmandaks majandussektoriks. Vaatamata töötajate arvu vähenemisele, ületas ehitussektori keskmine palk Eesti keskmise palgataseme. 2012. aastal oli ehitussektoris töötava inimese keskmine brutopalk 923 eurot kuus, mis oli 11% enam kui aasta varem.

Pärast langust aastatel 2009–2010 jätkasid ehitushinnad 2012. aastal tõusutrendil, kasvades aastaga 4,6%. Samas ei tähenda kirjeldatud hinnatõus mitte olulist marginaalide suurenemist ehitusettevõtjate jaoks, vaid pigem riske jms arvestavate normaalsete hindade taastumist. Kiiremini tõusid ehitusmasinate hinnad (7,2%) ja töajõukulud (6,3%), ehitusmaterjalide hinnakasv ulatus 3,7%-ni. Ehitusmaterjalide tootjatele ei kujunenud 2012. aasta eriti soodsaks, ehitusmaterjalide tootmine suurenes püsivhindades vaid ligi 2%.

2012. aastal väljastati hoonetele (nii eluhooned kui ka mitteeluhooned) kokku 5 450 ehitusluba kasuliku pinnaga 1 306 tuhat ruutmeetrit, mis oli 210 luba enam kui 2011. aastal. Kasutuslubasid väljastati kokku 2 830 kasuliku pinnaga 707 tuhat ruutmeetrit, olles 192 loa võrra rohkem kui eelmisel aastal.

2012. aastal valmis ja võeti kasutusse 1 990 uut või renoveeritud elamisepinda, mille kasulik pind kokku ulatus 233 tuhande ruutmeetrini. Kasutuslubasid väljastati eluhoonetele küll 4% enam kui eelmisel aastal, ent 2008. aastaga võrreldes jääb nende arv veel kaks korda väiksemaks.

Enim väljastati kasutuslubasid ühepereelamutele, mille arv kasvas aastaga viiendiku võrra. Samuti jätkas tõusu kasutusse lubatud eluruumi keskmine suurus, mis viitab eluasemekvaliteedi kasvule. Enam võeti eluruume kasutusse lisaks suurematele linnadele, nagu Tallinn ja Tartu, ka Pärnumaal. Eluruume võtsid kasutusse eelkõige eraomanikud ning era- ja mittetulundussektor. Samas ka kasutusse lubatud uute munitsipaaleluasemete arv kasvas oluliselt ja jõudis 2008. aasta tasemele. Majanduse stabiliseerumise tingimustes väljastati elamute ehitamiseks 2012. aastal uusi ehituslubasid kokku 3 035, mis oli 7% enam kui 2011. aastal, andes võimaluse 326 tuhande ruutmeetri uue elamispinna ehitamiseks.

Mitteeluhoonete ehitamiseks väljastati 2012. aastal 2 415 ehitusluba, mis jäi eelneva aastaga samale tasemele. Uute plaanitavate mitteeluhoonete kasulik pind ulatus 981 tuhande ruutmeetrini ja kubatuur 6 423 kuupmeetrini, suurenedes aastaga võrdselt kolmandiku. Enim väljastati piirkondlikult mitteeluhoonete rajamiseks ehituslubasid Harjumaale (686 luba), samas Ida-Virumaa ja Pärnumaa lubade arv kokku moodustas kaks kolmandikku Harjumaale näitajast. Tegevusalade lõikes väljastati ehituslubasid mitteeluhoonetest rohkem põllumajandus-, majutus- ja tööstushoonete rajamiseks.

Pärast viieaastast langust näitas 2012. aastal kasutusse võetud mitteeluruumide arv 17%-list kasvu, ulatudes 840 uue hooneni. Kasutusse lubatud mitteeluhoonete kasulik pind kokku oli 473,6 tuhat ruutmeetril ning kubatuur 3 532 tuhat kuupmeetril, suurenedes aastaga vastavalt 45% ja 83%. Piirkondlikult võeti enam mitteeluhooned kasutusse jätkuvalt Harjumaal ning Ida-Virumaal. Kasutusotstarbe järgi olid suurema osatähtsusega põllu- ja kalamajandushooned ning kaubandushooned.

2012. aastal väljastati rajatiste püstitamiseks, laiendamiseks, rekonstrueerimiseks ja lammutamiseks kokku 7 385 ehitusluba ning kasutusse anti 4 300 rajatist. Aastaga kasvas nii rajatiste ehitamiseks vajalike ehituslubade kui ka kasutusse antud objektide arv. Enam väljastati ehituslube vee- ja kanalisatsioonitorustike (2 739) ning side- ja elektriliinide (2 520) rajamiseks. 2012. aastal moodustasid peamise osa kasutusse antud objektidest side- ja elektriliinid (1 963). Uute infrastruktuuriobjektide rajamiseks

väljastati rohkem lubasid Harjumaal (2 402), Pärnumaal (774) ja Tartumaal (669) ning ka kasutusse anti rajatise kõige enam samades maakondades.

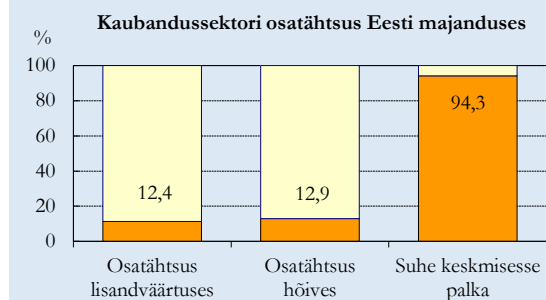
Ehitusettevõtjate väljavaated ja kindlustunne olid Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringu kohaselt 2013. aasta märtsis paremad kui eelmise aasta lõpus, ent aastatagusega võrreldes oli seis ehitusturul halvenenud. Peamise kitsaskohana töid ehitusettevõtjad välja ebapiisava nõudluse. Tavalisest halvem seis oli mitteeluhoonete ehituses, elamuehituses oli olukord paranemas ja rajatiste ehituses oodati tavapärasest enamgi tellimusi. Suveperioodiks lootsid ettevõtjad küll ehitusmahtude kasvu, kuid see on vaid hooajaline tõus, mitte aga üldise olukorra paranemine.

Sisekaubandus

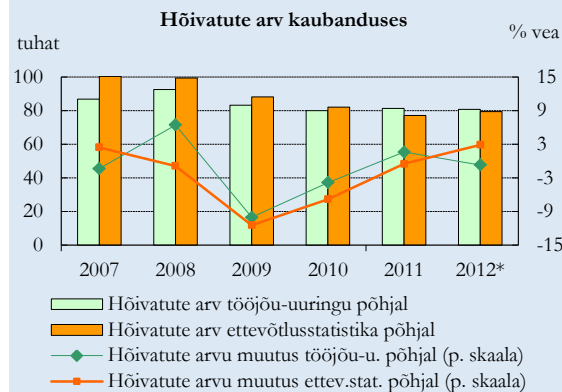
Kaubandussektori alla kuuluvad jae- ja hulgikaubandusettevõtted, sealhulgas mootorsõidukite ja nende varuosade müügiga tegelevad ehk sõidukikaubandusettevõtted. Kaubanduses luuakse 12,4% lisandväärtusest ning see annab tööd 81 000 inimesele 13 000 ettevõttes. Kriisi ajal tuntavalt kukkunud siseturg on jälle kasvule pööranud ning mullu oli see juba üheks suurimaks panustajaks SKP kasvu. Suured välismaised poeketid jätkavad laienemist Eesti turule, mistõttu on alust arvata, et Eesti paistab välja piisavalt atraktiivse ning maksujõulise.

Suuremad jaemüügiettevõtted Eestis on ETK (sinna kuuluvad Maksimarket, Konsum, A&O), Maxima Eesti OÜ, Tallinna Kaubamaja AS (Selver), AS Prisma Peremarket, Rimi Eesti Food AS (Rimi, Säästumarket) ja AS OG Elektra. Eesti suhteliselt väike turg on küllaltki killustatud mitmete suurte kettide vahel ning keegi ei ole saanud turul domineerivat positsiooni.

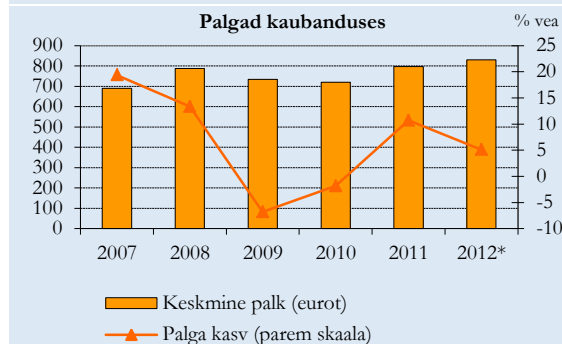
Sisekaubandusele on viimased aastad olnud soodsad ning müügiimahud on tugevalt kasvanud. Üha enam hakkab konventsionaalse kaubanduse kõrvale tekkima muid ostuvõimalusi nagu internet. Hetkel veel ostab keskmine eestlane internetist kaks korda vähem kui keskmine eurooplane, kuid see nišš kasvab kiiresti. *Online*-ostlemisele on kaasa aidanud ka pakiautomaatide võrgu laienemine, mis on kogu protsessi oluliselt mugavamaks teinud.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

2012. aastal kiirenes sisekaubanduse kasv veelgi, eriti tugev oli esimene poolaasta, teisel poolaastal oli baastase juba kõrgem ning kasvu kiirus aeglustus. Samas buumiaastatega võrreldes jäävad müügiimahud mõnevõrra väiksemaks.

Eesti jae- ja hulgikaubandus on järjest enam koondunud suuremate kauplusekettide kätte. 2012. aastal andsid suurema osa spetsialiseerimata toidukaupade kaupluste jaemüügi käibest viis kaupluseketti: Selver, Maxima, ETK grupp, Rimi (sh Säästumarket) ja Prisma. Neist suurima keti ehk Rimi müügitulu ulatus mullu 360 miljoni euroni ning väikseima ehk Prisma oma 178 miljoni euroni. Seejuures Prisma kasvatas aastaga käivet pea viiendiku võrra. OG Elektra müügitulu oli Prismast juba oluliselt väiksem.

Uute kaubanduspindade lisandumine sai 2012. aastal tugeva tõuke. Aastaga lisandus kaks korda rohkem kaubandushooneid ning nende pindala suurenes 94%. Kokku sai mullu kasutusloa 84 uut kaubandushoonet kogupindalaga 68 000 m². Samas rekonstrueeriti 69 000 m² kaubanduspindu ning laiendamise teel lisandus üle 200 000 m² kaubanduspindu. Seega võib öelda, et kui 2011. aastal pigem rekonstrueeriti, siis mullu investeeriti juba julgemalt ning võeti ette suurem laienemine. Üheks hoogsamaks laienejaks oli Maxima, mis on liikunud järjest rohkem suuremate poodide segmenti ning avas mullu mitmeid XX-formaadiga kauplusi plaanides laienemist jätkata ka tänavu. Rimi avas uue hüpermarketi Viljandis ning renoveeris mõningaid teisi kauplusi, kuid samas sulges ühe Säästumarketi ning muutis kaks Säästumarketit Rimideks. Samuti andis Rimi teada, et Säästumarketi kontseptsiooni enam edasi ei arendata. Küllaltki tugevalt jätkas laienemist ka Selver, avades mullu 3 supermarketit, ühe koduselveri ning lisaks veel 2 gurmeetoodete poodi. Rimi loobumine Säästumarketite arendamisest ning Selveri laienemine gurmeetoodete segmentis näitab, et kaupluseketid ei pea enam põhiliseks kõige odavama hinna pakkumist, vaid näevad suuremat potentsiaali ostujõulisema tarbijaskonna kasvu. 2013. aastal on oodata senise trendi jätkumist ning enamus suuri kauplusekette on juba teatanud, et plaanivad jätkata uute poodide avamist.

2011. aastal alanud kiire palgatõus kaubanduses mõnevõrra aeglustus ning jäi mullu Eesti keskmise taseme lähedale. Aasta varem oli palgakasvu vedanud sektorit vaevanud tööjõupuudus, kuid 2012. aastal olukord veidi paranes ning tööjõu hulk käis kaasas kaubamahtude müügi kasvuga. Kuigi ettevõtlusstatistika näitab väikest hõivatute arvu kasvu ning tööjõu-uuring väikest kahanemist, siis märkimisväärset hõivatute arvu muutust sektoris ei toimunud. Seejuures ettevõtlusstatistika andmetel kasvas hõivatute arv veidi kiiremini kui töötatud tunnid, mis näitab, et töökoormus sektori töötajatel pigem langes. Sarnase trendi jätkumist on ka tulevikus oodata, kuna hetkel teeb keskmine eestlane oluliselt rohkem töötunde kui keskmine eurooplane ning pikemas perspektiivis on oodata nende määrade lähenemist teineteisele. Samas oli tööjõukulude kasv kiire ning seetõttu jäid tootlikkuse näitajad aasta varasemaga küllaltki samale tasemele, kuigi tööviljakuse hõivatute kohta tõusis 6%. Tööviljakuse kasv oli kiirem aasta esimesel poolel, teisel poolaastal hakkas mõju avaldama eelmise aasta küllaltki kõrge baastase, mistõttu ka kasvud aeglustusid.

2012. aastal kaubavarude müügiperiood suurenes eelmise aastaga võrreldes ühe päeva võrra ehk 2,6%. Samas müügiks ostetud kaupade väärtus kvartalite lõpul oli aasta varasemast 13,6% suurem. On näha, et koos suurenenud käibega on kaupmehed ka julgemalt suurendanud kaubavarusid, kuid samal ajal laskmata olulisel määral kerkida kaubavarude müügiperioodil. Kaubanduslik juurdehindlus kerkis antud perioodil marginaalselt, ulatudes keskmiselt 16,95%ni.

Investeeringud jätkasid kaubandussektoris ka mullu tõusujoonel ning põhivarasse paigutati kolmandiku võrra rohkem raha kui aasta varem. Enam kui kaks viiendikku investeeringutest tehti masinatesse ja seadmetesse ning seda oli üle 80% rohkem kui aasta varem. Enim kasvasid investeeringud maa soetamise ning sinna paigutati enam kui kaks korda rohkem raha kui aasta varem.

Jaekaubandus

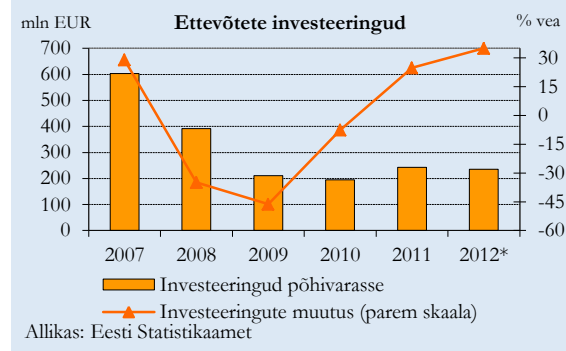
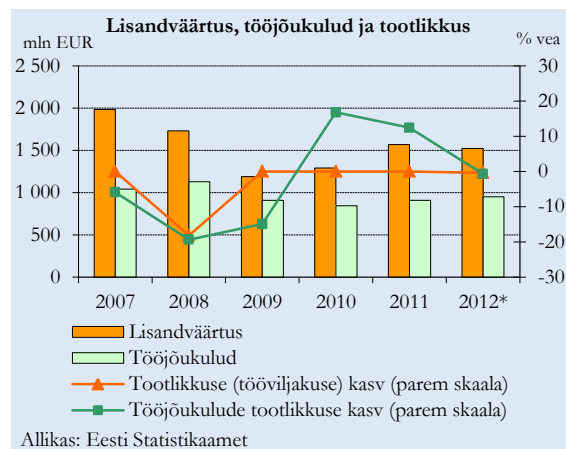
Jaekaubandusettevõtetele oli 2012. aasta esimene pool enam kui kaks korda kiirema kasvuga kui samal perioodil aasta varem, kuid aasta teisel poolel kasv siiski mõnevõrra aeglustus. Kokku kasvasid müügiimahud püsivhindades 7%, seejuures esimesel poolaastal ulatus mahtude kasv 8,5%ni. Hinnatõus taltus ning ettevõtete jooksevhindades arvestatav müügitulu kasvas aasta varasemast veidi aeglasmalt, suurenedes 11% võrra.

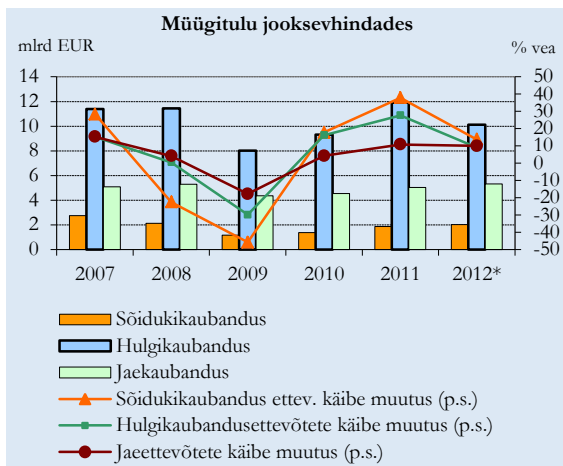
Kokku oli 2012. aastal jaemüügi maht 4,6 miljardit eurot. Sellest 4,3 miljardit oli jaekaubandusettevõtete müük ning ülejäänud oli seotud sõidukikaubandusega. Kasv oli kiirem tööstuskaupade osas, kus tekstiiltoodete, rõivaste, jalatsite ja nahktoodete jaemüük kasvas aastaga ligi 14%. Samas majatarvete, kodumasinade, rauakaupade ja ehitusmaterjali jaemüügi kasv pidurdus, jäädes aasta lõikes alla 3%. Keskmisest oluliselt tugevam oli kasv aasta varem

langust näidanud farmaatsia- ja meditsiinkaupade, kosmeetika ja tualetitarvete jaemüügis, kus mahud kasvasid aastaga ligi 16%. Ainsana vähenes mõne protsendi võrra kasutatud kaupade jaemüük kauplustes ning muu jaemüük väljaspool kauplusi. Antud kaupluste grupp oli eelnevatel aastatel kiirelt tõusnud ning nüüd, kui tarbija on jõukamaks muutunud, ostetakse vähem kasutatud kaupa. Ligi poole kogu jaemüügist moodustab toidukaupade müük spetsialiseeritud kauplustes või müük spetsialiseerimata kauplustes, kus on ülekaalus toidukaupad. Seal jäi müügiimahude kasv keskmisest pea poole aeglasmaks. Toidukaupade müüki pärssis antud kaubagrupid jätkunud keskmisest kiirem hinnatõus.

Tootlikkuse näitajad jätkasid jaekaubanduses paranemist ka 2012. aastal. Tulud kasvasid kiiremini kui kulud ning kogukasum suurenes sektoris enam kui 60%. Samuti jätkus tööviljakuse kasv, mis suurenes aastaga ligi 14%, kuid kogusummas jääb siiski pea poole madalamaks Eesti keskmisest.

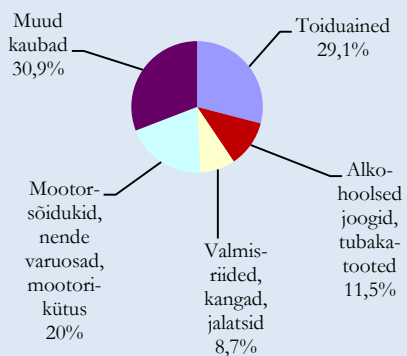
Kuigi 2012. aasta oli jaekaubandusettevõtetele edukas ning küllaltki korralik kasv on jätkunud ka 2013. aasta esimesel poolel, peaks tulevikku suhtuma ettevaatlikumalt. Ümberkaudsetes riikides on majanduskasv peatunud ning kui Eesti eksporditurgetel läheb kehvasti, jõuab see mõningase viivitusega ka meie tarbijani.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Jaemüügi osatähtsus kaubagrupiti

Allikas: Eesti Statistikaamet

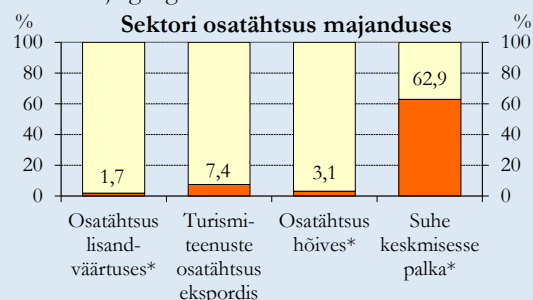
Turism

Turismimajanduse osatähtsus Eesti SKPs ja tööhõives on kaudseid mõjusid arvestades 6-7%, turism annab eksporditulude laekumisele olulise panuse. Eesti turismimajandus toetub suures osas väliskülastajatele, kelle arvele langeb umbes 70% kõigist majutuskohtade ööbimistest. Suure osa väliskülastajatest (ligi viiendiku) moodustavad soomlastest ühapäevakülastajad, samas on teiste riikide külastuste arv suurenenud kiiremas tempos ning sõltuvus Soome turust vähenenud.

Peamiseks turismimagnetiks on Tallinn, kuhu on koondunud suur osa turismimajanduse ettevõtetest. Aasta-aastalt on tõusnud huvi ka teiste piirkondade vastu, millele on kaasa aidanud taastusravikeskuste, majutus- ja teiste teenindusettevõtete lisandumine.

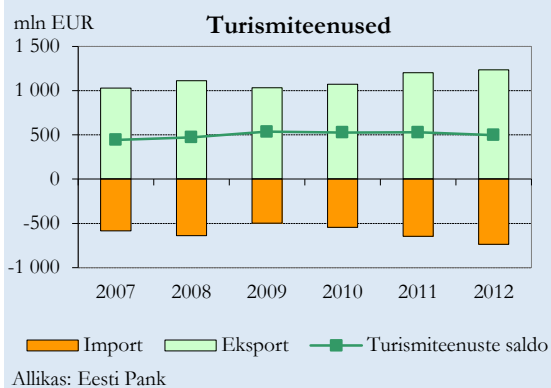
Eestis tegutseb ligi 600 majutusettevõtet (lisaks veel arvukalt füüsilisest isikust ettevõtjaid ja ettevõtteid, kelle põhi-tegevusalaks on märgitud mõni muu tegevus), toitlustusettevõtteid on pooleteise tuhande ringis ning reisibüroosid ja -korraldajaid üle 300. Suuremad majutusettevõtted on Hotell Olümpia AS, AS Sokotel (Hotell Viru), OÜ TLG Hotell (Tallink, Pirta TOP SPA Hotell). Toitlustusettevõtetest on suuremad Premier Restaurants Eesti AS (McDonald's), AS Hesburger ja Baltic Restaurants Estonia AS. Suuremate reisibüroode ja -korraldajate hulka kuuluvad AS ESTRAVEL, Novatours OÜ, OÜ TEZ Tour, OÜ GoAdventure ja OÜ Aurinko. Ligikaudu 60% turismisektori töötajatest töötab Tallinna ettevõtetes, teistest piirkondadest võib esile tuua Tartut ja Pärnut, kuid turismitööstus on esindatud üle Eesti.

Tulevikus on oodata reisimise kasvu, mis toetab ka Eesti ettevõtteid. Eeldatavalt suureneb nõudlus nii sise- kui väliturismis, kuid pikaajalisem kasv saab olema varasemast aeglasem. Eelkõige tänu ööbivate välituristide saabumiste kasvule on oodata eksporditulude suurenemist. Pakkumise kasv tähendab turismisektoris kasvavat vajadust täiendava tööjõu järele. Sissetulekute kasvades suureneb pikemas perspektiivis nii siseturism kui ka välisreiside arv. Turismipoliitikaga püütakse suurendada Eestis reisimise kestuse pikenumist ning nõudlust hajutada sesoonselt ja geograafiliselt.

* näitajad iseloomustavad majutus- ja toitlustusettevõtteid, mitte kogu turismisektorit

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Pank

2012. aastal püsis turismisektor jätkuvalt kasvutrendil. Majutuskohtades ööbinute ja välituristide arv ning eksporditulud jõudsid uute rekorditeni. Sektori ettevõtete majandustulemused olid head, samuti suurenes töökohtade arv. Maailmas, sh Euroopas prognoositakse 2013. aastaks nõudluse kasvu turismiteenuste järele ning eeldatavalt liigub samas suunas ka Eesti turismisektor. Lennuühenduste osas on oodata olukorra halvenemist.

Vaatamata kesisele majandusolukorrale kasvas 2012. aastal Euroopas reisimine, aasta teisel poolel kasv siiski aeglustus. Eestis suurenes turisminõudlus, seda nii sise- kui väliturismis. Tihenes lennuliiklus, kuid tulenevalt Estonian Airi kärbetest oli see osaliselt ajutise iseloomuga.

Majutuses ja toitlustuses loodud lisandväärtus kasvas püsivhindades aastaga 7%. Seega kasvas sektor kolmandat aastat järjest majandusest kaks korda kiiremini. Lisandväärtuse suurenemine iseloomustas mõlemat allharu, samuti reisibüroosid ja reisikorraldajaid. Tegelikelt hindades oli kasv veel kiirem, sest kasvanud nõudlus võimaldas tösta ka hindasid. Majutusteenuste hinnad tõusid aastaga keskmiselt 9%, toitlustuses oli hinnatõus tagasihoidlikum.

Turismiteenuste impordi kasv ületas 2012. aastal ekspordi suurenemist, mistõttu turismiteenuste bilansi ülejääk oli veidi väiksem (-6%) kui aasta varem. Tänu turismiteenustele laekus Eestisse 500 mln eurot rohkem raha, kui impordina välja läks. Reisisiteenuste (majutus, kulutused Eestis jmt) ülejääk suurenes, kuid

transporditeenustes toimus õhustranspordi tõttu tagasimineku – võrreldes eelmise aastaga teeniti vähem ekspordituluseid, samas kulutused välismaiste ettevõtete teenustele kasvasid.

Majutatute ja ööbimiste arv majutusettevõtetes jõudis 2012. aastal järjekordse rekordini. Majutatute arv ulatus 2,8 miljonini, mis oli 4,2% enam kui aasta varem. Ööbimiste arv kasvas tagasihoidlikumalt (2,7%), mistõttu ka ööbimise arv majutatu kohta langes veidi (1,95 ööni). Üle mitme aasta kasvas enam siseturistide nõudlus, kuid ka välituristid andsid majutuskohtadele rohkem tööd.

Positiivne oli suurem nõudluse kasv väljaspool suvist tipp-perioodi. See aitas nõudlust hooajaliselt ühtlasemalt jaotada ning andis majutuskohtadele stabiilsema sissetuleku.

Nõudlus suurenes peaaegu üle kogu Eesti. Kui tavaliselt on Tallinn võitnud kõige enam turu kasvust, siis 2012. aastal vähenes Tallinnas ööbimiste arv ligikaudu 1% võrra. Majutatute arv küll kasvas samas suurusjärgus, kuid majutuskohtades peatuti lühemat aega.

Voodikohtade arv suurenes majutuskohtades aastaga ligi 3%. Suurem kasv iseloomustas Lõuna- ja Kesk-Eesti piirkonda, kus kasvumäär ületas 8%. Üldiselt said maakonnad, kus majutusvõimalused rohkem paranesid, juurde ka rohkem kliente. Eestis tervikuna tõusis keskmine voodikohtade täitumuse määr 37%-ni.

Majusteenuste hinnad kerkisid üsna tugevasti. Ööpäeva keskmine maksumus ulatus 31 euroni, mis oli ligi 9% kõrgem kui aasta varem. Aasta lõikes hinnatõus siiski pidurdus.

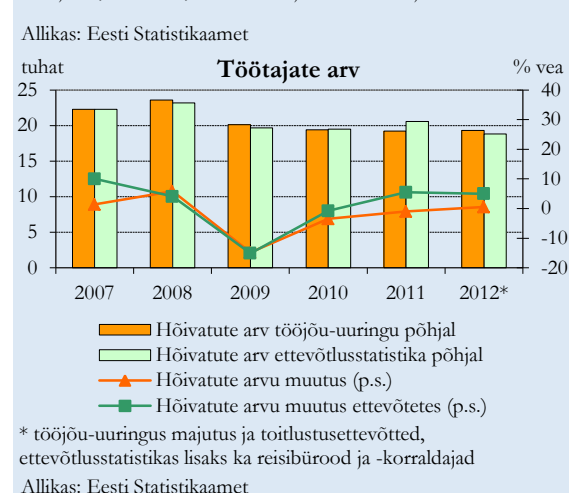
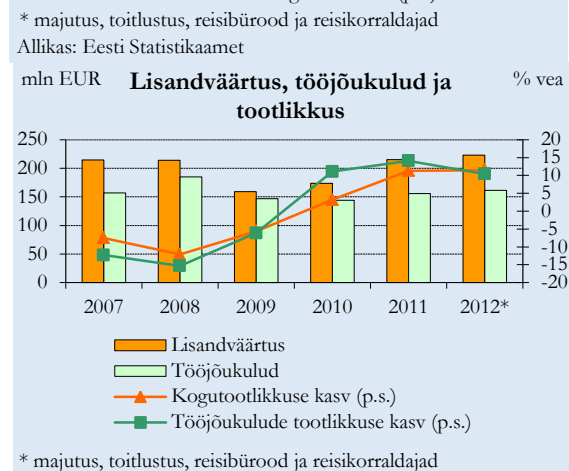
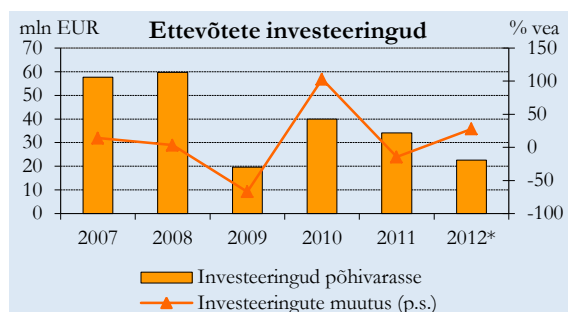
Tööjõu-uuringu põhjal püsis hõivatute arv majutuses ja toitlustuses enam-vähem muutumatuna. Samas ettevõtlusstatistika põhjal kasvas aastaga hõivatute arv toitlustussektoris üle 5%, majutuses paari protsendi võrra ning reisibüroodes ja reisikorraldajatel pärast tagasihoidlikumaid arenguid varasematel aastatel enam kui kümnendiku võrra (sisaldab ka reserveerimise jms andmeid).

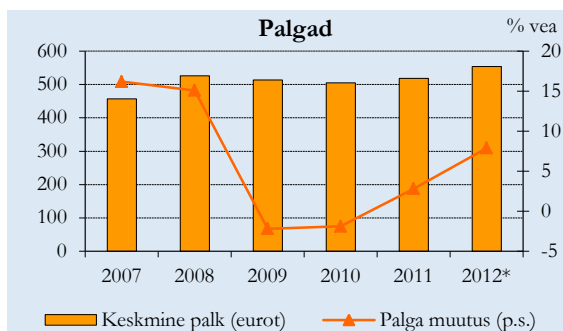
Keskmine palk majutus- ja toitlustussektoris kasvas Eesti keskmisest veidi enam (ligi 8%). Aasta lõpus palgakasv mõnevõrra aeglustus. Tulenevalt hõivatute arvu suurenemisest kasvasid tööjõukulud rohkem toitlustuses ning reisifirmades. Olulisemat rolli mängivad tööjõukulud majutuses ja toitlustuses, kus nad moodustavad veerandi kogukuludest. Kõigis alamsektorites kasvasid tulud kuludest veidi kiiremini, kasumikasv ulatus mitmekümne protsendini. Kasumlikkuse määr jõudis tagasi kriisieelse tasemeni. Lisandväärtuse suhteliselt kiire kasv aitas parandada tootlikkuse näitajaid.

Esiolulised andmed viitavad tugevale investeringute kasvule majutusettevõtetes. Andmete hilisema korrigeerimise tõttu võib eeldada, et tegelik muutus ei pruukinud nii suur olla. Toitlustuses ning

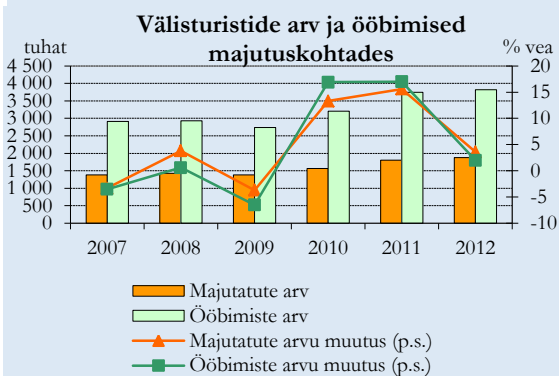
reisifirmades püsisid investeringud aastatagusel tasemel. Majutusettevõtetes suunati üle 60% kapitalimahutustest ehitamise ning rekonstrueerimisele. Reisibüroodel läks pool investeringutest ehitiste soetamisele, toitlustusettevõteted investeerisid kõige enam masinatesse ja seadmetesse ning inventari.

Ettevõtjate hinnangud 2012. aastale olid Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitluse kohaselt paremad kui eelneval aastal turismiettevõtetes. Majutuses ja toitlustuses olukord aastaga oluliselt ei muutunud või olid hinnangud veidi tagasihoidlikumad, kuid siiski positiivsed. Ka 2013. aasta alguses valitsenud meeleolud ei viita olulistele muutustele. Esimeste kuude andmed näitavad kasvu jätkumist majutussektoris. Maailma Turismiorganisatsioon prognoosib Euroopas 2–3-protsendilist nõudluse suurenemist.

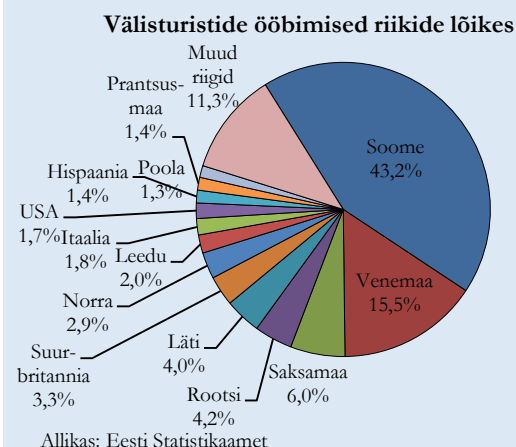

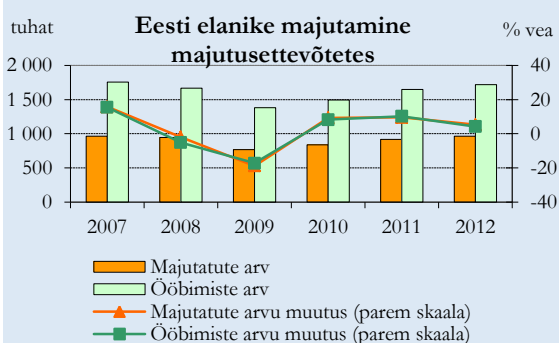
* majutus- ja toitlustusettevõtted
Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Sissetulev turism

Pärast kiiret turismiteenuste ekspordi kasvu 2011. aastal jäi 2012. aastal kasv alla 3%. Küllastajate kulutused Eestis suurenesid 6%, samas

transporditeenuste tulud vähenesid samas suurusjärgus, seda eelkõige õhustranspordi eksporditulude kukkumise tõttu.

Hinnanguliselt tegid välismaalased Eestisse 5,3 mln reisi, mis oli veidi enam kui aasta varem. Samas mitmepäevakülastuste arv ja reise kestus suurenes umbes 3%. Vähenes aga ühepäevakülastuste arv, seda eelkõige Soomest. Enim lisandus külastajaid Venemaalt, samuti USAst (ühepäevakülastajaid).

Ühepäevakülastajate puhul mõjutab tulemusi tugevasti kruisiturism. Aastaga külastas Tallinna 440 tuhat kruisireisijat ehk umbes sama palju kui aasta varem. Kruisireisijad hindavad Tallinna üsna kõrgelt, ka reisijate kulutused on veidi suuremad kui Euroopas keskmisel (56,7 eurot reisija kohta).

Turismi toetas lennuühenduste paranemine. Tallinna lennujaama läbis 2,2 mln reisijat ehk 15% rohkem kui aasta tagasi, kuid tulenevalt Estonian Airi kärbetest lõpetati viimased kuud juba miinuses ning selle mõju kandub edasi ka 2013. aastasse.

Kui ööbimisega välisreise tehti Eestisse ligikaudu 2,7 mln, siis Eesti majutuskohtades ööbinud välituriste oli ligi 1,9 mln ehk suur osa turistidest peatub sugulaste-tuttavate juures või omab Eestis eluaset. Majutuskohtades ööbinute arv võib kajastada turiste ka mitmekordselt, sest Eestis ringi reisivad turistid võivad kasutada mitme majutuskoha teenuseid. Aastaga kasvas majutatud välituristide arv 3,6%, ööbimiste juurdekasv piirdus paari protsendiga.

Majutuskohtades oli kõige rohkem tunda Venemaa turistide nõudluse suurenemist. Aastaga kasvas Venemaa turistide ööbimiste arv veerandi võrra. Positiivse poole pealt võib välja tuua veel Läti ning USA. Nõudluse vähenemine iseloomustas aga Suurbritannia ja Skandinaavia turgu.

Venemaa turistid andsid majutuskohtadele tööd juurde peaaegu igal pool Eestis, kuid arvuliselt võitsid enim kliente juurde Tallinna ja Ida-Virumaa ettevõtted. Soome turistide arvu vähenemine mõjutas rohkem aga Tallinna ja Saaremaa majutuskohtasid. Need olid ka piirkonnad, kus välituristide nõudluse langus oli arvuliselt kõige suurem, suhteline nõudluse langus piirdus Tallinnas 1%ga. Mujal Eestis väliskülastajate nõudlus valdavalt kasvas, kõige rohkem suurenes külastatavus Tartu maakonnas.

Enam kui 70% majutuskohtade teenuseid kasutanud välituristidest olid puhkusereisil, viiendik tööreisil. Mõlemal juhul suurenes majutatute ja ööbimiste arv keskmisest rohkem. Vähenes aga muul, näiteks ravi eesmärgil majutuskohtades ööbinud välismaalaste, ent taastusravikeskustes välituristide nõudlus oluliselt ei muutunud.

Tallinna Sadama andmetel on 2013. aastal oodata Tallinnas rekordilist kruisireisijate arvu (485 tuhat), kruisireisi Tallinnas alustavate või lõpetavate nn põõringureisijate arv suureneb 16 tuhandeni. Lennuühendusi on aga vähem kui 2012. aastal. Kuigi

Eesti turule tuleb ka uusi lennufirmasid, siis see ei tasakaalusta Estonian Airiga seotud lendude kärpimist ning kokkuvõttes on oodata lennureisijate arvu vähenemist. Majutusettevõtetele oli aasta algus jätkuvalt positiivne, kuid ootused lähituleviku osas olid mõnevõrra konservatiivsemad kui aasta tagasi.

Siseturism

Eesti elanikud on majutuskohtade suurimaks sihtgrupiks, moodustades umbes kolmandiku kõigist klientidest. Kui majutatute arvult on Eesti elanikud olnud esimesel kohal viimased seitse aastat, siis ööbimiste arvult mööduti 2012. aastal ka Soomest.

Majutuskohtades ööbinud Eesti elanike arv kasvas 2012. aastal väliskülalistajatest mõnevõrra kiiremini, üle 5%. Majutatute arv ületas kriisieelse rekordi, samas ööbimiste arv jäi rekordtasemele veel veidi alla. Ööbimiste arv suurenes aastaga üle 4%.

Eesti elanike puhul moodustavad puhkuseraisil olijad üle poole majutatutest, võrreldes välismaalastega on olulisemal kohal töö ja muul eesmärgil majutusteenuste kasutajad. 2012. aastal suurenes rohkem puhkusreisijate arv (ligi 9%). Taastusravikeskustes suurenes Eesti elanike arv ligi kümnendiku võrra, kuid keskmine ööbimise kestus oli lühem ning ööbimiste arv suurenes vaid paari protsendi võrra.

Eesti elanike reisimisest võitsid kõige rohkem Pärnu, Tartumaa ja Läänemaa majutuskohad. Sarnaselt välituristidele vähenes mõnevõrra huvi Tallinna vastu. Aasta varem toimus Tallinnas seoses kultuuripealinna tiitliga palju üritusi, mis selgitab osaliselt 2012. aastal toimunud küllastuste arvu langust.

2013. aasta algus oli Eestis nii tööturul kui elanike hinnangute põhjal parem kui eelneval aastal, ka majutuskohtades kasvas siseturistide nõudlus jätkuvalt. Kui majanduslangus peaks Euroopa Liidus kestma veel pikemalt, siis kardetavasti hakkab see ka Eestile mõju avaldama, mis jätkaks jälje reisimisele.

Väljaminev turism

Eesti elanikud tegid 2012. aastal hinnanguliselt 3,8 mln välisreisi, mis oli 1% enam kui aasta varem. 70% reisidest olid mitmepäevased, keskmise kestusega 4,3 päeva, mis oli veidi enam kui eelneval aastal.

Arvuliselt kõige enam kasvas reise arv Soome, pool sellest tuli tänu ühepäevareisidele. Soome reised moodustavad üle veerandi kõigist välisreisidest. Ka reisimine lähiriikidesse, nagu Läti, Leetu, Rootsi ja Norra suurenes märkimisväärselt. Veidi kaugematest piirkondadest võib välja tuua veel kasvanud reisimise Hispaaniasse, Itaaliasse ja Prantsusmaale. Populaarsematest puhkusekohtadest vähenes reisimine Türki, samas olid reised pikemad ning kokkuvõttes kasvas külastuspäevade arv.

Oluline langus toimus Venemaa suunal, kus küllastuste arv langes umbes veerandi võrra. Ligi pool sellest oli tingitud ühepäevaküllastuste arvu vähenemisest. Osaliselt mõjutas seda aasta keskel karmistunud kütuse kontroll piiril, mis vähendas kütuse vedu Venemaalt. Kuigi ka ööbimisega reise tehti vähem, pikenes oluliselt reisi kestus ning päevades möödetuna veetsid Eesti elanikud Venemaal rohkem aega kui 2011. aastal.

Turismiteenuste impordi kasv oli ka 2012. aastal suhteliselt kiire (9%). Reisisiteenuste import suurenes tagasihoidlikumalt (5%), samas reisijate veo import suurenes kolmandiku võrra. Transpordikulude kasvu taga oli peamiselt lennundus ning maanteetransport.

Reisimist välismaale mõjutavad suures osas samad tegurid, mis siseturul – üldine majandusolukord, hinnangud tulevikule. Aasta algus näitas reise arvu langust Venemaale. Aasta keskel on oodata kütuse kontrollist tingitud mõjude kadumist reisijate arvule. Kokkuvõttes on reise kestus siiski suurenenud ning seda peaaegu kõikide olulisemate riikide lõikes.

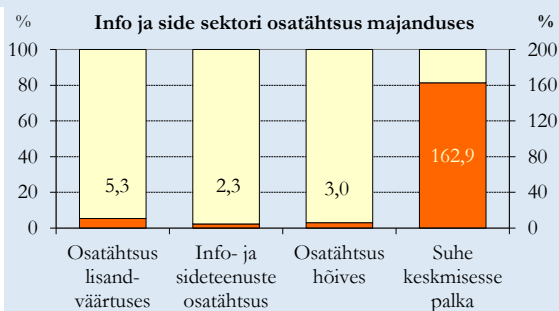
Info ja side

Info ja side tegevusalasse kuulub kirjastamine, k.a tarkvara kirjastamine, kinofilmide ja helisalvestiste tootmine, radio- ja teleringhääling, st radio- ja teleprogrammide tootmine ja edastamine, telekommunikatsioon, infotehnoloogia ja infoalane tegevus. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) sektor hõlmab lisaks enamikele eelnevalt mainitud teenindusvaldkondadele info- ja sidetehnika hulгимүүiki ning arvutite ja sideseadmete parandust, samuti töötlevasse tööstusse kuuluvaid elektronkomponente ja trükkplaate, arvuteid ja arvuti välisseadmeid, sideseadmeid, tarbeelektronikat ning magnet- ja optilisi andmekandjaid tootvaid ettevõtteid. Tulenevalt andmete kättesaadavusest on alljärgnevalt kirjeldatud sektori arengut peamiselt info ja side ettevõtete baasil. IKT sektori töötleva tööstuse osa katab elektroonikatööstuse ülevaade.

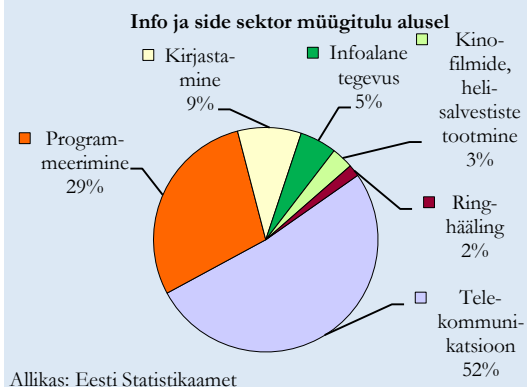
Sektori ettevõtetes töötab ligi 19 tuhat inimest, moodustades 3% kogu tööhõivest. Nendest 75% on hõivatud teeninduses, ülejäänud tootmises. Sektori panus majandusse on oluline, kuna ta toetab infotehnoloogiliste toodete ja teenuste kasutuse kaudu ka teiste majandusharude arengut. Info- ja sideteenuste panus lisandväärtuse loomisel on võrreldav OECD riikide keskmisega. Sektori ettevõtted suudavad maksta Eesti keskmisest oluliselt kõrgemat palka, samuti on tööjõu tootlikkuse näitajad keskmisest suuremad.

2012. aastal tegutses info ja side valdkonnas üle 3000 ettevõtte. Põhiliselt on tegemist alla kümne hõivatuga infotehnoloogia (programmeerimine, konsultatsioonid jms tegevused) valdkonna mikroettevõtetega. Üle poole info ja side ettevõtetest tegelesid programmeerimisega, võrdselt seitsmendik kino-, videofilmide ja helisalvestiste tootmise ning infoalase tegevusega. Kirjastamisega tegeles kümnendik ja telekommunikatsiooniga 6% ettevõtetest.

Suuremad mobiilsideteenuse pakkujad on AS EMT, Tele2 Eesti AS ja Elisa Eesti AS. Lisaks on juhtivateks ettevõteteks telekommunikatsiooni alal traatsideteenuseid osutavad Elion Ettevõtted AS, AS Starman ja AS STV, sideteenuseid vahendav OÜ Top Connect ning satelliitteenuseid osutav Viasat AS. Tarkvaratööstuses on olulisemateks ettevõteteks Skype Technologies OÜ ning OÜ Playtech Estonia, mis pakub maailma juhtivatele mänguoperaatoritele tarkvaratooteid ja nendega seotud terivklahendusi. Suuremateks ettevõteteks ajalehtede kirjastamises on AS Postimees, AS Eesti Ajalehed ja AS Äripäev. Raadioringhäälingu ning infoalase tegevuse valdkonna (andmetöötlus, veebihosting) ettevõtete seas on suuremad vastavalt AS Trio LSL ning AS Ekspress Hotline ja AS Andmevara, mille käivete suurusjärgud on siiski väiksemad sektori suurematest ettevõtetest.

* näitaja põhineb maksebilansil
Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Kiire taastumine ülemaailmsest majanduskriisist kandus edasi info ja side sektorisse viimasel kahel aastal. Sektori müügitulu kasvas nii eelmisel ja kui ka üle-eelmisel aastal, ületades kriisieelse taseme.

Telekommunikatsiooni ettevõtted teenisid 2012. aastal üle poole kogu sektori müügitulust, mis on olnud iseloomulik sellele sektorile ka eelmistel aastatel. Ligi kolmandiku sektori müügitulust moodustas programmeerimine ning kümnendiku kirjastamine. Teistel tegevusaladel oli väiksem osakaal.

Info ja side sektori ettevõtete kogumüügitulu ulatus 2012. aastal 1,46 mld euron, mis on mõnevõrra kõrgem 2011. aasta 1,42 mld suurusest müügitulust. Kui majandussurutise ajal toimus sektoris müügitulu langus ning nii 2010. kui ka 2009. aasta müügitulu ei suutnud ületada 2008. aastal saavutatud 1,38 mld euro piiri, siis viimastel aastatel on müügitulu jõudsalt taastunud ning ületanud majandussurutise eelsed näitajad.

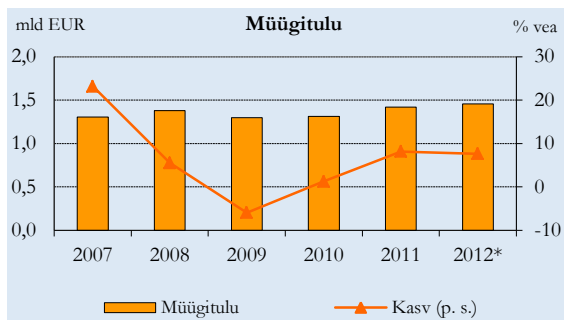
Kui müügitulu tagasihoidlikku kasvu 2012. aastal võib pidada rahuldavaks, siis tootlikkuse näitajad on liikunud allapoole. 2012. aastal vähenes ettevõtete kogutootlikkus lisandväärtuse põhjal 7,3% ja tööjõukulude tootlikkus 11,8%. Tööjõukulude tootlikkus hakkas kahanema juba 2011. aastal, muutes vastupidiseks majandussurutise ajal toimunud kasvutrendi. Kogutootlikkuse langus oli 2012. aastal esmakordne peale kriisi.

Tööjõukulude kasv on tulnud just uute töötajate värbamise tulemusel, mitte olemasolevate töötajate läbirääkimispositsiooni paranemisest ja sellega kaasnevast palgasurvest. 2012. aastal ulatus info ja side sektoris töötajate arv 18 600 inimeseni, samas 2010. aastal oli sektoris 12 400 töötajat. Majandussurutise eelne tipp oli 15 300 töötajat 2008. aastal. 2012. aastal kasvas info ja side ettevõtete töötajate arv 11,4% ja 2011. aastal 34,7%. Samas sektori keskmise nominaalpalga kasv on jäänud mõõdukaks viimastel aastatel. 2012. aastal oli sektori keskmiseks brutopalgaks 1432 eurot ja 2011. 1396 eurot ehk keskmine reaalpalk kahanes. 2008-2010. aastal jäi keskmine palk natuke alla 1300 euro piiri.

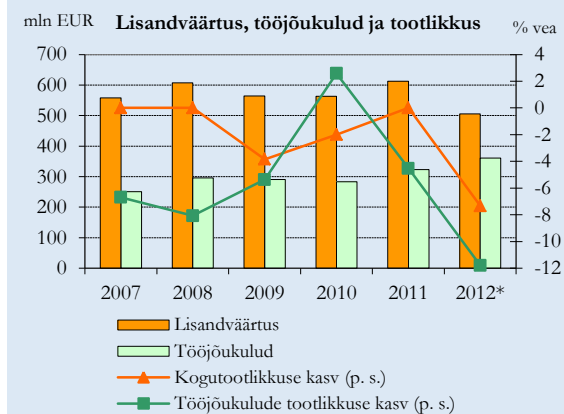
Need näitajad viitavad sellele, et info ja side ettevõtted on loonud küll viimastel aastatel tuhandeid uusi töökohti, kuid samas ei ole nad suutnud neid töötajaid rakendada nii efektiivselt kui varem. Teatud ulatuses on see nii kiire töötajate arvu kasvu tulemusel paratamatu, kuna töötajate vilumuse arendamine ning uute tööprotsesside sisetöötamine võtab aega.

Majandussurutise järgsetel aastatel on suurenenud info ja side ettevõtete investeerimisjulgus. 2012. aastal kasvasid investeeringud ligi 24%. Suurimad investeeringud põhivarasse tehakse jätkuvalt telekommunikatsiooniga tegelevates ettevõtetes, ulatudes 79%-ni kõikidest info ja side ettevõtete investeeringutest 2012. aastal. Võrdluseks, et 2010. aastal moodustasid telekommunikatsiooni ettevõtete investeeringud 83% kogu info ja side sektori investeeringutest põhivarasse. Sarnaselt tegevusmahule oli investeeringute suuruselt teine sektori tegevusala programmeerimine (16%). Võrdluseks, et 2010. aasta oli programmeerimise osakaal ligi 9% info ja side sektori investeeringutest põhivarasse.

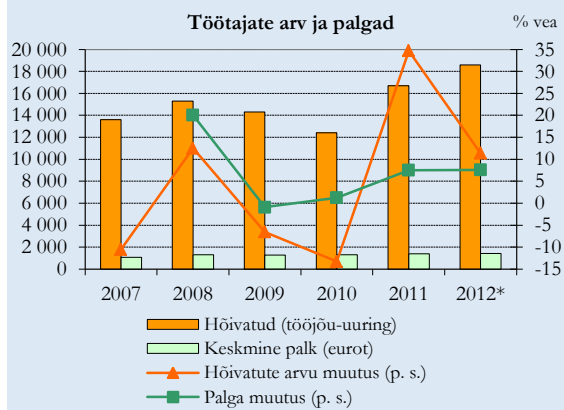
Kui müügitulu, tööjõukulud, lisandväärtus ja investeeringud kajastavad info ja side sektori pakkumise poolt, siis lisaks sellele on vajalik vaadata ka nõudluse poolt, mida iseloomustavad näiteks internetiühenduste, interneti, mobiilside ja arvuti kasutamise indikaatorid. Ühendused ja kasutamine mõjutab nii infrastruktuuri kui ka sisu pakkujaid, kuna selles osas on erinevad info ja side ettevõtted üksteisest sõltuvuses. Kasutajad loovad ise küll olulise sisu ekspluateerides IKT infrastruktuuri näiteks saates emaile või kasutades sotsiaalvõrgustikke. Kuid ilmselgelt aitab lisaks kasutajate enda poolt loodud kasutamist suurendada info- ja side ettevõtete poolt loodud sisu ja teenused.

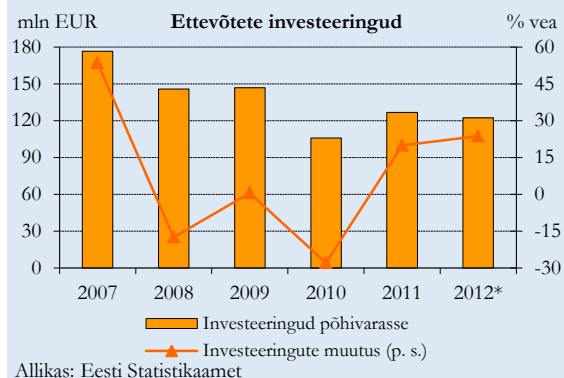
Allikas: Eesti Statistikaamet

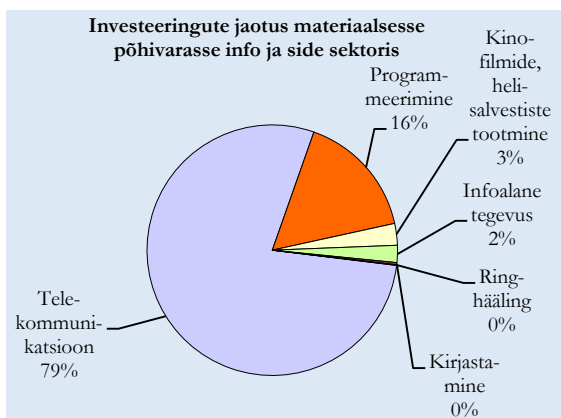
Allikas: Eesti Statistikaamet

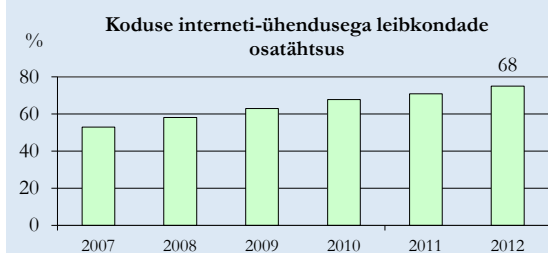
Allikas: Eesti Statistikaamet

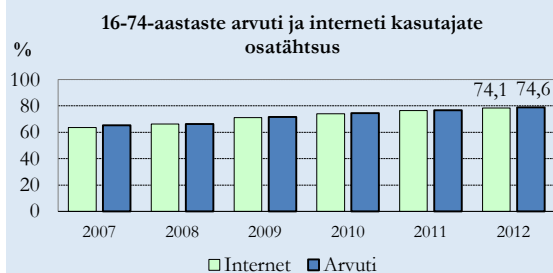
Allikas: Eesti Statistikaamet

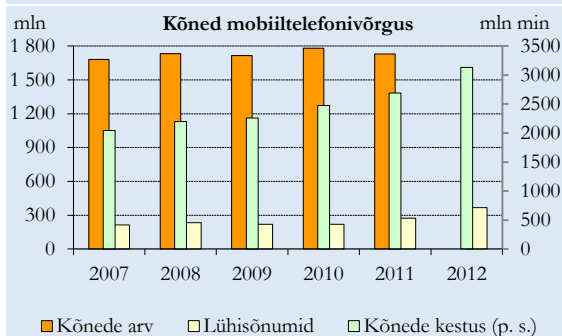
Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Infotehnoloogiliste seadmete kasutus on pidevalt kasvanud. Koduse internetiühendusega leibkondade arv ulatus 2012. aastal 75%-ni, olles 2011. aasta 71% ja 2007. aasta vaid 53%. 16–74-aastaseid arvuti ja interneti kasutajaid oli rohkem kui varem – nende osatähtsus tõusis 2012. aastal 78–79%-ni, võrreldes aastataguse 77%-ga. Viis aastat varem oli arvuti ja interneti kasutajate osatähtsus 64–65%. Mobiilsidet iseloomustab kõnede kestvuse ja lühisõnumite arvu suurenemine (Statistikaamet ei avaldanud 2012. aastal enam andmeid kõnede arvu kohta). 2012. aastal oli kõnede kestvus 3131 miljonit minutit ja saadeti 368 miljonit lühisõnumit. 2011 olid need näitajad

vastavalt 2689 miljonit minutit ja 273 miljonit lühisõnumit. Kõnede kestvus kasvas pidevalt ka majandussurutise ajal, lühisõnumite saatmise osas toimus siis väike langus.

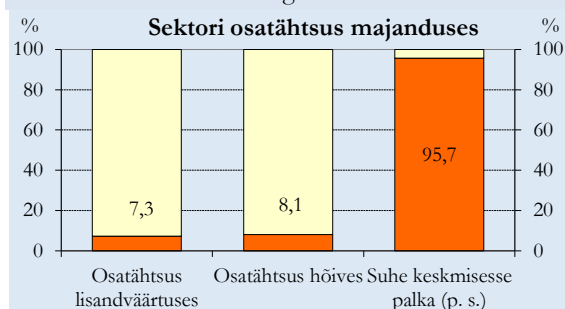
Kokkuvõtvalt võib öelda, et nõudluse poolt on iseloomustanud kasv ka majandussurutise ajal. Pakkumise poolel mõjutas majandussurutis info ja side ettevõtete müügikäivet ja tööhõivet. Viimastel aastatel need on taastunud ning ületanud majandussurutise eelseid näitajaid. Samas kiire töötajate värbamise tulemusel on langenud info ja side ettevõtete efektiivsus. Sektori ettevõtete tuleviku seisukohalt on oluline tootlikkuse parandamine, mis saab toimuda tööprotsesside tõhustamise ning toodete ja teenuste kvaliteedi arendamise kaudu.

Transport

Eesti transpordisüsteemi kuulub raudtee-, maantee-, mere-, sisevee- ja õhustransport, linna elektritransport ning torustransport. Transpordisektoris töötab kokku üle 40 000 inimese ehk ca 8% kõigist hõivatutest. Transport annab olulise panuse eksporditulu laekumisele ja tasakaalustab Eesti väliskaubandusbilanssi.

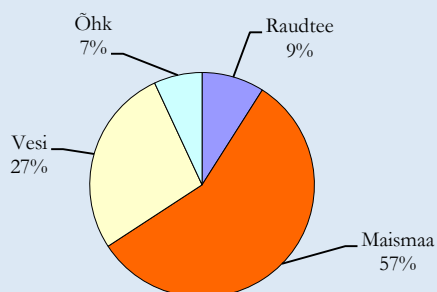
Maismaa reisijaveos on suurima veomahuga Tallinna Linnatranspordi AS, kes teenindab bussiliine Tallinnas ning peale bussiliinide teenindamise haldab ettevõtte ka Tallinna elektritranspordi teenuseid. Lisaks neile pakub Eestis elektritransporditeenuseid ka Elektriraudtee AS. Raudteeveonduse valdkonnas toimus 2012. aastal kontserni Eesti Raudtee jagunemine eraldi infrastruktuuri ettevõtteks ja temast eraldunud EVR Cargost sai Eesti suurim raudtee kaubaveo ettevõtte. Kaubavedude alal on juhtivateks logistikafirmadeks AS Schenker, DSV Transport AS ja Transpoint International (EST) AS. Kogu transpordisektori suurim ettevõtte on reisijate ja kauba merevedudega tegelev AS Tallink Grupp, mis kasvas pärast Silja Line'i aktsiate omandamist Läänemere suurimaks laevakompaniiks. Olulisim sadamateenuste pakkuja on AS Tallinna Sadam, mis tegutseb Muuga sadama, Vanasadama, Paldiski Lõunasadama, Paljassaare sadama ja Saaremaa sadama omaniku ning haldajana. Õhustranspordi valdkonna suurim ettevõtte on rahvusvahelise reisijate- ja kaubaveoga tegelev AS Estonian Air.

Transpordisektori hõive on viimastel aastatel sarnaselt ülejäänud majandusega olnud kerges tõus, mis jätkus ka 2012. aastal. Edasised arengud hõive osas sõltuvad suuresti üldisest majanduse käekäigust.

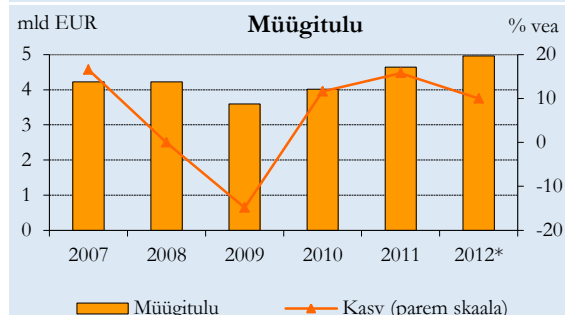

Allikas: Eesti Statistikaamet

Eesti transport müügitulu alusel 2012. aastal

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

2012. aastal toimus Eesti transpordiettevõtete veomahtude ja tulude jätkuv taastumine kriisi põhjustatud madalseisust. Kasvu võis täheldada enamiku veoseliikide puhul, välja arvatud raudteetransport, mille osas toimus nii sõitja- kui kaubavedude langus.

Eesti sadamate kogukaubamaht vähenes 2012. aastal varasema aastaga võrreldes pärast kolm aastat kestnud kaupade lastimise ja lossimise mahu kasvu. Samas Eesti meretranspordi ettevõtete kaubavedu aastaga oli kerge kasvuga. Reisilaevadega külastas Eesti sadamaid aga rohkem inimesi kui aasta varem.

Eesti sadamates lastiti ja lossiti 2012. aastal kokku 43,3 miljonit tonni kaupa, mis oli 10% vähem eelmisest aastast. Lastitud ja lossitud transiitkaupa oli 29,7 miljonit tonni, kahanedes aastaga 14 % võrra. Kaubamahu vähenemise põhjus oli ennekõike Venemaa sadamate arendamine ning vedellasti mahu vähenemine. Kõige olulisema kaubagrupi moodustasid jätkuvalt rafineeritud naftatooted, kuid selle kaubagrupi kasv jäi alla keskmise, mistõttu naftatoodete osatähtsus langes 58%-ni.

Sadamaid läbinud kaubalaevade arv vähenes 2011. aastaga võrreldes 2%. Vähem oli nii vedellastiku kui ka puistlastlaevu. Konteinerilaevu oli sadamates aga enam kui aasta varem. Kokku saabus 2012. aastal Eesti sadamatesse 4975 kaubalaeva.

Elavaim kaubavedu toimus Eesti põhisadamatel USA, Soome, Hollandi, Rootsi, Venemaa ja Singapuri sadamatega. Enim kaupa saabus Eesti põhisadamatesse Soome, Venemaa ja Läti sadamatest. Enim kaupa lähetati Eesti põhisadamatest USA, Hollandi ja Soome sadamatesse.

Rahvusvahelistel vedudel läbis Eesti sadamaid 2012. aastal 9,2 miljonit sõitjat ning riigisisestel regulaarvedudel 2 miljonit sõitjat. Sõitjate arv rahvusvahelistel vedudel on viimasel viiel aastal pidevalt kasvanud. Sadamatesse saabus välismaalt 4,8 miljonit ja välismaale lähetati 4,4 miljonit sõitjat.

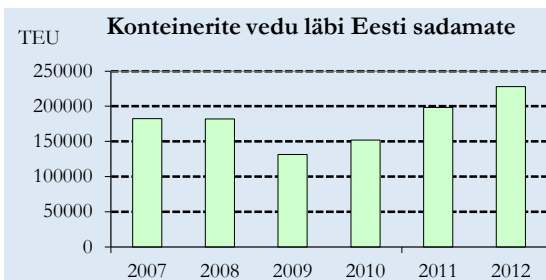
Rahvusvahelistel vedudel oli sõitjaid 4% enam kui 2011. aastal. Seda mõjutas Soomest saabunud ja Soome lähetatud sõitjate arvu kasv. Eestisse saabunud kruisituristide arv oli 425 tuhat, mis oli paari protsendi võrra vähem eelmisest aastast. Hoogsalt on arenenud aga uus pööringuturism, mille puhul kruisituristid saavad Eestisse lennukiga ja siis sõidavad edasi ristluslaevadel.

2012. aastal veeti AS Eesti Raudtee infrastruktuuril 26,2 miljonit tonni kaupu, millest 19,9 miljonit tuli transiitvedude, 1,3 miljonit ekspordi ja 1,4 miljonit tonni impordi arvelt. Suurim oli nafta ja naftasaaduste osatähtsus, mis moodustas 59% kogu vedude mahust, järgnesid põlevkivi 13,5%-ga ja väetised 12%-i ulatuses. Kohalikud vedod moodustasid 4 miljonit tonni. 2012. aasta kaubaveomaht oli 14,4% väiksem 2011. aasta mahust. 2012. aastal mõjutas ettevõtte tegevust enim kontserni jagunemine, mille tulemusel AS Eesti Raudtee muutus puhtalt infrastruktuuri ettevõtteks, kes vastutab raudteetaristu rajamise, majandamise ja hooldamise eest, sealhulgas liikluskorralduse eest. AS-ist EVR Cargo sai aga iseseisev Eesti suurim raudtee kaubaveoga tegelev ettevõtte. Nagu AS Eesti Raudtee taristul üldiselt, oli ka AS EVR Cargo kaubaveomaht 2012. aasta esimeses pooles kasvamas, kuid aasta teises pooles pöördus kergesse langusse.

Reisijatevedu raudteel häirisid 2012. aastal veel mitmed rekonstrueerimistööd, mistõttu on kannatanud reisijate mugavus, sõiduaeg ning ka teenuse usaldusväärsus. Samas uute rongide tulekuga paranevad olulised nii sõidutingimused kui ka kiireneb sõiduaeg. Reisijate arv raudteel kahanes aastaga 7%, ulatudes 4,4 miljoni inimeseni. Enamik rongireise tehti siseliinidel, välisreisid moodustasid vaid 2%, ent välisvedudel osalenud sõitjate arv kasvas eelmise aastaga võrreldes 16%.

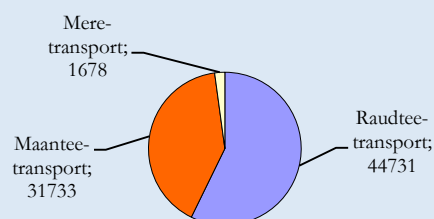
2012. aastal näitas õhutransport nii kaubavedude kui ka reisijate osas tugevat kasvu. Kaubavedu Eesti lennujaamade kaudu kasvas aastaga 30% ja ulatus 23,9 tuhande tonnini. Lennureisijate arv suurenes poole võrra väiksemas tempos, mis oli samuti hea näitaja. Lennujaamu kasutas kokku 2,25 miljonit inimest, millest enamiku moodustasid välislende teinud reisijad. Siseriiklike lennuliinide reisijate osatähtsus on marginaalne (2%), nende arv vähenes 2011. aastaga võrreldes 13%.

Positiivsena võib märkida ära väikeste lennujaamade arendamise, ent ülekaalukalt suurimaks õhuvärvaks jääb Eestis jätkuvalt Tallinna lennujaam, mida 2012. aastal kasutas 2,2 miljonit reisijat ning mille kaudu veeti ka põhiline osa kaupadest.

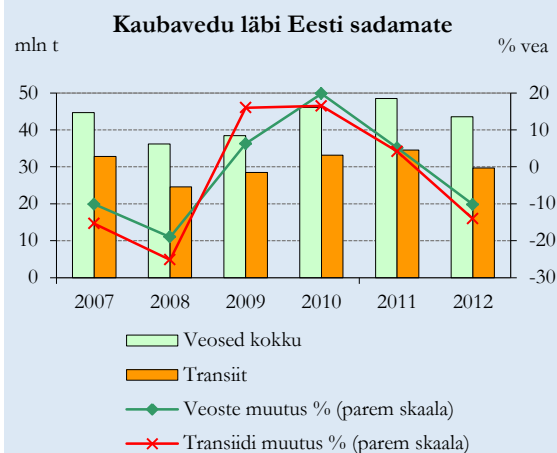

Allikas: Eesti Statistikaamet

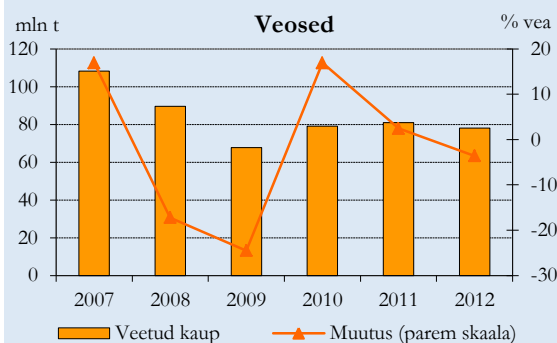
Eesti transportiettevõtete kaubavedu 2012 (tuhat tonni)

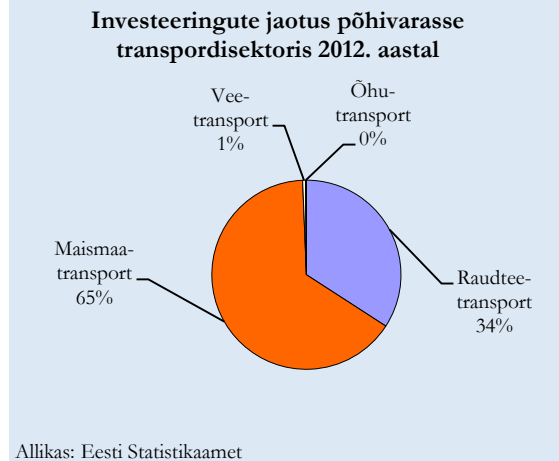
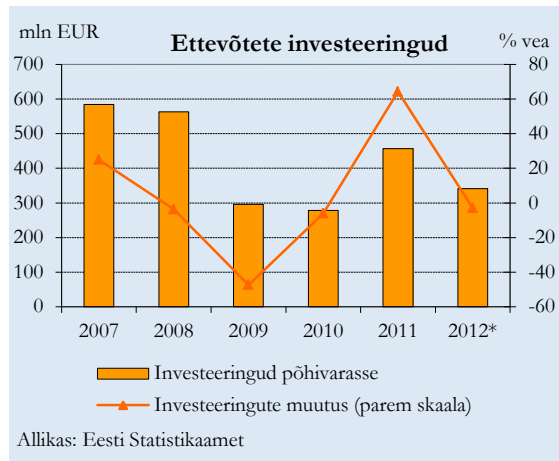
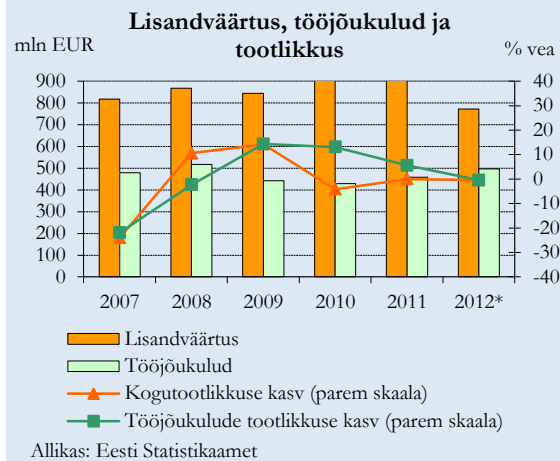
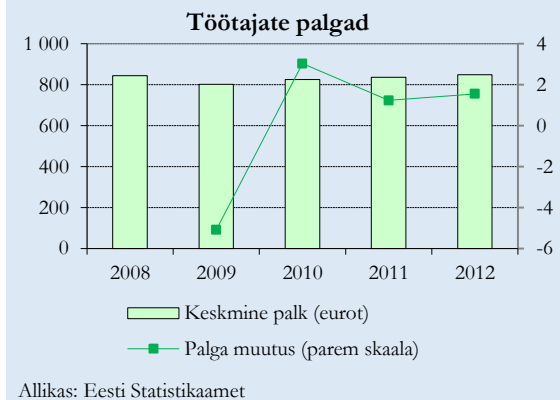
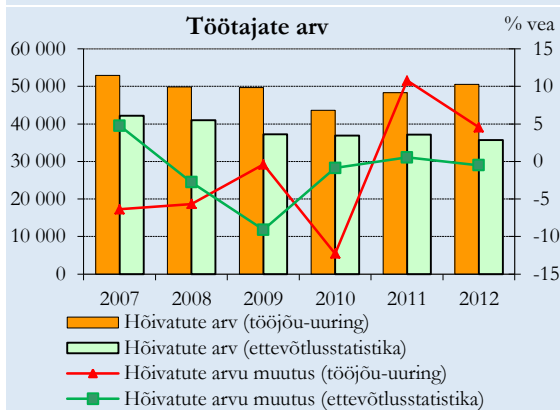
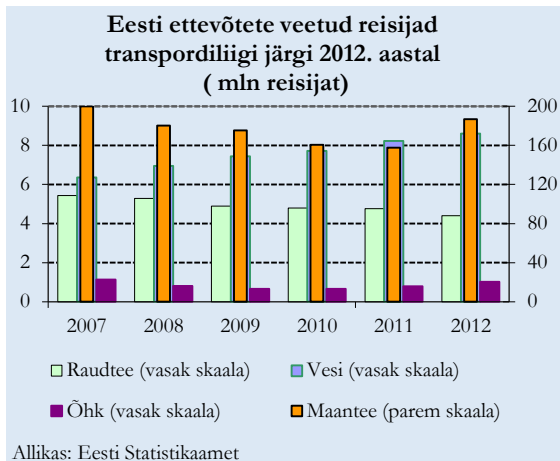
Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Eesti maanteetranspordiettevõtete kaubaveod olid 2012. aastal väikese, 2%-lise kasvuga, ent kokku veod maanteel kahanesid aastaga 5% võrra. Vedude maht oli 31,3 miljonit tonni, millest rahvusvahelised veod moodustasid kuuendiku. Veosekäive vähenes eelmise aastaga võrreldes kokku 2%, sh välisvedudel 4%.

Pärast mitmeaastast langust näitas sõitjatevedu maanteetranspordis 2012. aastal ligi viiendiku suurust kasvu. Sõitjate arv kokku oli 186,4 miljonit, sellest 85% moodustasid sõitjad linnaliinidel, kelle arv suurenes ligikaudu veerandi ulatuses. Kui 2009. aastal madalseisus olnud maakonnaliinidel olukord kahel järgneval aastal paranes, siis 2012. aastal sõitjate arv taas kahanes 6% võrra 17,9 miljonini. Rahvusvahelistel liinidel jätkus sarnaselt 2011. aastaga 14%-line reisijate kasv, mis tõstis nende arvu 633 tuhandeni.

Töäjõu-uuringu andmetel jätkus 2012. aastal transpordisektoris (sh veonduse abitegevused ja laondus) tööhõive kasv, ent mitte sama kiires tempos kui eelmisel aastal. Samas ettevõtlusstatistika järgi jäi hõivatute arv veonduses ja laonduses aastatagusele tasemele.

Kui aastatel 2008–2010 ületas transpordisektoris keskmine brutopalk Eesti keskmist palka, siis kahel järgmisel aastal jäi palgakasv harus tunduvalt alla keskmisele kasvule. 2012. aastal oli veonduse ja laonduse tegevusala keskmine brutopalk 849 eurot,

olles 4 protsendipunkti võrra madalam Eesti keskmisest palgast.

Pärast eelmise aasta kõrget investeerimisaktiivsust 2012. aastal investeringud veonduses ja laonduses ei suurenenud, vaid olid kerges languses. Hüppeliselt kasvasid küll investeringud raudteeveonduses, ent veetranspordis oli 15%-line langus. 43% koguinvesteeringutest läks transpordivahendite soetamiseks, 30% ehitiste soetamiseks, ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks ning 25% masinate ja seadmete ostmiseks.

Tulenevalt majanduskasvu tugevast aeglustumisest ning sellega kaasnevast vähesest nõudlusest (sh ekspordinõudlus) ei ole transpordisektoris 2013. aastal olulist kasvu ette näha. Nii reisijate- kui kaubavedu peaks suurtes piirides jääma eelmise aasta tasemele, välistatud ei ole ka mõningane langus. Transpordisektori elavnemist võib oodata jälle 2014. aastal, mida peaks toetama majanduse kiirem arengutempo. Samuti on reisijateveos oodata suuremaid muudatusi, kui võetakse kasutusele uued rongid, mis võib kaasa tuua olulisi muudatusi ühistransporditurul.

Lisad

Lisa 1. Kaubavahetus riikide ühendustega

Riikide ühendus	Maht (mln eurot)				Osatähtsus (%)				Muutus (vea)	
	Eksport		Import		Eksport		Import		Eksport	Import
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
EL	7 961	8 278	9 993	11 015	66,3	66,0	78,6	80,0	4,0	10,2
SRÜ	1 587	1 829	1 377	1 386	13,2	14,6	10,8	10,1	15,2	0,6
EFTA	421	482	246	288	3,5	3,8	1,9	2,1	14,6	17,2
NAFTA	810	773	218	133	6,7	6,2	1,7	1,0	-4,6	-39,2
Kokku	10 778	11 362	11 835	12 822	89,7	90,5	93,0	93,2	5,4	8,3
Eesti kokku	12 014	12 550	12 721	13 762	100,0	100,0	100,0	100,0	4,5	8,2

Allikas: Eesti Statistikaamet

Lisa 2. Eksport kaubarühmiti peamiste sihtriikide lõikes 2012. aastal (%)

Kaubarühm	Soome	Rootsi	Läti	Venemaa	Leedu	Saksamaa	USA	Norra	Taani	Suurbritannia	Osatähtsus kokku
Elusloomad ja loomsed tooted	15,4	4,4	18,8	14,1	9,4	8,1	0,0	0,7	3,8	0,1	74,9
Taimsed tooted	23,0	8,6	13,1	7,3	14,8	8,5	0,2	0,5	6,0	0,0	82,0
Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid	2,6	0,5	51,7	1,7	41,1	0,1		0,0		0,0	97,8
Valmistoidukaubad; joogid; tubakas	13,1	2,5	21,5	31,9	17,2	0,8	0,6	1,4	2,0	0,2	91,2
Mineraalsed tooted	11,0	5,4	5,1	4,1	1,5	1,9	30,3	1,1	1,1	4,7	66,2
Keemiatooted	3,3	7,7	22,9	20,8	7,9	2,8	5,3	0,5	0,6	5,9	77,7
Plastmassid ja plasttooted, kummitooted	17,0	18,2	13,2	11,7	11,4	6,8	0,1	4,2	1,4	1,5	85,5
Nahk, karusnahk ja tooted neist	46,7	1,3	8,2	7,9	2,7	1,6		0,7	0,5	0,0	69,6
Puit ja puittooted	20,4	20,4	5,1	0,7	2,1	7,9	0,2	6,3	9,1	6,9	79,1
Paberimass ja tooted sellest	10,8	7,8	4,4	11,5	3,6	11,8	0,3	4,0	1,4	3,4	59,0
Tekstiil ja tekstiiltooted	24,5	21,1	13,8	9,2	5,3	5,1	0,3	4,6	2,5	3,3	89,8
Jalatsid; peakatted; vihmavarjud	29,8	9,6	25,5	3,7	15,8	0,8	0,0	6,8	0,5	0,1	92,5
Tooted kivimitest; keraamikast ja klaasist	18,7	5,2	14,8	22,3	11,4	2,5	0,0	1,6	0,5	1,6	78,8
Kalliskivid, väärismetallid, juveelitooted	24,4	10,1	14,2	17,0	4,5	15,2	0,2	1,7	1,2		88,5
Metallid ja metalltooted	18,5	10,1	7,6	5,1	4,0	4,4	0,9	5,1	3,8	2,3	61,8
Masinad ja seadmed	25,3	26,2	6,4	9,0	2,6	5,4	1,1	1,6	4,4	1,5	83,4
Transpordivahendid	7,8	13,1	24,2	13,8	19,0	3,8	0,1	4,6	0,8	0,6	87,8
Mõõte- ja meditsiiniaparatuurid	21,4	20,2	2,8	5,6	1,6	20,3	7,0	0,6	0,3	5,2	85,0
Relvad ja laskemoon	2,0	2,6	0,1								4,7
Muud tööstuskaubad	25,7	12,7	3,8	2,6	1,5	8,7	4,4	13,3	4,8	5,6	83,2
Kunstiteosed, antiikesemed	0,1	12,3	2,4	56,8	0,2		11,4	9,8	5,6		98,5

Allikas: Eesti Statistikaamet

Lisa 3. Import kaubarühmiti peamiste saatjariikide lõikes 2012. aastal (%)

Kaubarühm	Soome	Saksamaa	Rootsi	Leedu	Läti	Venemaa	Poola	Holland	Suurbritannia	Itaalia	Osatähtsus kokku
Elusloomad ja loomsed tooted	17,0	8,3	4,7	9,9	11,7	1,4	8,5	3,6	0,8	0,4	66,2
Taimsed tooted	17,1	8,7	2,1	13,4	6,3	0,4	4,1	22,4	0,8	1,7	77,1
Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid	5,9	59,5	3,1	3,1	3,7	1,1	4,9	1,7	0,0	0,7	83,8
Valmistoidukaubad; joogid; tubakas	13,3	6,9	4,5	10,9	11,0	1,6	6,9	3,9	11,1	2,0	72,0
Mineraalsed tooted	2,2	0,9	3,5	34,1	7,2	28,9	5,3	1,6	0,6	0,0	84,3
Keemiatooted	13,2	12,7	4,9	8,4	8,9	8,0	7,9	7,7	1,5	0,9	74,1
Plastmassid, plast- ja kummitooted	17,0	18,1	10,5	8,0	7,2	0,9	8,1	4,4	1,3	2,5	77,9
Nahk, karusnahk ja tooted neist	42,5	5,0	7,2	2,9	3,2	2,4	0,9	1,6	0,5	15,0	81,2
Puit ja puittooted	9,0	4,5	5,9	6,2	18,7	34,6	2,8	1,0	0,5	0,7	84,1
Paberimass ja tooted sellest	37,3	7,5	12,4	3,6	12,9	4,8	5,4	1,5	2,5	1,9	89,9
Tekstiil ja tekstiiltooted	11,3	13,3	7,0	2,4	17,9	0,6	2,3	4,4	1,8	6,3	67,3
Jalatsid, peakatted, vihmavarjud	11,4	18,8	7,1	1,3	6,3	0,7	2,1	8,3	1,4	11,6	69,0
Tooted kivimitest, keraamikast, klaasist	22,6	15,4	5,6	6,2	5,1	3,3	10,4	1,2	1,0	4,6	75,4
Kalliskivid, väärismetallid, juvelitooted	4,9	4,7	1,5	0,5	5,3	2,3	2,2	1,3	0,6	8,9	32,2
Metallid ja metalltooted	21,8	13,7	12,6	1,9	8,3	8,6	5,1	1,9	2,1	2,0	78,0
Masinaid ja seadmeid	19,7	18,5	15,1	3,6	5,5	1,0	2,3	3,7	4,1	3,4	76,7
Transpordivahendid	10,7	24,9	22,3	1,2	6,5	0,4	3,3	3,0	5,2	2,1	79,7
Mõõte- ja meditsiiniaparatuurid	18,4	21,9	13,3	2,2	3,7	0,4	0,9	5,5	3,1	2,5	71,9
Relvad ja laskemoon	4,2	44,7	1,4		1,6	2,0	0,0		8,8	3,6	66,4
Muud tööstuskaubad	21,5	8,8	4,7	3,3	6,5	2,1	10,6	3,2	1,2	8,5	70,5
Kunstiteosed, antiikesemed	0,0	0,0	20,5			2,7		0,3		4,0	27,6

Allikas: Eesti Statistikaamet

Lisa 4. Turistide majutamine Eesti majutuskohtades

	Majutatute arv			Ööbimiste arv		
	2011	Muutus vea, %	Osatähtsus, %	2011	Muutus vea, %	Osatähtsus, %
Kokku	2 839 895	4,2%	100,0%	5 544 537	2,7%	100,0%
Eesti	966 376	5,3%	34,0%	1 721 498	4,3%	31,0%
Soome	829 225	-1,4%	29,2%	1 651 965	-1,5%	29,8%
Venemaa	266 192	31,0%	9,4%	593 783	24,8%	10,7%
Saksamaa	111 251	7,4%	3,9%	227 959	4,2%	4,1%
Läti	100 638	18,1%	3,5%	152 491	17,2%	2,8%
Rootsi	78 412	-9,1%	2,8%	161 460	-10,1%	2,9%
Suurbritannia	54 305	-22,3%	1,9%	127 969	-25,5%	2,3%
Norra	48 479	-5,9%	1,7%	111 131	-9,2%	2,0%
Leedu	47 397	0,8%	1,7%	77 585	0,2%	1,4%
Itaalia	30 574	-9,1%	1,1%	70 070	-11,8%	1,3%
Ameerika Ühendriigid	29 601	24,2%	1,0%	66 725	27,4%	1,2%
Poola	25 513	-5,8%	0,9%	50 351	-3,5%	0,9%
Hispaania	25 003	-7,8%	0,9%	53 144	-10,7%	1,0%
Prantsusmaa	24 089	8,0%	0,8%	54 790	7,0%	1,0%
Holland	18 279	1,7%	0,6%	38 906	-0,1%	0,7%
Taani	14 091	1,4%	0,5%	27 887	-0,1%	0,5%
Šveits	10 365	14,1%	0,4%	19 490	8,2%	0,4%
Ukraina	9 389	20,3%	0,3%	21 497	11,5%	0,4%
Jaapan	8 778	0,5%	0,3%	15 723	-1,5%	0,3%
Belgia	8 312	-9,6%	0,3%	18 162	-11,2%	0,3%
Austria	8 293	5,8%	0,3%	17 672	0,3%	0,3%
Tšehhi	6 474	14,2%	0,2%	20 886	67,2%	0,4%
Hüina	5 934	6,9%	0,2%	10 337	9,6%	0,2%
Austraalia	5 516	0,8%	0,2%	12 100	1,0%	0,2%
Iirimaa	5 359	-35,0%	0,2%	13 177	-33,5%	0,2%
Türgi	5 159	9,1%	0,2%	11 496	8,4%	0,2%
Kanada	4 513	5,7%	0,2%	10 452	1,3%	0,2%
Korea Vabariik	4 318	79,1%	0,2%	5 810	55,6%	0,1%
Ungari	3 540	-4,2%	0,1%	8 429	-16,8%	0,2%
Brasilia	3 167	59,5%	0,1%	5 924	36,9%	0,1%
Portugal	3 010	-0,5%	0,1%	7 254	-2,1%	0,1%
Slovakkia	2 812	51,2%	0,1%	6 985	35,1%	0,1%
Kreeka	2 586	-4,6%	0,1%	6 081	5,6%	0,1%
Rumeenia	2 326	1,4%	0,1%	5 633	6,2%	0,1%
Sloveenia	1 724	29,1%	0,1%	3 962	22,5%	0,1%
Bulgaaria	1 640	-1,7%	0,1%	4 552	-16,8%	0,1%
Luksemburg	1 469	48,1%	0,1%	2 897	50,7%	0,1%
Horvaatia	1 124	-8,8%	0,0%	2 140	-8,8%	0,0%
Island	890	-10,5%	0,0%	2 166	-12,6%	0,0%
Küpros	661	38,0%	0,0%	1 648	19,1%	0,0%
Lõuna-Aafrika Vabariik	460	6,2%	0,0%	946	24,3%	0,0%
Malta	403	28,3%	0,0%	853	20,1%	0,0%
Albaania	303	53,0%	0,0%	578	-13,2%	0,0%
Muud riigid	61 945	18,1%	2,2%	119 973	11,6%	2,2%

Allikas: Eesti Statistikaamet

Ülevaate koostasid

Vastutav toimetaja Mario Lambing	625 6387	mario.lambing@mkm.ee
Makromajanduslik olukord Irina Bõtškova (Rahandusministeerium) Madis Aben (Rahandusministeerium) Kristjan Pungas (Rahandusministeerium) Margus Täht (Rahandusministeerium) Karin Kondor (Rahandusministeerium)	611 3432 611 3506 611 3284 611 3047 611 3614	irina.botskova@fin.ee madis.aben@fin.ee kristjan.pungas@fin.ee margus.taht@fin.ee karin.kondor@fin.ee
Väliskaubandus Merike Riipinen	625 6401	merike.riipinen@mkm.ee
Toiduainete ja jookide tootmine Tekstiilitootmine Rõivatootmine Puidutöötlemine Paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine Mööblitootmine Sisekaubandus Karel Lember	625 6402	karel.lember@mkm.ee
Töötlev tööstus Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine Kummi- ja plasttoodete tootmine Metalli ja metalltoodete tootmine Masinate ja seadmete tootmine Transpordivahendite tootmine Turism Mario Lambing	625 6387	mario.lambing@mkm.ee
Elektri- ja optikaseadmete tootmine Merike Riipinen	625 6401	merike.riipinen@mkm.ee
Ehitussektor Margus Sarmet	625 6431	margus.sarmet@mkm.ee
Transport Juku Paulus Merike Riipinen	639 7689 625 6401	juku.paulus@mkm.ee merike.riipinen@mkm.ee
Info ja side Meelis Kitsing	625 6455	meelis.kitsing@mkm.ee